

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2009/100
Karar : 2009/184
Tarih : 30.06.2009

- **BEKLETİCİ MESELE**
- **ZAMANAŞIMININ DURMASI**

(5237 s. TCK m. 67)

YARGITAY KARARI

Karşılıksız çek keşide etmek suçundan sanık hakkında açılan kamu davasının 765 sayılı TCY'nın 102/4. maddesi uyarınca ortadan kaldırılmasına ilişkin Ankara 20. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 08.07.2005 gün ve 1039-677 sayılı hüküm, katılan vekilinin temyizi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 10. Ceza Dairesince 20.02.2007 gün ve 1241-2008 sayı ile;

"Suça konu çek nedeniyle sanığın yetkilisi olduğu şirket tarafından katılan aleyhine Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2000/749 esas sayılı dosyası ile menfi tespit davası açıldığından bahisle kamu davasının devamı sırasında 06.12.2001 tarihinde anılan mahkeme dosyasının bekletici mesele yapıldığı, verilen bu karardan 06.05.2005 tarihinde vazgeçilmesi karşısında, 765 sayılı TCK.nun 107. maddesi uyarınca (06.12.2001 tarihi ile 06.05.2005 tarihleri arasında) dava zamanaşımının durduğu nazara alınarak karara bağlanıp bağlanmadığı dosya içeriğinden anlaşılamayan anılan dava dosyasının akıbetinin araştırılıp sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması," isabetsizliğinden bozulmuştur.

Ankara 20. Asliye ceza Mahkemesince 16.05.2007 gün ve 239-393 sayı ile;

"765 sayılı TCY'nın 107. maddesi ceza davasının ikamesi başka bir mercide halledilmesi gereken işin esasına bağlı ise bu işin esası halledilene kadar zamanaşımının işlemeyeceğinden bahsetmekte ise de; 10.12.1999 tarihli iddianame ile kamu davası açıldıktan sonra bu çekle ilgili olarak 2000 yılı içerisinde 6. Asliye Ticaret Mahkemesine 2000/749 esas sayılı menfi tespit davasının açılmış olduğu, bu davanın Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2001/400 esasına kayıtlı dava neticesinin beklenmesi nedeniyle uzun süre karara bağlanmadığı anlaşılmıştır.

Menfi tespit davasının sonucunun ilgili olması nedeniyle beklenmesi yoluna gidilmiş ise de; zamanaşımı süresi içerisinde menfi tespit davasının karara çıkmadığı ve neticelenmediği anlaşılmış, ceza dosyasının sürüncemede kalmaması için bunun neticesinin beklenmesinden sarfı nazar olunarak zamanaşımı dolduğundan bahisle davanın ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir.

Halen bu dosyanın karara çıkmadığı ve neticelenmediği tarafların beyanlarından anlaşılmış, diğer yandan ceza davası açıldıktan sonra hukuk mahkemesinde açılan menfi tespit davasının 765 sayılı TCY'nın 107. maddesinde sayılan bekletici mesele yapılabilecek türden dava olmayacağı, dava neticesinin beklenmesine karar verilmesinin zamanaşımını kesici mahiyette bir işlem de kabul edilemeyeceği," gerekçeleriyle ilk hükümde direnilmiştir.

Bu hükmün de katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay C.Başsavcılığının "bozma" istekli 20.04.2009 gün ve 156168 sayılı tebliğnamesi ile Birinci Başkanlığa gönderilen dosya, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık, menfi tespit davası sonucunun beklenmesinin zamanaşımını durduran bir neden olarak kabul edilip edilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Dosyanın incelenmesinde;

10.12.1999 tarihinde sanık Süleyman Sıtkı Kahraman hakkında açılan kamu davasında 15.06.2000 tarihinde sanığın sorgusunun icra edildiği, 06.12.2001 tarihli oturumda, Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2000/749 esas sayılı dosyasının getirilerek incelendiği, dava konusunun 15.09.1999 keşide tarihli 100 milyar lira bedelli çekin geçersizliğine ve keşideci şirketin bu çekten dolayı borçlu olmadığına tespitine ilişkin olduğu, derdest olan bu dosyada Ankara 1. Ticaret Mahkemesinin 2001/400 esas sayılı dosya sonucunun beklenmesine karar verildiği saptanarak, Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2000/749 esas sayılı dosyasının sonucunun beklenmesine karar verildiği, 06.05.2005 tarihli oturumda, her iki dosyanın karara bağlanmasının zaman alacağı ve esasen ceza davasından sonra açılan menfi tespit davası sonucunun beklenmesinin bekletici mesele yapılmasına karar verilemeyeceği gerekçesiyle, bu dosyanın sonucunun beklenilmesinden sarfı nazar edildiği anlaşılmaktadır.

Menfi tespit davası ile birlikte çekin geçersizliği de dava konusu yapılmış olduğundan, bekletici mesele sayılan bu durumun 765 sayılı TCY'nın 107. maddesi uyarınca zamanaşımını durduran bir neden olarak kabulü zorunludur.

Zamanaşımını durduran nedenlerin varlığı halinde, zaman aşımı süresi en son kesen işlemde itibaren, durdurucu nedenin ortaya çıktığı ana kadar işleyecek, bu engelin kalkmasıyla duran zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. Zamanaşımı süresinin hesaplanmasında ise önceden işleyen süre ile sonradan işleyen süreler birbirine eklenmek suretiyle zamanaşımı süresi belirlenecektir.

İnceleme konusu somut olayda, sanığın sorgusunun yapıldığı 15.06.2000 tarihi ile Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2000/749 esas sayılı dosyasının sonucunun beklenmesine karar verilen 06.12.2001 tarihine kadar işleyen 1 yıl 5 ay 21 günlük sürenin, 06.05.2005 tarihinden itibaren işleyen süreye eklenmesi halinde, 765 sayılı TCY'nın 102/4. maddesindeki 5 yıllık zamanaşımı süresinin Yerel Mahkeme direnme kararının verildiği 16.05.2007 tarihinde dolmadığı, ancak karardan sonra temyiz aşamasında, dosyanın henüz Ceza Genel Kuruluna intikal etmediği 25.11.2008 tarihinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla Yerel Mahkeme direnme hükmünün bozulmasına, yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca halen yürürlükte bulunan 1412 sayılı CYUY'nın 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının 765 sayılı TCY'nın 102/4, 107 ve 104/2. maddeleri uyarınca 5271 sayılı CYY'nın 223. maddesi uyarınca düşmesine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Ankara 20. Asliye Ceza Mahkemesinin 16.05.2007 gün ve 239-393 sayılı direnme hükmünün BOZULMASINA,

2- Yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca halen yürürlükte bulunan 1412 sayılı CYUY'nın 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının 765 sayılı TCY'nın 102/4, 107, 104/2 ve 5271 sayılı CYY'nın 223. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE,

3- Dosyanın mahalline iadesi için Yargıtay C.Başsavcılığına TEVDİİNE, 30.06.2009 günü yapılan müzakerede tebliğnamedeki isteme uygun olarak oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2009/248
Karar : 2010/24
Tarih : 16.02.2010

• **UYARLAMADA ZAMANAŞIMI**

(5237 s. TCK m. 66)

Sanıklar Ali Ç. ve Mustafa T.'in alacaklısını zarara uğratmak maksadıyla mevcudunu eksiltmek suçundan 2004 sayılı İY'nın 331/1 ve 765 sayılı TCY'nın 522. maddeleri uyarınca 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına, 647 sayılı Yasanın 4 ve 6. maddelerinin uygulanmasına yer olmadığına ilişkin, Honaz Asliye Ceza Mahkemesince verilen 27.04.2005 gün ve 73-78 sayılı hüküm sanık Mustafa tarafından temyiz edilmekle, dosya Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından, 20.07.2006 gün ve 201681 sayılı yazı ile lehe yasa değerlendirilmesi için 5320 sayılı Yasanın 8/2. maddesi uyarınca mahalline iade edilmiş,

Yeniden yargılama yapan Honaz Asliye Ceza Mahkemesince 27.09.2006 gün ve 130-142 sayı ile; "01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5358 sayılı Yasanın 18. maddesi ile değişik İcra İflas Yasasının 346. maddesi uyarınca görevsizlik kararı verilerek, dosyanın görevli ve yetkili Honaz İcra Ceza Mahkemesine gönderilmesine" karar verilmiştir.

Görevsizlik kararı üzerine yargılama yapan Honaz İcra Ceza Mahkemesince 03.03.2008 gün ve 23-2 sayı ile;

"Sanıklar Ali Ç. ve Mustafa T.'in eylemlerine uyan 2004 sayılı İY'nın 331/1 ve 765 sayılı TCY'nın 522/1. maddeleri uyarınca 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına, 647 sayılı Yasanın 4 ve 6. maddelerinin uygulanmasına yer olmadığına" karar verilmiştir.

Bu hükmün de sanık Mustafa müdafii ile sanık Ali tarafından temyizi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 16. Hukuk Dairesince 02.11.2009 gün ve 5022-7224 sayı ile;

"Sanıklara isnat edilen suç, İİK'nun 331. maddesinde düzenlenmiştir. Yasada bu suç için öngörülen cezanın türü ve üst sınırına göre; suç tarihinden temyiz incelemesinin yapıldığı tarihe kadar borçlu sanıkların lehine olan 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen 5 yıllık asli ve 7,5 yıllık kesintili zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşılmakla, sair yönleri incelenmeksizin hükmün İİK'nun 366. maddesi gereğince bozulmasına, 1412 sayılı CMUK'nun 322/1 ve 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2. maddeleri uyarınca davanın zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına" karar verilmiştir.

Yargıtay C. Başsavcılığınca 03.12.2009 gün ve 93728 sayı ile;

"Sanık Ali Ç. hakkında 21.03.2001 tarihinde işlendiği iddia edilen suçtan dolayı 11.06.2003 tarihinde iddianame ile kamu davası açılmış, 09.09.2003 tarihinde sorgusu yapılmış, 27.04.2005 tarihinde hakkında mahkumiyet kararı verilmiş ve yüze karşı verilen hüküm sanık tarafından temyiz edilmeksizin kesinleşmiş olup kesinleşme tarihi itibarıyla sanığa yüklenen ve 2004 sayılı İcra ve İflas Yasasının 331. maddesinde düzenlenen alacaklısını zarara uğratmak için malvarlığını eksiltmek suçunun tabi olduğu ve lehine olan 765 sayılı TCY'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde yazılı 5 yıllık asli ve 7,5 yıllık kesintili zamanaşımı süresi dolmadığı anlaşılmakta olup 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanununun 9. maddesinin 4. fıkrası uyarınca kesin hükümlerle sonuçlanmış bulunan davalarda sonradan yürürlüğe giren bir kanunla ilgili olarak lehe hükmün belirlenmesi ve uygulanması amacıyla yapılan yargılama bakımından dava zamanaşımına ilişkin hükümlerin de uygulanmayacağı" görüşüyle itiraz yasa

yoluna başvuru olarak, Özel Daire kararının kaldırılması ve yerel mahkeme hükmünün sanık Ali Ç. yönünden esaslanarak incelenmek üzere Özel Dairesine gönderilmesi talep olunmuştur.

Dosya, Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

İtirazın kapsamına göre inceleme, sanık Ali Ç. hakkında kurulan hükümlerle sınırlı olarak yapılmıştır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümü gereken uyuşmazlık; dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya içeriğine göre;

21.03.2001 tarihinde işlendiği iddia olunan alacaklısını zarara uğratmak maksadıyla mevcudunu eksiltmek suçundan 05.06.2003 günlü iddianame ile açılan kamu davasının yapılan yargılaması sonucunda, 09.09.2003 günü sorgusu yapılan sanık Ali Ç.'nin 27.04.2005 tarihinde 2004 sayılı İY'nın 331/1 ve 765 sayılı TCY'nın 522/1. maddeleri uyarınca 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, yüzüne karşı açıklanan hükmün sanık Ali Ç. tarafından temyiz edilmemesi nedeniyle, bu sanık yönünden kararın kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Sanığa yüklenen suçun cezası 2004 sayılı İY'nın 331. maddesinin 1. fıkrasında 3 aydan 3 yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmüştür (30.07.2003 günlü 4949 sayılı Yasanın 89. maddesi ile yapılan değişiklikten önce). Suç tarihinde yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCY'nın 102/4. maddesi uyarınca bu suçun asli zamanaşımı 5 yıl, 104/2 maddesi de gözönünde bulundurulduğunda uzamış zamanaşımı süresi ise 7 yıl 6 aydır.

5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanununun, lehe olan hükümlerin uygulanmasında usul başlıklı 9. maddesinin 4. fıkrası "kesin hükümlerle sonuçlanmış olan davalarda, sonradan yürürlüğe giren bir kanunla ilgili olarak lehe hükmün belirlenmesi ve uygulanması amacıyla yapılan yargılama bakımından dava zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz" şeklinde düzenlenmiştir.

Bu bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

21.03.2001 olan suç tarihi ile 27.04.2005 günlü mahkumiyet kararı arasında 765 sayılı TCY'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen zamanaşımı süresi dolmadığı gibi sanık Ali'nin yüzüne karşı verilmiş olan Honaz Asliye Ceza Mahkemesinin 27.04.2005 gün ve 73-78 sayılı hükmü temyiz edilmediğinden kesinleşmiştir. Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından dosyanın sanık Mustafa yönünden lehe yasa değerlendirilmesinin yapılması için 5320 sayılı Yasanın 8/2. maddesi uyarınca mahalline iadesi üzerine Honaz İcra Ceza Mahkemesince her iki sanık hakkında yargılama yapılmış ise de, sanık Ali hakkında yapılan yargılama, 5252 sayılı Yasanın 9. maddesi uyarınca kesin hükümlerle sonuçlanmış olan davalarda sonradan yürürlüğe giren bir kanunla ilgili olarak lehe hükmün belirlenmesi ve uygulanması amacıyla yapılan bir uyarılama yargılamasıdır. 5252 sayılı Yasanın 9/4. maddesi uyarınca uyarılama yargılamasında dava zamanaşımına ilişkin hükümlerin uygulanma olanağı bulunmadığından, Özel Dairenin sanık Ali hakkında verdiği zamanaşımı nedeniyle davanın ortadan kaldırılması kararı usul ve yasaya aykırıdır.

Bu itibarla haklı nedene dayanan Yargıtay C. Başsavcılığı itirazının kabulü ile, "davanın zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına" ilişkin Özel Daire kararının sanık Ali Ç. yönünden kaldırılmasına ve esas

hakkında temyiz incelemesi yapılması için dosyanın Özel Daireye gönderilmesine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Yargıtay C. Başsavcılığı itirazının KABULÜNE,

2- Yargıtay 16. Hukuk Dairesinin davanın zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına ilişkin 02.11.2009 gün ve 5022-7224 sayılı kararının sanık Ali Ç. yönünden KALDIRILMASINA,

3- Dosyanın, esasa ilişkin temyiz incelemesi yapılması için Yargıtay 16. Hukuk Dairesine gönderilmek üzere, Yargıtay C. Başsavcılığına TEVDİİNE, 16.02.2010 günü yapılan müzakerede oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2010/32
Karar : 2010/106
Tarih : 04.05.2010

- **BOZMAYA KARŞI BEYAN**
- **ZAMANAŞIMININ KESİLMESİ**

(5271 s. Ceza Muhakemesi K m. 44)
(5237 s. TCK m. 67)

Basın yoluyla hakaret suçundan, sanık Abdulmuttalip Ş.'in 765 sayılı TCY'nın 480/4. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasından beraatına ilişkin, Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesince 16.12.2004 gün ve 1154-1532 sayı ile verilen hükmün katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, dosyayı inceleyen Yargıtay 4. Ceza Dairesince 18.09.2006 gün ve 7706-14025 sayı ile;

"...Sanık Abdulmuttalip Ş. hakkındaki hükme yönelik temyize gelince;

Ancak; Basın yoluyla işlenen suçlarda hukuka uygunluk nedenleri (ceza sorumluluğunu kaldıran nedenler) arasında yer alan ve kaynağını Anayasanın 28 ve devamı maddelerinden alan, 'hakkın kullanılması' kapsamındaki haber verme ve eleştiri hakkının söz konusu olabilmesi için, yapılan basın açıklamasının gerçek ve güncel olması, verilisinde kamu ilgi ve yararının bulunması ve olay ile olayın anlatılışı arasında fikri bağ bulunması gerekir. Bu unsurlardan birinin dahi gerçekleşmemesi haber verme ve eleştiri hakkını ortadan kaldırır ve fiili hukuka aykırı kılar.

Somut olayda; İçel Ekspres adlı günlük gazetede katılanın da ortak olduğu şirkete ait tankerin kaçak satışta yakalandığı belirtildikten sonra (Bakan Güçlü'nün sözleri geliyor aklı, 'gözünüzü toprak doyursun') biçiminde verilen haberde, haberin güncelliği ve verilisinde kamu ilgi ve yararı bulunduğundan söz edilebilir ise de, dosyada mevcut tutanağa göre 29.07.2003 tarihinde yakalanan tanker hakkında, gazetenin yayınlandığı 01.08.2003 tarihine kadar yeterli bir araştırma yapıldığı takdirde, katılanın o tarihte Kaptan Petrol Ürünleri Oto Sanayi ve Ticaret Ltd. Şirketinde ortaklık sıfatı kalmadığının belirlenmesi olanaklı bulunduğu gibi habere eklenen 'Bakan Güçlü'nün sözleri geliyor aklı, gözünüzü toprak doyursun' biçimindeki küçük düşürücü değer yargısı içeren sözler nedeniyle olay ile olayın anlatılışı arasında bulunması gereken fikri bağın da mevcut olmadığı dikkate alındığında eylemi hukuka uygun kılan haber verme ve eleştiri hakkı sınırlarının aşıldığı gözetilerek 765 ve 5237 sayılı TCY'nın ilgili hükümleri, 5252 sayılı Yasanın 9/3. madde ve fıkrasında öngörülen yöntemle göre karşılaştırılmak suretiyle lehe olan hüküm belirlenip sanığın hukuki durumunun buna göre tayininde zorunluluk bulunması..." nedeniyle bozulmasına karar verilmiş;

Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesince 15.11.2007 gün ve 273-1026 sayı ile;

"...Olayımızda Kaptan Petrol Ürünleri Oto Sanayi ve Ticaret Limitet Şirketine ait tankerin yasak olmasına karşın perakende akaryakıt satışı yaptığının tespit edildiği, katılanın ise anılan şirketin kurucu ortağı olduğu, Milletvekili seçilinceye kadar şirket ortaklığına devam ettiği, ancak Milletvekili seçildiği tarih itibarı ile şirketteki hissesini yakınlarına devrettiği anlaşılmaktadır. Katılanın yasak olmasına karşın perakende akaryakıt satışını gerçekleştiren tankerin ait olduğu şirketin kurucu ortağı olması, keza şirketin bir aile şirketi statüsünde bulunması, katılanın Milletvekili seçilmesi nedeniyle zorunluluktan doğan hisse devrini yakınlarına intikal ettirmesi olguları nazara alındığında, sanığın hukuken olmasa bile fiilen anılan şirketle irtibatının devam ettiği kanaatini ortaya koyduğu, olgularla desteklenen bir kanaatin doğruluğunun kesinkes ispatlanmasının beklenemeyeceği, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 1999 tarihli Dalban-

Romanya davasında da 'bir gazetecinin doğruluğunu kanıtlayamadığı sürece eleştirel değer yargılarını ifade etmesinin engellenmesi kabul edilemez' görüşlerini ortaya koyduğu, dolayısıyla olayımızda olay ile olayın anlatışı arasında fikri bağın bulunduğu, keza yazıda 'Bakan Güçlü'nün sözleri akla geliyor, gözünüzü toprak doyursun' şeklindeki ifadenin eylemin kınanması mahiyetinde keskin ve sarsıcı bir nitelikte olduğu, ancak hakaret içermediği, bu tarz saldırgan, sarsıcı, rahatsız edici ifadelerin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 1999 tarihli Dalban-Romanya kararında da vurgulandığı gibi gazetecinin özgürlüğünün aynı zamanda bir ölçüde abartma, hatta kışkırtmayı da içerdiği, dolayısıyla anılan ifadenin hakaret suçunu oluşturmadığı sonuç ve kanaatine varıldığından Yüksek Yargıtay 4. Ceza Dairesinin bozma ilamına uyulmamasına ve sanığın atılı suçtan beraatına karar vermek gerekmiştir" gerekçesiyle önceki hükümde direnilmesine karar verilmiştir.

Bu hükmün de katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay C. Başsavcılığının "bozma" istekli 15.01.2010 gün ve 53692 sayılı tebliğnamesi ile Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Sanık Abdulmuttalip Ş. hakkındaki beraat hükmüne hasren yapılan incelemede:

Özel Daire ile yerel mahkeme arasındaki uyuşmazlık, sanığa atılı eylemin basın yoluyla hakaret suçunu oluşturup oluşturmadığının belirlenmesine yönelik ise de, zamanaşımı süresinin dolup dolmadığı hususu Yargıtay İç Yönetmeliğinin 27. maddesi uyarınca öncelikle ön sorun olarak değerlendirilmiştir.

Dosya incelendiğinde, isnat edilen eylemde suç tarihinin 01.08.2003 olduğu, iddianamenin hakim tarafından 26.09.2003 tarihinde havale edildiği, sanık Abdulmuttalip Ş.'in sorgusunun ise yargılandığı Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesince 16.07.2004 tarihinde yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yerel mahkemece iki kez beraatına hükmedilen sanıkla ilgili olarak; 16.07.2004 tarihli sorgudan sonra, zamanaşımını durduran veya kesen başka bir neden bulunmamaktadır.

Sanık hakkında bozmadan sonra 18.10.2007 tarihinde çıkartılmış olan ihzar müzekkeresinin ise;

1- Mahkeme tarafından ihzar müzekkeresi çıkartılmasına karar verilmediği halde, "sanığın adresinin tespit edilerek gelecek celse duruşmada hazır edilmesi için müzekkere yazılmasına" şeklindeki ara karar üzerine, belirtilen müzekkere yerine çıkartılmış olan "ihzar müzekkeresi"nin gerçek anlamda bir ihzar müzekkeresi sayılmaması,

2- Bozmadan sonra, sanığın bozmaya karşı diyeceklerinin sorulması için veya sorgu dışında çıkartılan ihzar müzekkerelerinin zamanaşımını kesmeyeceğinin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.05.1981 gün ve 27-175 sayılı kararı ve süreklilik arz eden kararları ile kabul edilmesi,

Karşısında, zamanaşımını kesen en son işlemin 16.07.2004 tarihli sorgu olduğunun kabulünde zorunluluk bulunmaktadır.

Somut olayda, 765 sayılı TCY'nın 480/4. maddesinde düzenlenen basın yoluyla hakaret suçunun cezasının 6 aydan 3 yıla kadar hapis ve ağır para cezası olması nedeniyle, anılan suç aynı Yasanın 102/4. maddesi uyarınca 5 yıllık olağan zamanaşımı süresine tabi olup, en son kesen işlem olan sanığın 16.07.2004 tarihli sorgusundan itibaren 5 yıllık dava zamanaşımı süresi 16.07.2009 tarihinde gerçekleşmiştir.

Bu itibarla; yerel mahkeme direnme hükmünün, dava zaman aşımı süresinin dolması nedeniyle bozulmasına, yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca halen

yürürlükte bulunan 1412 sayılı CYUY'nın 322. maddesi gereğince karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının 765 sayılı TCY'nın 102/4 ve 104/2. maddeleri ile 5271 sayılı CYY'nın 223/8. maddeleri uyarınca düşmesine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 15.11.2007 gün ve 273-1026 sayılı direnme hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle BOZULMASINA,

2- Yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca halen yürürlükte bulunan 1412 sayılı CYUY'nın 322. maddesi gereğince karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının 765 sayılı TCY'nın 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CYY'nın 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE,

3- Dosyanın Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesi için Yargıtay C. Başsavcılığına TEVDİİNE, 04.05.2010 günü yapılan müzakerede sonucu itibariyle tebliğnameye uygun olarak oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2011/243
Karar : 2012/7
Tarih : 31.01.2012

- **BİR KISIM SANIKLAR HAKKINDA MAHKUMİYET KARARI VERİLMESİ**
- **DAVA ZAMANAŞIMININ KESİLMESİ**
- **HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASI**
- **ÖZEL EVRAKTA SAHTECİLİK SUÇU**

(1412 s. CMUK m. 135 , 236 , 321 , 322)
(5271 s. Ceza Muhakemesi K m. 147 , 191 , 231)
(5237 s. TCK m. 7 , 66 , 67 , 204)
(765 s. TCK m. 80 , 104 , 106 , 342 , 350)

ÖZET

İştirak halinde suç işleyen sanıklardan G.K. ve İ.S. hakkında mahkumiyet kararı verilmiş olup, sanıklardan bir kısmı hakkında verilen mahkumiyet kararının dava zamanaşımını keseceği ve 5237 sayılı TCY'nda dava zamanaşımının sirayeti konusunda fiile bağlılığı esas alan nesnel ölçütün kabul edilmiş olması karşısında, sanıklar G.K. ve İ. S. hakkında verilen mahkumiyet kararının hakkında beraat kararı verilen sanık H. K. yönünden de dava zamanaşımını kestiği, dolayısıyla sanık H.K. yönünden dava zamanaşımının gerçekleşmediği anlaşılmakta olup, asli dava zamanaşımının dolduğundan bahisle sanık H.K. hakkında açılan kamu davasının düşmesine ilişkin Özel Daire kararı isabetsizdir.

Y A R G I T A Y K A R A R I

Sanıklar Ganimet Kaya, İhsan Sağmen ve Hulusi Kars hakkında özel evrakta sahtecilik suçundan açılan kamu davasında Ankara 24. Asliye Ceza Mahkemesince 12.07.2001 gün ve 347-761 sayı ile; sanıkların eyleminin 765 sayılı TCY'nın 342/1. maddesine uyan resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturduğundan bahisle verilen görevsizlik kararı üzerine yapılan yargılama sonucunda, sanık Hulusi Kars'ın beraatına, sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen'in ise 765 sayılı TCY'nın 350/1. maddesi uyarınca 1 yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarına ilişkin, Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 11.12.2002 gün ve 228-376 sayılı hükmün sanık Ganimet Kaya ile katılan vekili tarafından tüm sanıklar yönünden temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 6. Ceza Dairesince 11.04.2006 gün ve 7117-3689 sayı ile;

"1- Hükme dayanak yapılan soruşturma belgelerinin onaysız örnekleri ile yetinilerek hüküm kurulması suretiyle 1412 sayılı CMUK'nun 264. (5271 sayılı CMK'nun 219.) maddesine aykırı davranılması,

2- Sanık Hulusi Kars'ın 1412 sayılı CMUK'nun 135 ve 236. (5271 sayılı CMK'nun 147 ve 191) maddelerine aykırı olarak iddianame ile görevsizlik kararı okunmadan ve yasal hakları hatırlatılmadan sorgusunun yapılması,

3- Görevsizlik kararı okunmadan sanık İhsan Sağmen'in sorgusu yapılmak suretiyle 1412 sayılı CMUK'nun 236. (5271 sayılı CMK'nun 191.) maddesine aykırı davranılması" isabetsizliklerinden diğer yönleri incelenmeksizin bozulmasına karar verilmiştir.

Bozmaya uyan Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesince 03.05.2007 gün ve 262-142 sayı ile; sanık Hulusi Kars'ın beraatına, sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen'in ise lehe olan 765 sayılı TCY'nın 342/1 ve 80. maddeleri uyarınca 2 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına karar verilmiş,

Hükmün sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen müdafii ile katılan vekili tarafından tüm sanıklar yönünden temyizi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 11. Ceza Dairesince 30.06.2011 gün ve 14397-2864

sayı ile;

"I- Sanık Hulusi Kars hakkında verilen beraat hükmüne yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7. ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 9. maddeleri hükümleri karşısında; sanığa yüklenen 'resmi belgede sahtecilik' suçunun, yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihinde yürürlükte bulunan ve sanık lehine olan 5237 sayılı TCK'nun 204/1. maddesindeki cezasının miktarına göre tabi olduğu, aynı Kanunun 66/1-e maddesinde öngörülen sekiz yıllık asli dava zamanaşımının, kesici son işlem olan sanığın savunmasının alındığı 12.09.2002 tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca bozulmasına, ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta aynı Kanunun 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının, gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nun 66/1-e ve 67/4. maddeleri uyarınca düşürülmesine,

II- Sanıklar İhsan Sağmen ve Ganimet Kaya hakkında verilen mahkumiyet hükümlerine yönelik sanıklar müdafileri ile katılan vekilinin temyiz itirazlarına gelince;

1- Mahkemece, Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 11.4.2006 gün ve 2004/7117 esas ve 2006/3689 sayılı bozma kararına uyulmasına karar verildiği halde, sanık İhsan Sağmen'in sorgusunun görevsizlik kararı okunmadan yapılmak suretiyle savunma hakkının kısıtlanması,

2- Hükümden sonra, 08.02.2008 günlü 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 5728 sayılı Yasanın 562. maddesiyle değişik 5271 sayılı CMK'nun 231. ve TCK'nun 7/2. maddeleri gereğince, sanıklar hakkında 'hükümün açıklanmasının geri bırakılmasının' takdir ve değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması" isabetsizliklerinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yargıtay C.Başsavcılığı ise 24.08.2011 gün ve 233350 sayı ile;

"I- Sanık Hulusi Kars yönünden yapılan incelemede;

Sanıkların üzerlerine atılı suç, Kırgızistan Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Astana Trafik Tescil Müdürlüğüne verilmiş gibi gözükten araç teknik ruhsatı ile Türkiye'ye otomobil ithalatında kullanılmak üzere sahte olarak alınan ikamet belgesine dayanarak 28.01.2000 tarihli belgeler ile yurda otomobil ithal etmektir. Sanıklar eylemlerini iştirak halinde işlemişlerdir.

Sanıkların suçu birlikte işledikleri iddia edilen sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen'in 765 sayılı TCK'nun 342/1 ve 80. maddeleri gereğince cezalandırılmalarına karar verilmiştir.

TCK'nun 67/2-d. maddesinde 'Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkumiyet kararı verilmesinin' dava zamanaşımını keseceği belirtilmiştir.

İştirak halinde resmi belgede sahtecilik suçunu işleyen sanıklardan bir kısmı hakkında mahkumiyet kararı verildiğinden, bu mahkumiyet kararı da zamanaşımını kesen sebebler olarak beraat eden sanık Hulusi Kars'a, TCK'nun 67/2-d maddesi gereğince sirayet edeceğinden, sanık Hulusi Kars hakkında, lehine olan 5237 sayılı TCK'nun 204/1 ve 66/1-e maddeleri gereğince düşme kararı verilemeyecektir.

Dolayısıyla dosyanın beraat eden sanık ile haklarında mahkumiyet hükmü kurulan diğer sanıklar yönünden esastan incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiği halde, sanık Hulusi Kars

yönünden, esasdan inceleme yapılmadan, 5237 sayılı TCK'nun 66/1-e maddesi uyarınca zamanaşımı nedeniyle 'Düşme' kararı verilmesi yasaya aykırı bulunmuştur.

II- Sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen yönünden yapılan incelemede;

08.02.2008 günlü 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 5728 sayılı Yasanın 562. maddesi ile değişik 5271 sayılı CMK'nun 231. maddesinin uygulanabilmesi için, hükmolunan cezanın iki yıl veya daha az süreli hapis cezası olması gerekmektedir.

Sanıklar İhsan Sağmen ve Ganimet Kaya'ya 765 sayılı TCK'nun 342/1, 80. maddeleri gereğince 2'şer yıl 4'er ay hapis cezası verilmiş olmasına rağmen, Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 30.06.2011 gün ve 2010/14397 Esas-2011/2864 Karar sayılı ilamın II. bölümünde, sanıklar hakkında 'hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının' takdir ve değerlendirilmesinde zorunluluk bulunduğundan bahisle bozma kararı verilmesi hususu yasaya aykırı görülmüştür' görüşüyle itiraz yasa yoluna başvurarak, Özel Daire düzeltilerek onama kararı ile bozma kararının ikinci bendinin kaldırılması ve sanıklar Hulusi Kars ve Ganimet Kaya yönünden esasdan inceleme yapılmak üzere dosyanın Özel Daireye gönderilmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

Dosya Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Yargıtay 11. Ceza Dairesi ile Yargıtay C.Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar;

1- Aynı suçtan yargılanan sanıkların bir kısmı hakkında verilen mahkumiyet kararının, hakkında beraat kararı verilen sanık Hulusi Kars yönünden 5237 sayılı TCY'nın 67/2-d maddesi uyarınca dava zamanaşımını kesen neden oluşturup oluşturmayacağı,

2- 765 sayılı TCY'nın 342/1 ve 80. maddeleri uyarınca 2 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum olan sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanma koşullarının bulunup bulunmadığı,

Noktalarında toplanmaktadır.

Birinci uyuşmazlık konusunun değerlendirilmesinde;

Dava zamanaşımını kesen nedenlerin aynı suça katılanları ne şekilde etkileyeceği konusunda iki sistem mevcuttur. Bunlardan birincisi, yargılanan sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistem (kesilmenin şahsiliği) olarak nitelendirilen sistemdir. Alman, Avusturya, İsviçre ve Arjantin Ceza Yasaları öznel sistemi kabul etmektedir. Nesnel sistem olarak adlandırılan ve fiili esas alan ikinci sistem ise, sadece sanığı değil, olaya katılan tüm sanıkları (katılma dereceleri ne olursa olsun), hatta haklarında kovuşturmayla başlanmamış olanları dahi nazara almaktadır. İtalyan, Brezilya ve Fransız Ceza Yasaları da bu sistemi kabul etmişlerdir.

Dava zamanaşımını kesen nedenler 765 sayılı TCY'nın 104. maddesinde, yakalama, tevkif, celp veya ihzar müzekkereleri, sorgu, son soruşturmanın açılması kararı veya iddianame ile dava açılması olarak belirtilmiş olup, kesen nedenlerin iştirak halinde suç işleyen sanıklar yönünden sirayeti ise anılan Yasanın 106. maddesinde; "Bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi

müruru zamanı keser" şeklinde düzenlenmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 28.06.1965 gün 275-258 ve 27.04.1999 gün 82-81 sayılı kararlarında, bir suçtan dolayı yapılan ve zamanaşımını kesen işlemlerin, o suçlara iştiraki olup da aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi zamanaşımını keseceği belirtilmiş, haklarında takibat veya tahkikat yapılanlar yönünden ise 106. madde hükmünün uygulanamayacağı kabul edilerek, dava zamanaşımını kesen nedenlerin iştirak halinde suç işleyen sanıklar açısından sirayeti yönünden 765 sayılı TCY'nın da sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistemin geçerli olduğu vurgulanmıştır.

Ancak öğretide; "TCY'nın 106. maddede yer alan 'aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi' zamanaşımının kesileceği ifadesinin ters anlamından, aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmış olan kimseler hakkında zamanaşımının kesilmeyeceği sonucunu çıkarmak çok yanlış olur. Yargıtayın son zamanlarda kabul etmiş olduğu bu görüş, kovuşturma başlamazdan önce firar etmiş olup izini kaybettirmeyi başarmış olan sanıkları ödüllendirmek anlamına geleceği gibi, 106. maddenin açık ibaresine de aykırı düşmektedir. Gerçekten bu maddede haklarında kovuşturma veya soruşturma yapılmamış olan kimseler hakkında da zamanaşımının kesileceğini kabul etmekle, haklarında kovuşturma veya soruşturma yapılmış olanlar hakkında zamanaşımının öncelikle kesilmesini açıkça ifade etmiştir ve bunun aksine bir yorum kanunu değiştirmek sonucunu doğuracak niteliktedir" (Ord. Prof. Dr. Dönmezer, Sulhi-Prof. Dr. Erman, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, Cilt III, s. 272) şeklinde dile getirilen görüşler ile 765 sayılı TCY'nın dava zamanaşımının kesilmesinde sanığı değil, fiili esas alan nesnel ölçütün kabul edildiği belirtilmiştir.

01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCY'nın "Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi" başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

"Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkumiyet kararı verilmesi,

Halinde, dava zamanaşımı kesilir" şeklinde düzenlenmiş olup, dava zamanaşımını kesen nedenler, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkumiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir.

Anılan Yasa maddesinde özenle seçilen anlatım biçimi ile 765 sayılı TCY'nın 106. maddesine benzer bir düzenlemeye 5237 sayılı TCY'da yer verilmemesi ve dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken kullanılan "şüpheli veya sanıklardan birinin", "şüpheli veya sanıklardan biri hakkında", "sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa" ibareleri birlikte değerlendirildiğinde, böyle bir düzenlemenin yasa koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin iştirak halinde suç işleyen sanıklar açısından sirayeti yönünden 765 sayılı TCY döneminde yaşanan tartışmaların yaşanmamasının amaçlandığı, bu suretle de 5237 sayılı TCY'nın dava zamanaşımının kesilmesinin suç ortaklarına sirayeti yönünden, fiili esas alan nesnel ölçütün geçerli olduğu açıkça vurgulanmıştır.

Nitekim, öğretide de; "Yeni TCK'nın sisteminde, dava zamanaşımı süresinin kesilmesinde nesnel ölçüt esas alınmıştır. Başka bir deyişle, kesme sebebinin varlığı halinde, dava zamanaşımının suçla ilgili olarak kesildiğini kabul etmek ve fakat bunu ilgili suç ortağına özgü kesilme olarak mütalaa etmemek gerekir"

(Prof. Dr. Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. bası, 2010, s. 756-757) "Buna göre iştirak halinde bir suç işlendiği takdirde şeriklerden biri hakkında dava zamanaşımını kesen işlemler yapılmış, ancak diğer şerikler hakkında her hangi bir işlem yapılmamışsa bu kimseler bakımından da zamanaşımı kesilmiş olacağı için yapılan işlem tarihinden itibaren süre yeniden başlayacaktır."(Artuk-Gökçen-Yenidünya, TCK Şerhi, 2. Cilt, sf. 1763), "Aynı dosya kapsamında çeşitli sebeplerle birden çok kişinin sanık olarak yargılandığı hallerde, sanıklardan biri hakkında bile olsa mahkumiyet kararının verilmiş olması, sadece mahkum olan sanık için değil, aynı dosya kapsamında yargılanan diğer kişiler için de dava zamanaşımını kesecektir" (Prof. Dr. Koca, Mahmut-Doç. Dr. Üzülmüş, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, sf. 580) şeklindeki görüşlerle de bu husus teyit edilmiştir.

Bu bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

İştirak halinde suç işleyen sanıklardan Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen hakkında mahkumiyet kararı verilmiş olup, sanıklardan bir kısmı hakkında verilen mahkumiyet kararının dava zamanaşımını keseceği ve 5237 sayılı TCY'nda dava zamanaşımının sirayeti konusunda fiile bağlılığı esas alan nesnel ölçütün kabul edilmiş olması karşısında, sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen hakkında verilen mahkumiyet kararının hakkında beraat kararı verilen sanık Hulusi Kars yönünden de dava zamanaşımını kestiği, dolayısıyla sanık Hulusi Kars yönünden dava zamanaşımının gerçekleşmediği anlaşılmakta olup, asli dava zamanaşımının dolduğundan bahisle sanık Hulusi Kars hakkında açılan kamu davasının düşmesine ilişkin Özel Daire kararı isabetsizdir.

765 sayılı TCY'nın 342/1 ve 80. maddeleri uyarınca 2 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum edilen sanıklar Ganimet ve İhsan hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanma koşullarının bulunup bulunmadığına ilişkin ikinci uyuşmazlık konusunun değerlendirilmesine gelince;

Ayrıntılarına Ceza Genel Kurulunun 21.12.2010 gün ve 194-270 sayılı kararı başta olmak üzere bir çok kararında yer verildiği üzere, sanık hakkında kurulan mahkumiyet hükmünün hukuki bir sonuç doğurmamasını ifade eden ve doğurduğu sonuçlar itibarıyla karma bir özelliğe sahip olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanabilmesi için, suça ilişkin olarak; yapılan yargılama sonucu hükmolunan cezanın iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası olması ve suçun, Anayasanın 174. maddesinde güvence altına alınan İnkılap Yasalarında yer alan suçlardan olmaması koşulları ile sanığa ilişkin olarak da; daha önce kasıtlı bir suçtan mahkum olmamış bulunması, suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tamamen giderilmesi, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önüne alınarak, yeniden suç işlemeyeceği hususunda mahkemece bir kanaate ulaşılması ve sanığın da kabul etmesi koşullarının gerçekleşmesi gerekmektedir.

Somut olay bu kapsamda değerlendirildiğinde; sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen hakkında 765 sayılı TCY'nın 342/1 ve 80. maddeleri uyarınca 2 yıl 4 ay hapis cezasına karar verilmiş olup, ceza süresinin 2 yıldan fazla olması nedeniyle sanıklar hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanma koşulları oluşmadığından, sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun değerlendirilmesi zorunluluğuna dayalı Özel Daire bozma nedeninde de isabet bulunmamaktadır.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne, Özel Dairenin sanık Hulusi Kars yönünden verdiği düşme kararı ile sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen yönünden verdiği bozma kararının 2. bendinin kaldırılmasına, sanıklar Ganimet Kaya ve Hulusi Kars yönünden hükmün esası incelendikten sonra, sanık İhsan Sağmen yönünden (1) nolu bozma nedeni uyarınca işlem yapılmak üzere yerel mahkemeye gönderilmesi için dosyanın Özel Daireye gönderilmesine karar verilmelidir.

Birinci uyuşmazlık konusunda çoğunluk görüşüne katılmayan iki Genel Kurul Üyesi; "itirazın bu uyuşmazlık

konusu yönünden reddine karar verilmesi" gerektiği düşüncesiyle karşı oy kullanmıştır.

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle,

1- Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının KABULÜNE,

2- Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 30.06.2011 gün ve 14397-2864 sayılı, sanık Hulusi Kars yönünden verilen düşme kararı ile sanıklar Ganimet Kaya ve İhsan Sağmen yönünden verilen bozma kararının 2. bendinin KALDIRILMASINA,

3- Sanıklar Ganimet Kaya ve Hulusi Kars yönünden hükmün esası incelendikten sonra, sanık İhsan Sağmen yönünden (1) nolu bozma nedeni uyarınca işlem yapılması için yerel mahkemeye gönderilmesi amacıyla dosyanın Özel Daireye gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına TEVDİİNE, 31.01.2012 günü yapılan müzakerede, birinci uyuşmazlık yönünden oyçokluğuyla, ikinci uyuşmazlık yönünden ise oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2014/315
Karar : 2016/65
Tarih : 16.02.2016

213 sayılı Vergi Usul Kanununa muhalefet suçundan sanık ...'ın aynı Kanun'un 359/b-1 ve 5237 sayılı TCK'nun 53. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasının yapılan yargılaması sonucunda, 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 5271 sayılı CMK'nun 223/8. maddeleri gereğince vaki dava zamanaşımı nedeniyle kamu davasının düşürülmesine ilişkin ... Asliye Ceza Mahkemesince verilen ... gün ve ...-... sayılı hükmün katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay ... Ceza Dairesince ... gün ve ...-... sayı ile;

"Sanığın 2004 takvim yılında sahte faturalar kullanmak suretiyle 'Katma Değer Vergisi' ziyasına sebebiyet verdiğinin iddia olunması, kullanılan son faturanın 31.12.2004 tarihli olması karşısında, suç tarihinin 21.01.2005 olduğu, anılan eylem nedeniyle ... Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 19.12.2009 tarih ve 2009/... sayılı iddianame ile dava zamanaşımının kesildiği, bu nedenle hüküm tarihi itibarıyla yüklenen suçunun kanunda gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibarıyla tabi olduğu 765 sayılı TCK'nun 102/4. maddesinde öngörülen asli dava zamanaşımının gerçekleşmediği gözetilmeden yazılı şekilde kamu davasının düşürülmesine karar verilmesi" isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yerel mahkeme ise ... gün ve ... sayı ile;

"...Sanık hakkında, 213 sayılı VUK'nun 359/b-1 maddesine muhalefet suçundan mahkememize kamu davası açılmış ise de; 5... sayılı CMK'nun 175. maddesine göre, iddianamenin, yazılması ile davanın açılmadığı, iddianamenin yazılması ile zamanaşımının kesilmediği, mahkeme tarafından iddianamenin kabul süresinin bulunduğu, iddianamenin iadesi ile kabul görmediği, iddianamenin şekilsel olarak var olduğu, kabul ile iddianamenin fiilen mevcudiyet kazandığı, kabul ile iddianamenin yasal anlamda, iddia yerine geçtiği, kabul ile zamanaşımının kesildiği, bu nedenle bozmanın usul ve yasaya uygun olmadığı, suçun 2004 yılı, 2005 yılı Mayıs ayı içinde işlendiği, Yargıtayın kabulüne göre suçun 21.01.2005 tarihinde işlendiği, iddianamenin de, 10.05.2010 tarihinde açıldığı, kabule göre açıldığı tarih ile 5 yılı doldurduğu, 6. yıldan 3 ay 15 gün aldığı, kabule göre de 5 yılın dolduğu, Yargıtay kararında bu hususun atlandığı, ikinci iddianamenin 10.05.2010 tarihinde düzenlendiği, yeni CMK'nda iddianamenin kabul kurumu getirildiği, iddianame kabul ile işleme konulduğu, kabulden önce fiilen anlam kazanmadığı, eksiklik giderildikten sonra açıldığı, iddianamenin kabulü ile CMK'nu anlamında iddianame vasfı kazandığı, Ağır Ceza Mahkemesinin kararına göre de ... tarihinde iddianamenin kabul edildiği, bu tarih itibarı ile de 5 yıllık zaman aşımının dolduğu, suç tarihinde, lehe olan 765 sayılı TCK'nun yürürlükte olduğu, 01.06.2005 tarihinden sonra, 5... sayılı CMK'nun yürürlüğe girdiği, CMK'nda iddianamenin kabulü kurumu düzenlediği, iddianamenin kabulü ile davanın açıldığı, iddianamenin kabul tarihinin iddianamenin açıldığı tarih olduğu, iddianamenin kabulü ile iddianamenin işleme konulduğu, iddianamenin kabulü ile dava açılmış sayıldığı, iddianamenin ise iade edildiği, ... Ağır Ceza Mahkemesince ... tarihinde itirazın kabul edildiği, iade kararının kaldırıldığı, iddianamenin kabul tarihinin bu tarih sayıldığı, davanın bu tarihte kabul edildiği dikkate alındığında, 765 sayılı TCK 102/5 maddesinde düzenlenen 5 yıllık olağan zamanaşımının dolduğu" gerekçesiyle önceki hükmünde direnmiştir.

Bu hükmün de katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay C. Başsavcılığının 04.03.2014 ve 303582 sayılı "onama" istekli tebliğnamesi ile Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile yerel mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; dava zamanaşımının iddianamenin düzenlendiği tarihte mi yoksa iddianamenin kabul edildiği tarihte mi kesilmiş sayılacağı, buna bağlı olarak da somut olayda dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamında;

... Ticaret Ltd. Şti.nin 2004 yılı hesaplarının incelenmesi sonucunda gerçek bir mal ticaretine dayalı faaliyeti olmadan, sahte oldukları saptanan toplam 12 adet faturayı kayıtlarına intikal ettirerek dönem beyanlarına dahil ettiği, bu faturalar için tevsik edici hiçbir ödeme belgesi ibraz edemediği, söz konusu faturalar bünyesinde yer alan indirilecek KDV'leri ihracat nedeniyle iade edilecek KDV'ler arasına dahil edilerek vergi dairesinden iade aldığı iddiasıyla düzenlenen vergi suçu raporu ve mütalaaya istinaden şirket yetkilisi olan sanık hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanununa muhalefet suçundan ... Cumhuriyet Başsavcılığınca 19.12.2009 gün ve 3980-... sayı ile iddianame düzenlendiği, ... Asliye Ceza Mahkemesince ... gün ve ...-... sayılı karar ile 5271 sayılı CMK'nun 170 /3-j ve 170/4. maddesi uyarınca iddianamenin iade edildiği, Cumhuriyet savcısının itirazı üzerine ... Ağır Ceza Mahkemesince 13.01.2010 gün ve 94 sayılı karar ile bazı nedenler yönünden itirazın kabulüne karar verildiği, ... Cumhuriyet Başsavcılığınca şüphelinin savunması alındıktan sonra bu kez 10.05.2010 gün ve 1396-533 sayılı yeni bir iddianame düzenlendiği, ... Asliye Ceza Mahkemesince ... gün ve ...-533 sayı ile bu iddianamenin de iadesine karar verildiği, ancak Cumhuriyet savcısının itirazı üzerine ... Ağır Ceza Mahkemesince ... gün ve 1271 sayı ile itirazın kabulüne karar verildiği, dolayısıyla yargılamanın bu iddianame ile başladığı ve hüküm kurulduğu,

Anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın sağlıklı bir şekilde çözülebilmesi için "dava zamanaşımı" ve "dava zamanaşımını kesen sebepler" üzerinde durulmalıdır.

Suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nun 102. maddesinde dava zamanaşımı;

"1-Ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis cezalarını müstelzim cürümlerde yirmi sene,

Yirmi seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasını müstelzim cürümlerde on beş sene,

Beş seneden ziyade ve yirmi seneden az ağır hapis veya beş seneden ziyade hapis yahud hidematı ammeden müebbeden mahrumiyet cezalarından birini müstelzim cürümlerde on sene,

Beş seneden ziyade olmamak üzere ağır hapis veya hapis yahud sürgün veya hidematı ammeden muvakkaten mahrumiyet cezalarını ve ağır para cezasını müstelzim cürümlerde beş sene,

Bir aydan ziyade hafif hapis veya otuz liradan ziyade hafif para cezasını müstelzim fiillerde iki sene,

Bundan evvelki bendlerde beyan olunan miktardan aşağı cezaları müstelzim kabahatlerde altı ay geçmesile ortadan kalkar...." şeklinde,

Dava zamanaşımını kesen nedenler ise 104. maddesinde; "Hukuku amme davasının müruru zamanı, mahkûmiyet hükmü yakalama, tevkif, celb veya ihzar müzekkereleri, adli makamlar huzurunda maznunun sorguya çekilmesi, maznun hakkında son tahkikatın açılmasına dair olan karar veya C. müddeiumumisi tarafından mahkemeye yazılan iddianame ile kesilir.

Bu halde müruru zaman, kesilme gününden itibaren yeniden işlemeğe başlar.

Eğer müruru zamanı kesen muameleler müteaddid ise müruru zaman bunların en sonuncusundan itibaren tekrar işlemeğe başlar. Ancak bu sebepler müruru zaman müdetini 102 nci maddede ayrı ayrı muayyen olan müddetlerin yarısının ilavesile baliğ olacağı müddetten fazla uzatamaz." şeklinde düzenlenmiştir.

Kısaca 765 sayılı TCK'nun 104. maddesinde dava zamanaşımını kesen nedenler, yakalama, tevkif, celp veya ihzar müzekkereleri, sorgu, son soruşturmanın açılması kararı veya iddianame ile dava açılması olarak belirlenmiştir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nun da ise "Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi" başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

"Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Halinde, dava zamanaşımı kesilir" şeklinde düzenlenmiş olup, dava zamanaşımını kesen nedenler, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin Cumhuriyet savcısı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir.

Dava zamanaşımına ilişkin bu genel açıklamalardan sonra uyuşmazlığın çözümüne katkısı bakımından "iddianamenin düzenlenmesi ve kabulü" kavramları üzerinde de durulması gerekmektedir.

CMK'nun 175/1. maddesinde "iddianamenin kabulüyle, kamu davası açılmış olur ve kovuşturma evresi başlar" denilmektedir. İddianamenin iadesi başlıklı 174. maddesi ise; "1-Mahkeme tarafından, iddianamenin ve soruşturma evrakının verildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde soruşturma evresine ilişkin bütün belgeler incelendikten sonra, eksik veya hatalı noktalar belirtilmek suretiyle;

- a) 170 inci maddeye aykırı olarak düzenlenen,
- b) Suçun sübûtuna etki edeceği mutlak sayılan mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen,
- c) Ön ödemeye veya uzlaşmaya tâbi olduğu soruşturma dosyasından açıkça anlaşıl原因 işlerde önödeme veya uzlaşma usulü uygulanmaksızın düzenlenen,

İddianamenin Cumhuriyet Başsavcılığına iadesine karar verilir.

Suçun hukukî nitelendirilmesi sebebiyle iddianame iade edilemez.

En geç birinci fıkrada belirtilen süre sonunda iade edilmeyen iddianame kabul edilmiş sayılır.

Cumhuriyet savcısı, iddianamenin iadesi üzerine, kararda gösterilen eksiklikleri tamamladıktan ve hatalı noktaları düzelttikten sonra, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesini gerektiren bir durumun bulunmaması halinde, yeniden iddianame düzenleyerek dosyayı mahkemeye gönderir. İlk kararda

belirtilmeyen sebeplere dayanılarak yeniden iddianamenin iadesi yoluna gidilemez.

İade kararına karşı Cumhuriyet savcısı itiraz edebilir" şeklindedir. Bu düzenleme uyarınca da 15 günlük inceleme süresi sonunda iade edilmeyen iddianame kabul edilmiş sayılacaktır.

1412 sayılı CMUK'nda iddianamenin kabulü kurumuna yer verilmemesi nedeniyle Cumhuriyet savcısı tarafından düzenlenen iddianamenin mahkemeye verilmesiyle kamu davasının açıldığı kabul edilmiş, ancak 5271 sayılı CMK'nun 175. maddesinde açıkça kamu davasının açılmasının iddianamenin kabulü şartına bağlanmıştır. Buna göre, 5271 sayılı CMK düzenlemesinde kovuşturmanın başlaması için düzenlenen iddianamenin mahkeme tarafından kabul edilmesi ya da kanuni 15 günlük süre içerisinde iade edilmemiş olması şarttır. Bu nedenle 01.06.2005 tarihinden sonra düzenlenen iddianamelerin dava zamanaşımı bakımından kesinti oluşturabilmesi için mahkemece kabul edilmiş ya da kanuni süre içerisinde iade edilmemiş olması gerekir. Bu itibarla mahkeme tarafından açıkça kabul edilen yahut kabul edilmiş sayılan iddianamenin düzenlendiği tarihte dava zamanaşımı kesilmiş olacaktır. Başka bir anlatımla mahkemece kabul edilmeyen iddianameler soruşturma evresini sona erdirmeyeceğinden dava zamanaşımı kesmeyecektir.

Nitekim öğretide de; "CMK., iddianamenin iadesine ilişkin bir düzenleme (m. 174) getirdiği için bu konu üzerinde de durulmalıdır. Düşüncemize göre kabul edilmiş olmak kaydıyla iddianame, düzenlendiği yani sonuç doğuracak biçimde mahkeme kalemine kaydı yapıldığı tarihte zamanaşımını keser. Keza iddianamenin iadesi kararına itiraz edilir ve itiraz sonucunda iade kararı kaldırılırsa yine iddianamenin düzenlendiği tarihte zamanaşımı kesilmiş olur. Buna karşılık iddianame iade edilir ve iade üzerine eksiklikler tamamlandıktan sonra tekrar düzenlenip mahkeme kalemine kaydı yapılarak kabul edilirse iddianame bu ikinci düzenleme tarihinde zamanaşımını kesecektir." (M. Emin Artuk- A. Gökçen- A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Bası, Ankara, 2015, s. 1016). "İddianamenin mahkemece kabul edilmesi koşuluyla düzenlendiği tarihte zamanaşımı kesilecektir. Çünkü iddianamenin hukuki işlerliği ancak bu şekilde sağlanır. Mahkeme tarafından kabul edilmeyen bir iddianame ile soruşturma aşaması sona ermeyeceğinden yalnızca iddianamenin düzenlenmesi yetmez. Mahkeme tarafından kabulü de gerekir."(K. Taşdemir, Ceza Hukukunda Zamanaşımı, 2. Bası, s. 344) şeklinde benzer görüşlere yer verilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Sanığa atılı sahte fatura kullanma suçuna 213 sayılı Kanunun 359/b-1. maddesinde yaptırım olarak on sekiz aydan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. 765 sayılı TCK'nun 102/4. maddesi uyarınca bu suçun asli dava zamanaşımı 5 yıl, 104/2. maddesi de göz önünde bulundurulduğunda kesintili dava zamanaşımı 7 yıl 6 aydır. Daha ağır başka bir suç oluşturma olasılığı bulunmayan ve 21.01.2005 tarihinde gerçekleştirilen eylemle ilgili olarak 765 sayılı TCK'nun 102/4. maddesinde belirlenen 5 yıllık asli zamanaşımının kabul edilen iddianamenin düzenlendiği 10.05.2010 tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan yerel mahkemece dava zamanaşımının iddianamenin iadesi kararına vaki itirazın kabul edildiği tarihte kesilmiş sayılacağı kabulü verilen karar dikkate alındığında sonuca etkisi görülmemiştir.

Bu itibarla; sonucu itibarıyla isabetli bulunan yerel mahkeme direnme hükmünün onanmasına karar verilmelidir.

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle,

Usul ve kanuna uygun olan ... Asliye Ceza Mahkemesinin ... gün ve ... sayılı direnme hükmünün

ONANMASINA,

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 16.02.2016 tarihinde yapılan müzakerede oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
İKİNCİ CEZA DAİRESİ

Esas : 2014/24582

Karar : 2014/19694

Tarih : 10.07.2014

Dosya incelenerek gereği düşünöldü:

Dosya içeriğine göre diğer temyiz itirazları yerinde görölmemiştir. Ancak;

Hökümlü hakkında, 07.02.2005 tarihinde yapılan şikayete konu hakaret suçları nedeniyle yapılan yargılama sonunda 12.11.2008 tarihinde mahkumiyetine karar verildiği, hükmolunan cezanın miktar ve türüne göre hükmün; 21.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5219 Sayılı Kanunun 3-B maddesi ile değişik 1412 Sayılı CMUK.nun 305/1.maddesi gereğince hüküm tarihi itibariyle temyizi mümkün olmadığı, kararın kesin olduğu ve karar tarihi itibariyle mahkumiyet kararının kesinleştiği, kesinleşen kararın kanun yararına bozulmuş olması daha önce verilen hükmün kesinleşmesi nedeniyle sanığın hükümlü sıfatını almasını etkilemeyeceği, hükümlü hakkında dava zamanaşımının değil, ceza zamanaşımının değerlendirilebileceği,hükümlü için dava zamanaşımının artık mümkün olmadığı gözetilmeyerek, yargılamaya devam edilmesi yerine, yazılı şekilde karar verilmesi,

Bozmayı gerektirmiş, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görölmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı BOZULMASINA, 10/07/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2015/268
Karar : 2017/124
Tarih : 07.03.2017

Ruhsatsız silah taşımak suçundan sanık ...'ın 6136 sayılı Kanununun 13/1, 647 sayılı Kanununun 4, 5, 6 ve 765 sayılı TCK'nun 36 ve 40. maddeleri uyarınca hapisten çevrilen 4.218.305.000 ve doğrudan verilen 346.783.000 Lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye, müsadereye ve cezasının ertelenmesine ilişkin, Bodrum Asliye Ceza Mahkemesince verilen 25.02.2004 gün ve 1424-179 sayılı hükmün sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine, dosya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 5320 sayılı Kanununun 8/2. maddesi gereğince yeniden değerlendirilmek üzere mahalline iade edilmiş,

Duruşma açılarak yapılan yargılama sonucunda sanığın 6136 sayılı Kanununun 13/1, 647 sayılı Kanununun 4, 5, 6 ve 765 sayılı TCK'nun 72, 36 ve 40. maddeleri uyarınca 3628 Yeni Türk Lirası adli para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye, müsadereye ve cezasının ertelenmesine ilişkin, Bodrum 3. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 06.07.2006 gün ve 87-98 sayılı hükmün sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 01.12.2008 gün ve 3944-13685 sayı ile;

"Hükümden sonra yürürlüğe giren 5728 sayılı Kanununun 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231. maddesindeki koşulların varlığı halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması yönünde mahkemesince değerlendirme yapılması zorunluluğu" gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

Yerel mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda 22.12.2009 gün ve 225-435 sayı ile sanığın 6136 sayılı Kanununun 13/1 ve 765 sayılı Kanununun 59 ve 36. maddeleri uyarınca 10 ay hapis ve 285 Lira adli para cezası ile cezalandırılmasına, müsadereye, 5271 sayılı CMK'nun 231/5. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, 5 yıl denetim süresine tâbi tutulmasına karar verilmiş, itiraz edilmeyen bu karar 02.03.2010 tarihinde kesinleşmiştir.

Sanık hakkında denetim süresi içinde 10.11.2012 tarihinde işlediği iddia edilen kasten yaralama suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucunda yine Bodrum 3. Asliye Ceza Mahkemesince 21.01.2014 gün ve 6-43 sayı ile; 5237 sayılı TCK'nun 86/2, 29, 62, 52/2 ve 52/4. maddeleri uyarınca 1.500 Lira adli para cezası ile cezalandırılmasına ve taksitlendirmeye kesin olarak karar verilmiş, bu dosya üzerinden yapılan ihbar sonrası anılan mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı yeniden ele alınarak 13.05.2014 gün ve 183-285 sayı ile sanık hakkında açılan kamu davasının 765 sayılı TCK'nun 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CMK'nun 223/8. maddeleri uyarınca düşmesine karar verilmiş, bu hükmün Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 10.12.2014 gün ve 27725-30616 sayı ile "onanmasına" karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 22.01.2015 gün ve 302468 sayı ile;

"CMK'nun 231. maddesinin 5 ve 8. fıkraları uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği hallerde, dava zamanaşımının 8. fıkrada belirlenen 5 yıllık denetim süresi içinde duracağını hüküm altına almıştır. Ancak denetim süresi içinde suç işlenmesi halinde dava zamanaşımı süresinin ne zaman işlemeye başlayacağına dair maddede açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle sanığın tabi tutulduğu denetim süresinin CMK'nun 231/ 8. maddesinde belirlenen beş yıllık süresinin geçmesi halinden başka bir nedenle sona ermiş sayılabileceğine, denetim süresi içinde işlenen suçun denetim süresini sona erdireceğine veya böyle bir durumun varlığı halinde hangi tarihin esas alınarak zamanaşımının hesaplanması gerektiğine dair bir düzenleme yoktur. Bu nedenle anılan konuda bir

yorumu ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Somut olayda 17.11.2003 günü atılı 'Ruhsatsız Ateşli Silahlara Mermileri Satın Alma veya Taşıma veya Bulundurma' suçunu işlediği iddia edilen sanık hakkında Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığının 18.11.2003 gün ve 1349 sayılı iddianamesi ile kamu davası açıldığı, Bodrum Asliye Ceza Mahkemesinin 25.02.2004 gün ve 1424-179 sayılı kararı ile sanığın atılı suçtan mahkûmiyetine karar verildiği, sanık müdafii tarafından hükmün temyiz edildiği, dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 21.12.2005 günlü yazı ile 5320 sayılı Kanunun 8/2. maddesi gereğince yerel mahkemesine iade edildiği, Bodrum 3. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından yapılan yargılama sonucunda bu kez 06.07.2006 gün ve 87-98 sayı ile mahkûmiyet hükmünün kurulduğu, bu hükmün de sanık müdafii tarafından temyiz edildiği, temyiz incelemesi sonunda Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 01.12.2008 gün ve 3944-13685 sayı ile CMK'nun 231. maddesindeki koşulların varlığı halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması yönünden mahkemece değerlendirme yapılma zorunluluğu gerekçesi ile bozulduğu, bozmaya uyan yerel mahkemenin 22.12.2009 gün ve 225-435 sayı ile sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdiği, bu hükmün itiraz edilmeden 02.03.2010 günü kesinleştiği, sanığın denetim süresi içinde 10.11.2012 günü işlediği kasten yaralama suçu nedeniyle Bodrum 3. Asliye Ceza Mahkemesince 21.01.2014 gün ve 6-33 sayı ile 1.500 Lira adli para cezasına mahkûm edildiği, hükmün kesin olarak verildiği, dosyanın bu mahkûmiyet kararı nedeniyle 24.03.2014 günü ele alındığı ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle duran zamanaşımının denetim süresi içinde işlenen suçun tarihi olan 10.11.2012 gününden itibaren yeniden işlemeye başladığı kabul edilerek, 765 sayılı TCK'nun 102/4, 104/2 ve CMK'nun 223/8. maddeleri gereğince sanık hakkındaki kamu davasının düşmesine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kararın kesinleşmesi ile başlayan denetim süresinin beş yıl olduğu, denetim süresince CMK'nun 231/8. maddesi gereğince zamanaşımı süresinin duracağı ve sanık hakkında yasa gereği tayin edilen bu denetim süresinin yasada belirtilen beş yıllık sürenin geçmesi dışında başka bir nedenle sona ereceğine dair yasada açık bir düzenleme bulunmadığı gözetilerek yapılan değerlendirmede;

Hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen kişinin CMK'nun 231/8. maddesi gereğince belirlenen beş yıllık denetim süresi içinde yeniden bir suç işlemesi halinde işlenen bu suçun ortaya çıkmasının veya suç bilirse dahi failinin ortaya çıkarılmasının, işlenen bu suçun failinin belirlenmesinin bu suç hakkında bir mahkûmiyet kararı verilerek bu hükmün kesinleşmesinin soruşturma ve kovuşturma aşamalarından, hatta kanun yolu denetiminden geçmesi gerektiği, hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen kişinin denetim süresi içinde suç işlediğine ilişkin iddianın kararı verilen mahkemece bilinmesinin dosyanın ele alınması için yeterli olmadığı, sanık hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü olmadan açıklanması geri bırakılan hükmün mahkemesince açıklanmasının mümkün olmadığı, böyle bir imkansızlık varken, hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle duran dava zamanaşımının, denetim süresi içinde işlenen suçun işlenme tarihinden itibaren işlemeye başladığının kabul edilmesinin, sanık lehine fakat, hakkaniyete aykırı bir yorum olduğu düşünülmüştür.

Somut olayda dava zamanaşımının en erken denetim süresi içinde işlenen ikinci suç hakkındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleşme tarihi olan 21.01.2014 tarihinden itibaren işleyeceğinin kabulü ile yapılan değerlendirmede, sanık hakkında verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kararın kesinleşme tarihi olan 02.03.2010 gününden 21.01.2014 gününe kadar geçen 3 yıl 10 ay 19 günlük sürede zamanaşımının durduğu, 21.01.2014 günü yeniden işlemeye başladığı ve hüküm tarihi olan 13.05.2014 günü itibarıyla 7 yıl 4 ay 4 gün işlemiş süre olduğu, 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2. maddelerine göre hesaplanan kesintili zamanaşımı süresinin hüküm tarihinde ve halen dolmadığı" görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurarak, Özel Daire onama kararının kaldırılmasına, yerel mahkeme

hükmünün bozulmasına karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

CMK'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 8. Dairesince 11.02.2015 gün ve 1136-6923 sayı ile; itiraz nedenlerinin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesine ilişkin olup, bu bağlamda hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarında dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağına değerlendirilmesi gerekmektedir.

İncelenen dosya kapsamından;

Sanık hakkında 17.11.2003 tarihinde işlediği iddia olunan ruhsatsız silah taşıma suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucu, 6136 sayılı Kanunun 13/1, 647 sayılı Kanunun 4, 5, 6 ve 765 sayılı TCK'nun 36 ve 40. maddeleri uyarınca haptiden çevrilen 4.218.305.000 ve doğrudan verilen 346.783.000 Lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye, müsadereye ve cezasının ertelenmesine ilişkin, Bodrum Asliye Ceza Mahkemesince verilen 25.02.2004 günlü hükmün sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 5320 sayılı Kanunun 8/2. maddesi gereğince yeniden değerlendirilmek üzere mahalline iade edilmiş,

Duruşma açılarak yapılan yargılama sonucunda sanığın 6136 sayılı Kanunun 13/1, 647 sayılı Kanunun 4, 5, 6 ve 765 sayılı TCK'nun 72, 36 ve 40. maddeleri uyarınca 3628 Yeni Türk Lirası adli para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye, müsadereye ve cezasının ertelenmesine ilişkin, Bodrum 3. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 06.07.2006 günlü hükmün sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince; hükümden sonra yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK'nun 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin değerlendirilme yapılmasında zorunluluk bulunması nedeniyle bozulmasına karar verilmiş,

Yerel mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda 22.12.2009 gün ve 225-435 sayı ile sanığın 6136 sayılı Kanunun 13/1 ve 765 sayılı Kanunun 59 ve 36. maddeleri uyarınca 10 ay hapis ve 285 Lira adli para cezası ile cezalandırılmasına, müsadereye, 5271 sayılı CMK'nun 231/5. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, 5 yıl denetim süresine tâbi tutulmasına karar verilmiş, itiraz edilmeyen bu karar 02.03.2010 tarihinde kesinleşmiştir.

Sanık hakkında denetim süresi içinde 10.11.2012 tarihinde işlediği iddia edilen kasten yaralama suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucunda yine Bodrum 3. Asliye Ceza Mahkemesince 21.01.2014 gün ve 6-43 sayı ile; 5237 sayılı TCK'nun 86/2, 29, 62, 52/2 ve 52/4. maddeleri uyarınca 1500 Lira adli para cezası ile cezalandırılmasına ve taksitlendirmeye kesin olarak karar verilmiş, bu dosya üzerinden yapılan ihbar sonrası anılan mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı yeniden ele alınarak 13.05.2014 gün ve 183-285 sayı ile sanık hakkında açılan kamu davasının 765 sayılı TCK'nun 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CMK'nun 223/8. maddeleri uyarınca düşmesine karar verilmiş, bu hükmün Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 10.12.2014 gün ve 27725-30616 sayı ile "onanmasına" karar verilmiştir.

Uyuşmazlığın isabetli bir şekilde hukuki çözüme kavuşturulabilmesi için öncelikle hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu ile ilgili temel bazı bilgilerin verilmesi, daha sonra dava zamanaşımının durması ve kesilmesi üzerinde durulması, son olarak da hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarında dava

zamaşıımının ne zaman durup ne zaman işlemeğe başlayacağı sorununun ele alınması gerekmektedir.

a) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması:

Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, hukukumuzda ilk kez çocuklar hakkında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 23. maddesi ile kabul edilmiş, 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Kanunun 23. maddesiyle 5271 sayılı Kanunun 231. maddesine eklenen 5 ila 14. fıkrayla büyükler için de uygulamaya konulmuş, aynı kanunun 40. maddesi ile 5395 sayılı Kanunun 23. maddesi değiştirilmek suretiyle, denetim süresindeki farklılıklar hariç tutulmak kaydıyla çocuk suçlular ile yetişkin suçlular, hükümün açıklanmasının geri bırakılması açısından aynı şartlara tâbi kılınmıştır.

Başlangıçta yetişkin sanıklar yönünden yalnızca şikâyete bağlı suçlarla sınırlı olarak hüküm altına alınan, bir yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezaları için kabul edilen hükümün açıklanmasının geri bırakılması 5728 sayılı Kanunun 562. maddesi ile 5271 sayılı Kanunun 231. maddesinin 5 ve 14. fıkralarında yapılan değişiklik sonucu, Anayasanın 174. maddesinde güvence altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlar istisna olmak üzere, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezalarına ilişkin suçları kapsayacak şekilde düzenlenmiş ve 28.06.2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunun 72. maddesi ile 231. maddenin 8. fıkrasına "Denetim süresi içinde, kişi hakkında kasıtlı bir suç nedeniyle bir daha hükümün açıklanmasına karar verilemez" cümlesi eklenmiştir.

5560, 5728, 5739 ve 6008 sayılı Kanunlarla 5271 sayılı CMK'nun 231. maddesinde yapılan değişiklikler göz önüne alındığında, hükümün açıklanmasının geri bırakılabilmesi için;

1) Suça ilişkin olarak;

a- Yapılan yargılama sonucu hükmolunan cezanın iki yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezası olması,

b- Suçun Anayasanın 174. maddesinde güvence altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlardan olmaması,

2) Sanığa ilişkin olarak;

a- Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm edilmemiş olması,

b- Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

c- Mahkemece sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önüne alınarak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate ulaşılması,

d- Sanığın, hakkındaki hükümün açıklanmasının geri bırakılmasını kabul etmediğine dair bir beyanının olmaması,

Şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bu şartların varlığı halinde, mahkemece hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilecek ve onsekiz yaşından büyük olan sanıklar beş yıl, suça sürüklenen çocuklar ise üç yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulacaktır.

Sanık hakkında kurulan mahkûmiyet hükmünün hukuki bir sonuç doğurmamasını ifade eden ve doğurduğu sonuçlar itibariyle karma bir özelliğe sahip bulunan hükümün açıklanmasının geri bırakılması

kararı, denetim süresi içinde kasten yeni bir suçun işlenmemesi ve yükümlülüklerle uygun davranılması halinde, ortadan kaldırılarak kamu davasının 5271 sayılı CMK'nun 223. maddesi uyarınca düşmesine karar verilecek, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle aykırı davranması halinde ise mahkeme hükmü açıklayacaktır.

b) Dava zamanaşımının kesilmesi ve durması:

Suçun işlendiği tarihten itibaren belli bir süre geçmesine rağmen, kamu davasının açılmaması veya açılan davanın sonuçlanmaması yahut da kurulan hükmün kesinleşmemesi halinde izlenen suç siyaseti gereğince artık devletin o suçtan dolayı cezalandırma yetkisinden vazgeçmesinin ifadesi olarak dava zamanaşımı kabul edilmiştir. Dava zamanaşımı kanun aksini kabul etmediği müddetçe bütün suçlar bakımından geçerli olup soruşturma ve kovuşturma makamlarınca resen gözetilip uygulanacaktır. Şüpheli veya sanığın dava zamanaşımından vazgeçmesi mümkün değildir.

Dava zamanaşımı kural olarak tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs hâlinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Suçun işlendiği gün zamanaşımı süresinin birinci günüdür. Zira suçun işlendiği gün dahi kamu davasının açılması mümkündür. Bu nedenle dava zamanaşımının da dava açmak hakkı mevcut olduğu andan itibaren başlaması tabiidir. Kanun koyucu bazı hallerde dava zamanaşımının süresinin başlangıcını özel olarak belirlemek gereğini hissetmiştir. Örneğin, iftira suçunda mağdurun fiili işlemediğinin sabit olduğu, evlenme yasaklarına aykırılık suçlarında ise evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren dava zamanaşımının işlemeye başlayacağı kabul edilmiştir. (TCK m. 267/8 ve 230/4)

Dava zamanaşımı suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurularak kanunda öngörülen soyut cezaya ve şüpheli veya sanığın yaşına göre belirlenen sürenin son gününün hitamı ile gerçekleşecektir. Zamanaşımı süresinin son günü zamanaşımı süresine dâhildir.

Dava zamanaşımı süresinin kesintisiz bir şekilde işleyip tamamlanması mümkün ise de sürenin işlemesi sırasında bir takım engellerle karşılaşılması da söz konusu olabilir. Bu engeller zamanaşımının durması ve kesilmesi halleridir.

Dava zamanaşımının kesilmesi kanunda açıkça sayılan bazı hukuki fiillerden dolayı, o ana kadar işlemiş olan dava zamanaşımı süresinin işlememiş sayılmasını ve dava zamanaşımı süresinin yeni baştan işlemeye başlamasını ifade etmektedir. Suçun doğurduğu içtimai sarsıntı devam ettiği müddetçe suçlunun cezalandırılmasında kamu faydası olduğu esassından, dava canlı ve harekette iken zamanaşımı olmayacağı, davanın canlı ve hareketli olduğunu gösteren hadiselerin zamanaşımını keseceği sonucu çıkarılmıştır. (Nurullah Kunter, Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, s. 92) Durma sebepleri gibi kesme sebeplerinin de kanunda açıkça gösterilmesi gerekir. 765 sayılı TCK'da dava zamanaşımını kesen nedenler bakımından, dava zamanaşımı süresi bir yıldan az ve fazla olan suçlar olmak üzere ikili bir ayrıma gidilmiş ve bu suçlar için birbirlerinden farklı kesme nedenleri belirlenmiş, birinci gruba giren suçlarda her türlü usulü muamelenin dava zamanaşımını keseceği kabul edilmiş iken ikinci gruba giren suçlarda kesme nedenleri tek tek ve sınırlı sayıda gösterilmiştir. 5237 sayılı TCK'da ise bu şekilde bir ayrıma gidilmeksizin bütün suçlar bakımından kesme nedenleri ortak olarak düzenlenmiştir. 765 sayılı TCK'nun 104. maddesinde dava zamanaşımının; mahkûmiyet hükmü, yakalama, tevkif, celb veya ihzar müzekkereleri, adli makamlar huzurunda sanığın sorguya çekilmesi, sanık hakkında son tahkikatın açılmasına dair karar veya Cumhuriyet savcısı tarafından mahkemeye yazılan iddianame ile kesileceği öngörülmüş, 5237 sayılı TCK'nun 67/2. maddesinde ise yakalama, celb, ihzar müzekkereleri ve sanık hakkında son tahkikatın açılmasına dair olan karara yer verilmeyerek daha dar kapsamlı biçimde ve kesme nedenlerinin sirayeti konusunda nesnel sistem esas alınarak bir suçla ilgili olarak şüpheli veya sanıklardan

birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, iddianame düzenlenmesi, sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi halinde dava zamanaşımının kesileceği kabul edilmiştir.

Dava zamanaşımının durması ise, kanunda açıkça sayılan bazı hallerde soruşturma veya kamu davasının yürütülememesinden dolayı, bu halin ortaya çıkmasından, kalkması anına kadar geçen sürede zamanaşımının işlememesini ifade etmektedir. Zamanaşımını durduran nedenlerin varlığı halinde, zamanaşımı süresi en son kesen işlemde itibaren, durdurucu nedenin ortaya çıktığı ana kadar işleyecek, bu engelin kalkmasıyla duran zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. Zamanaşımı süresinin hesaplanmasında ise önceden işleyen süre ile sonradan işleyen süreler birbirine eklenmek suretiyle zamanaşımı süresi belirlenecektir. Dava zamanaşımının durmasının kabul edilmesinin nedeni, suçun soruşturma veya kovuşturma makamlarınca takip ediliyor olmasına rağmen kanunda sayılan bazı engel nedenlerden dolayı soruşturma veya kovuşturmanın yürütülmesinin mümkün olmamasına dayanmaktadır. (Faruk Erem, Ahmet Danışman, Mehmet Emin Artuk, Ümanist Doktrin Açısından Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1997, s. 1013). Durma kabul edilmezse ortaya çıkan engel hal nedeniyle işin uzaması sonucu davanın zamanaşımına uğraması söz konusu olabilecektir. Ancak davanın devam etmesini önleyebilecek her türlü engel dava zamanaşımının durmasını haklı göstermeyeceğinden, kanun açıkça bu sonuç ve etkiyi doğurabilecek halleri sınırlı bir şekilde saymıştır. Bu kapsamda 765 sayılı TCK'nun 107. maddesinde; "Hukuku âmme dâvasının ikamesi mezuniyet veya karar alınmasına yahut diğer bir mercide halli lâzım gelen bir meselenin neticesine bağlı bulunduğu takdirde mezuniyet ve kararın alınmasına yahut meselenin halline kadar müruruzaman durur", 5237 sayılı TCK'nun 66/1. maddesinde ise; "Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hâllerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılincaya kadar dava zamanaşımı durur." hükümlerine yer verilmiştir. Her iki düzenleme arasındaki fark 765 sayılı TCK'daki "hukuku âmme dâvasının ikamesi" ibaresi yerine 5237 sayılı TCK'da "soruşturma ve kovuşturma yapılması" ibaresinin tercih edilmesi ve yeni bir durma nedeni ihdas edilerek kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılincaya kadar dava zamanaşımı duracağına kabul edilmesidir. Dava zamanaşımını durduran sebepler anılan maddelerde sayılanlarla sınırlı olmayıp ceza muhakemesi kanununda ve özel ceza kanunları ile ceza içeren kanunlarda bu konuda hükümler mevcuttur. Nitekim uyuşmazlık konusu olan CMK'nun 231/8. maddesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde denetim süresi içinde dava zamanaşımı duracağı kabul edilmiştir.

Anayasanın 38. maddesinde dava zamanaşımının kanunilik ilkesi kapsamında olduğu benimsenmiş olup dava zamanaşımını durduran veya kesen nedenlerin kanunda açıkça gösterilmesi gerekir, bu nedenlerin yorum veya kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün değildir.

c) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarında dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağı:

5271 sayılı CMK'nun 231. maddesinin 8. fıkrasında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi halinde sanığın beş yıl süreyle denetime tâbi tutulacağı, bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verilebileceği, denetim süresi içinde dava zamanaşımının duracağı; 10. fıkrasında, sanığın denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlememesi ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere uygun davranması halinde açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın düşmesi kararı verileceği; 11. fıkrasında ise denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranması halinde mahkemece hükmün açıklanacağı öngörülmüş, denetim süresinin hangi tarihleri kapsadığı, dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağı hususlarında açık bir

düzenlemeye yer verilmemiştir.

CMK'nun 231/12. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir. İtiraz durumunda merci tarafından itirazın kabul edilerek kararın kaldırılması her zaman mümkündür. Bu nedenle denetim süresinin başlayabilmesi ve denetimlik serbestlik tedbiri olarak öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesinin istenebilmesi için kararın kesinleşmiş olması gerekir. İtiraz sürecinde dava zamanaşımının durması gerektiğine ilişkin bir hüküm de bulunmadığından, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi durumunda dava zamanaşımının, kararın itiraz edilmeksizin yahut itirazın reddine karar verilerek kesinleştiği yani uygulanma kabiliyeti kazanıp denetim süresinin başladığı tarihten itibaren durmaya başlayacağı kabul edilmelidir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleşmesi ile kovuşturma geçici olarak durmakta olup ancak denetim süresinin sonunda yahut denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbiri olarak öngörülen yükümlülüklere aykırı davranılması halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ortadan kaldırılarak hüküm kurulabilmektedir. Durma nedeni ortadan kalktığına zamanaşımı süresinin tekrar işlemeye başlayacağı gözetildiğinde, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbiri olarak öngörülen yükümlülüklere uygun davranıldığı takdirde denetim süresi sonunda, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranılması halinde ise yeni suçun işlendiği veya denetimli serbestlik tedbiri yükümlülüklerine aykırı davranıldığı tarihte dava zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlayacaktır.

Ancak, Anayasanın 38/4 ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/2. maddelerinde düzenlenmiş bulunan "masumiyet karinesi" gereğince denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmesi nedeniyle hükmün açıklanabilmesi için ihbar olunan kasıtlı suçla ilgili mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması ayrıca gözetilmelidir.

Ceza Genel Kurulunun 01.03.2016 gün ve 599-99 sayılı kararında açıklandığı üzere, denetim süresi içinde işlenen suçun kesinleşmesine kadar dava zamanaşımının duracağına ilişkin açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır. İhbar olunan suçun kesinleşmesi şartının yorum yoluyla dava zamanaşımını durduran izin, karar yahut bekletici sorun olarak mütalaa edilmesi de mümkün değildir. Kanun koyucu hükmün açıklanmasının geri bırakılması halinde özel bir durma nedeni ihdas etmiş ve dava zamanaşımının sadece denetim süresi içinde duracağını kabul etmiştir. Bu nedenle denetim süresi içinde işlenen suçun kesinleşmesine kadar geçen sürede hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına konu suçun dava zamanaşımının işlemeye devam ettiği kabul edilmelidir. Bu yorum kanun koyucunun amacına daha uygun olacağı gibi yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle oluşacak "hukuki güvenlik" ilkesini zedeleyici sonuçların bertaraf edilmesi bakımından da en uygun çözüm yolu olacaktır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi durumunda dava zamanaşımı, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştiği tarihte durmaya başlayıp, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranılması halinde yeni suç işlendiği veya denetimli serbestlik tedbiri yükümlülüklerine aykırı davranıldığı tarihte yeniden işlemeye başlayacaktır. Anayasanın 38/4 ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/2. maddelerinde düzenlenmiş bulunan "masumiyet karinesi" gereğince suçluluğu kanunen sabit oluncaya kadar herkesin masum sayılacağı cihetle, hükmün açıklanabilmesi için denetim süresi içinde işlendiği ihbar olunan kasıtlı suçla ilgili mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması gözetilmelidir.

Buna göre, sanığın üzerine atılı ruhsatsız silah taşıma suçu için, 6136 sayılı Kanununun 13/1. maddesinde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve otuz günden yüz güne kadar adli para cezası öngörülmüş olup, 765 sayılı

TCK'nun 102/4. maddesi uyarınca bu suçun asli dava zamanaşımı süresi 5 yıl, 104/2. maddesi göz önünde bulundurulduğunda kesintili dava zamanaşımı süresi ise 7 yıl 6 aydır. Daha ağır başka bir suç oluşturma ihtimali bulunmayan ve 17.11.2003 tarihinde gerçekleştirilen eylemle ilgili olarak 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen 7 yıl 6 aylık kesintili dava zamanaşımının, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştiği 02.03.2010 tarihi itibarıyla durduğu, denetim süresi içinde kasıtlı yeni suçun işlendiği 10.11.2012 tarihinde yeniden işlemeye başladığı ve önceden işleyen süre ile sonradan işleyen süreler birbirine eklenmek suretiyle hesaplandığında, yerel mahkemece kamu davasının düşmesi kararının verildiği 13.05.2014 tarihinden önce 25.01.2014 tarihinde gerçekleşmiş bulunduğu anlaşıldığından, sanık hakkında ruhsatsız silah taşıma suçundan açılan kamu davasının zamanaşımı süresinin dolması sebebiyle düşmesine ilişkin yerel mahkeme hükmü ile bu hükmü onayan Özel Daire kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Bu itibarla; haklı nedene dayanmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle,

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının REDDİNE,

Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 07.03.2017 tarihinde yapılan müzakerede oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2016/69
Karar : 2019/714
Tarih : 24.12.2019

- **DAVA ZAMANAŞIMINI KESEN NEDENLER**
- **YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI**
- **DAVA ZAMANAŞIMI**
- **TAKSİRLE BİRDEN FAZLA KİŞİNİN YARALANMASINA NEDEN OLMA SUÇU**

(5237 s. TCK m. 22 , 40 , 66 , 67 , 89)

ÖZET

Sanık ...'e atılı taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçunun yaptırımının TCK'nın 89/4. maddesinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezası olarak düzenlendiği, buna göre TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca bu suçun asli dava zamanaşımı süresinin sekiz yıl, aynı Kanun'un 67/4. maddesi göz önüne alındığında kesintili dava zamanaşımı süresinin ise on iki yıl olacağı, her ne kadar TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrası gereğince inceleme dışı sanıklar ... ve ... hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin sanık açısından da zamanaşımını keseceği ileri sürülebilir ise de TCK'nın 22. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu olacağına hüküm altına alınması, aynı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığının aranması nedeniyle taksirli suçlarda iştirak iradesinden söz edilememesi ve bu anlamda fuar alanına kurulan lunaparktaki tren vagonlarından birinin devrilmesi sonucu şikâyetçi ve katılanların yaralanması şeklindeki tek bir olay bakımından biri oyuncağın sahibi olan sanık ile diğerleri lunaparkın işletmecisi ve oyuncağın sorumlusu olan inceleme dışı sanıkların sorumluluklarının ayrı ayrı belirlenmesinin gerekmesi karşısında; inceleme dışı sanıklar... ve... hakkında taksirle yaralama suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerinin sanık açısından dava zamanaşımını kesmeyeceği, bu anlamda daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturma ihtimali bulunmayan eylemle ilgili olarak, sanık hakkında dava zamanaşımını kesen en son işlemin 18.09.2013 tarihli iddianame olup bu tarihten sonra zamanaşımını kesen veya durduran başkaca bir sebebin gerçekleşmediği gözetildiğinde, TCK'nın 66/1-e maddesindeki uyarınca suç tarihi olan 04.09.2005 tarihinden itibaren sekiz yıllık asli zamanaşımı süresinin iddianame tarihinden de önce 04.09.2013 tarihinde dolduğu anlaşılmaktadır.

Kararı veren

Yargıtay Dairesi : 12. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Asliye Ceza

Sayısı : 448-30

Sanık ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan yapılan yargılama sonucunda, 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca zamanaşımı nedeniyle kamu davasının düşmesine ilişkin Ödemiş 2. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 23.01.2014 tarihli ve 448-30 sayılı hükmün, katılanlar ... ve ... vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 12. Ceza Dairesince 17.09.2015 tarih ve 2163-13706 sayı ile;

"Olay tarihi olan 04.09.2005 tarihinde mağdurlar ..., ... ve... (Özder) Atila'nın anneleri ... ve amcaları ..., ayrıca mağdur ...'ın annesi ... ile birlikte Ödemiş Milli Fuarına kurulan Lunaparktaki Süper Tren (Elma Kurdu) adlı oyuncağa bindikleri, oyuncağın çalıştırılmasından bir müddet sonra vagonlardan birinin raylardan çıkarak devrilmesi sonucu mağdur çocuklar ..., ..., ..., ... ile yanlarında bulunan ebeveynleri

müştekiler ..., ... ve ...'nın yaralandıkları, yapılan soruşturmada Lunapark'ın işleticisinin ..., Elma Kurdu Süper Tren isimli oyuncağın sahibinin sanık ..., suç tarihinde bu oyuncağı kiralayan ve işleten kişinin ise ... olduğunun tespit edildiği, ... ve ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına sebep olma suçundan Ödemiş 1. Asliye Ceza Mahkemesine kamu davası açıldığı, yargılama sırasında sanıkların kusur durumunun tespiti amacıyla bilirkişi incelemesi yaptırıldığı, bilirkişi raporu ve tüm deliller doğrultusunda sanıklar ... ve ...'nın mahkûmiyetine hükmedilerek kararın Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 12.07.2012 tarih 2012/102 esas 2012/17503 karar sayılı ilamı ile onanarak kesinleştiği, tren sahibi olan sanık ...'in de kazanın meydana gelmesinde cezai yönden tali kusurlu olduğunun bilirkişi raporu ile tespit edilmesi üzerine, mahkeme tarafından 28.08.2012 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu, bu kapsamda sanık ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan kamu davası açıldığı ve yapılan yargılamada suç tarihi olan 04.09.2005 tarihi ile iddianamenin düzenlendiği 18.09.2013 tarihi arasında zamanaşımının dolduğundan bahisle TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca açılan kamu davasının düşmesine karar verildiği anlaşılmakta ise de, 765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde 'Bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi müruru zamanı keser.' hükmü ile iştirak hâlinde işlenen suçlarda sanıklardan biri hakkında kesilen zamanaşımının diğer sanıklara da sirayet edeceği hükmüne yer verilmiş, dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi başlıklı 5237 sayılı TCK'nın 67/2 maddesinde ise 'Bir suçla ilgili olarak;

a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,

b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,

c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,

d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde dava zamanaşımı kesilir.' hükmü ile zamanaşımının diğer sanıklara sirayeti düzenlenmiştir. Anılan hüküm ile zamanaşımı yönünden nesnel sistemin benimsendiği açıkça kabul edilmek suretiyle, kesme sebeplerinin yalnızca suç ortağına özgü kesilme nedeni olmayıp, suçla ilgili olarak kesileceği kabul edilmiş, bu şekilde aynı suçla ilgili yargılanan veya haklarında henüz yargılanmaya başlanmamış olan kişiler hakkında farklı hükümlerin verilmesi engellenmiş, düzenlemede yalnızca kasıtlı suçlara özgü olan iştirak hâlinde işleme koşuluna yer verilmeyerek, adalette eşitlik ve hükümlerde birliğin sağlanması amaçlanmıştır. İnceleme konusu somut olayda, suçla ilgili zamanaşımını kesen son işlem Ödemiş 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 03.08.2008 tarihli 2006/97- 2008/416 sayılı ilamı ile diğer sanıklar ... ve ...'ın TCK'nın 89/4. maddesi uyarınca neticeten 3000'er TL adli para cezası ile mahkûmiyetlerine ilişkin hüküm olup, sanık ... hakkında taksirle yaralama suçundan açılan kamu davasında da bu nedenle dava zamanaşımının gerçekleşmediği gözetilmeksizin, TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca sanık hakkındaki kamu davasının düşmesine karar verilmesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 26.11.2015 tarih ve 240080 sayılı ile;

"5237 sayılı Türk Ceza Yasası'nın 'dava zamanaşımı' başlıklı 66. maddesinde, yasalarda aksine bir hüküm bulunmadıkça kamu davasının maddede yazılı sürelerin geçmesiyle ortadan kalkacağı düzenlenmiştir. Zamanaşımını kesen sebepler ise aynı Yasa'nın 67. maddesinde sayılmıştır.

Zamanaşımını kesen bir sebebin bulunması hâlinde zamanaşımının kesilme gününden itibaren yeniden işlemeye başlayacak ve kesilme hâlinde, zamanaşımı süresi ilgili suça ilişkin olarak Yasa'da belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacaktır.

Ceza Genel Kurulunun 23.01.2007 gün ve 254-5 sayılı kararında da açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan dava zamanaşımının yargılama sırasında

gerçekleşmesi durumunda, Yerel Mahkeme ya da Yargıtay, re'sen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar vermek zorundadır.

Dava zamanaşımını kesen nedenlerin aynı suçta katılanları ne şekilde etkileyeceği konusunda iki sistem mevcuttur. Bunlardan birincisi, Alman, Avusturya, İsviçre ve Arjantin Ceza Yasalarında da kabul edilen yargılanan sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistem (kesilmenin şahsiliği) olarak nitelendirilen sistemdir. Nesnel sistem olarak adlandırılan ve fiili esas alan ikinci sistem ise İtalyan, Brezilya ve Fransız Ceza Yasalarında kabul edilen ve sadece sanığı değil, katılma dereceleri ne olursa olsun olaya katılan tüm sanıkları hatta haklarında kovuşturmaya başlanmamış olanları dahi nazara almaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 28.06.1965 gün ve 275-258 ile 27.04.1999 gün ve 82-81 sayılı kararlarında, bir suçtan dolayı yapılan ve zamanaşımını kesen işlemlerin, o suçlara iştiraki olup da aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi zamanaşımını keseceği belirtilmiş, haklarında takibat veya tahkikat yapılanlar yönünden ise 765 sayılı TCY'nın 106. maddesi hükmünün uygulanamayacağı kabul edilerek, dava zamanaşımını kesen nedenlerin iştirak halinde suç işleyen sanıklar açısından sirayeti yönünden 765 sayılı TCY'da sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistemin geçerli olduğu vurgulanmıştır.

Ancak öğretilerde; 'TCY'nın 106. maddede yer alan 'aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi' zamanaşımının kesileceği ifadesinin ters anlamından, aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmış olan kimseler hakkında zamanaşımının kesilmeyeceği sonucunu çıkarmak çok yanlış olur. Yargıtay'ın son zamanlarda kabul etmiş olduğu bu görüş, kovuşturma başlamadan önce firar etmiş olup izini kaybettirmeyi başarmış olan sanıkları ödüllendirmek anlamına geleceği gibi, 106. maddenin açık ibaresine de aykırı düşmektedir. Gerçekten bu maddede haklarında kovuşturma veya soruşturma yapılmamış olan kimseler hakkında da zamanaşımının kesileceğini kabul etmekle, haklarında kovuşturma veya soruşturma yapılmış olanlar hakkında zamanaşımının öncelikle kesilmesini açıkça ifade etmiştir ve bunun aksine bir yorum kanunu değiştirmek sonucunu doğuracak niteliktedir.' (Ord. Prof. Dr. Dönmezer, Sulhi-Prof. Dr. Erman, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, Cilt III, s. 272) şeklinde dile getirilen görüşler ile 765 sayılı TCY'da dava zamanaşımının kesilmesinde sanığı değil, fiili esas alan nesnel ölçütün kabul edildiği belirtilmiştir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCY'nın 'Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi' başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

'Bir suçla ilgili olarak; a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi, d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Hâlinde, dava zamanaşımı kesilir.' şeklinde düzenlenmiş olup, dava zamanaşımını kesen nedenler, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin Cumhuriyet savcısı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir.

Anılan Yasa maddesinde özenle seçilen anlatım biçimi ile 765 sayılı TCY'nın 106. maddesine benzer bir düzenlemeye 5237 sayılı TCY'da yer verilmemesi ve dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken kullanılan 'şüpheli veya sanıklardan birinin', 'şüpheli veya sanıklardan biri hakkında', 'sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa' ibareleri birlikte değerlendirildiğinde, böyle bir düzenlemenin yasa koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin iştirak hâlinde suç işleyen sanıklar açısından sirayeti yönünden 765 sayılı TCY döneminde yaşanan tartışmaların yaşanmamasının amaçlandığı, bu suretle de 5237 sayılı TCY'da dava zamanaşımının kesilmesinin suç ortaklarına sirayeti yönünden, fiili esas alan

nesnel ölçütün geçerli olduğu açıkça vurgulanmıştır. Nitekim, öğretide de; 'Yeni TCK'nın sisteminde, dava zamanaşımı süresinin kesilmesinde nesnel ölçüt esas alınmıştır. Başka bir deyişle, kesme sebebinin varlığı hâlinde, dava zamanaşımının suçla ilgili olarak kesildiğini kabul etmek ve fakat bunu ilgili suç ortağına özgü kesilme olarak mütalaa etmemek gerekir.' (Prof. Dr. Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. bası, 2010, s. 756-757), 'Buna göre iştirak hâlinde bir suç işlendiği takdirde şeriklerden biri hakkında dava zamanaşımını kesen işlemler yapılmış, ancak diğer şerikler hakkında herhangi bir işlem yapılmamışsa bu kimseler bakımından da zamanaşımı kesilmiş olacağı için yapılan işlem tarihinden itibaren süre yeniden başlayacaktır.' (Artuk-Gökçen-Yenidünya, TCK Şerhi, 2. Cilt, sf. 1763), 'Aynı dosya kapsamında çeşitli sebeplerle birden çok kişinin sanık olarak yargılandığı hâllerde, sanıklardan biri hakkında bile olsa mahkûmiyet kararının verilmiş olması, sadece mahkûm olan sanık için değil, aynı dosya kapsamında yargılanan diğer kişiler için de dava zamanaşımını kesecektir.' (Prof. Dr. Koca, Mahmut-Doç. Dr. Üzülmüş, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4.Baskı, sf. 580) şeklindeki görüşlerle de bu husus teyit edilmiştir.

Yapılan açıklamalar çerçevesinde maddi olayda, Ödemiş Milli Fuarına kurulan Lunaparkta Süper Tren (Elma Kurdu) adlı oyuncağa binen müşterilerin, suça konu oyuncak trenin çalıştırılmasından bir müddet sonra vagonlardan birinin raylardan çıkarak devrilmesi sonucu mağdur çocuklar Şüheda Atila, ..., Elanur Atila, ... ile yanlarında bulunan ebeveynleri müşteriler ..., ... ve ...'nun yaralandıkları nedenle, sanıklar ... ve ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet suçundan 19.10.2005 tarihinde, düzenlenen iddianameyle, Ödemiş Asliye Ceza Mahkemesine TCK 89/4, 53/1. maddesince cezalandırılması istemiyle haklarında kamu davası açıldığı,

Ödemiş 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 03.08.2008 tarihli 2006/97- 2008/416 sayılı ilamı ile diğer sanıklar ... ve ...'ın TCK'nın 89/4. maddesi uyarınca neticeten 3000'er TL adli para cezası ile mahkûmiyetlerine ilişkin karar verildiği,

Hüküm yasal süresi içinde temyiz edilmekle, Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 12.07.2012 tarih 2012/102 esas 2012/17503 karar sayılı ilamı ile onanarak kesinleştiği,

Daha sonra, oyuncak trenin mal sahibi olan sanık ...'in de kazanın meydana gelmesinde cezai yönden tali kusurlu olduğunun bilirkişi raporu ile tespit edilmesi üzerine, Ödemiş Asliye Ceza Mahkemesi tarafından Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 12.07.2012 tarih 2012/102 esas 2012/17503 karar sayılı onama kararından sonra 28.08.2012 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu, bu kapsamda sanık ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan 18.09.2013 tarihli iddianameyle kamu davası açılması şeklinde gerçekleşen eylemde,

Sanık ... hakkında önceden resmî olarak yapılmış herhangi bir soruşturma kovuşturma ya da takipsizlik veya benzeri bir işlem bulunmadığı 5237 sayılı TCK'nın sisteminde, dava zamanaşımı süresinin kesilmesinde nesnel ölçüt esas alındığı ileri sürülmüş ise de, sanığın işlenen taksirle yaralama suçuna iştirakinin söz konusu olmadığı icrai herhangi bir eyleminin bulunmadığı ve sanığın sadece mal sahibi olmasından kaynaklanan kusur sorumluluğu dışında bir iştirakinin bulunmadığı kabul edildiğinde, 765 sayılı TCK'nın 106. maddesinin etkisiyle sanıklar ... ve ... hakkında verilen mahkûmiyet kararlarının TCK 67/2-d maddesi kapsamında zamanaşımını kesen usulî muamele olarak kabul edilmesine olanak bulunmamaktadır.

TCK 67/2-d maddesi uyarınca 'Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,' ibaresinin sanık lehine değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sanık ... hakkında suç tarihi olan 04.09.2005 tarihinden sonra açılmış bir kamu davası ya da yasal bir takibat bulunmadığı ve sanıklar... ve... hakkında verilen mahkûmiyet kararları 765 sayılı TCK 106. maddesi kapsamına göre zamanaşımını kesen usuli muamele olduğu, ancak 5237 sayılı TCK 67/2-d maddesinin

buna cevaz vermediği, ' Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,' ibaresinin sanık lehine değerlendirilerek sanık ... hakkında iddianamenin düzenlendiği 18.09.2013 tarihine kadar zamanaşımını kesen herhangi bir usulü muamelenin bulunmadığı kabul edilmelidir.

Sanığın işlediği kabul edilen taksirle yaralama suçuna herhangi bir iştirakinin söz konusu olmadığı, kusur sorumluluğu çerçevesinde açılan kamu davasının suç tarihi olan 04.09.2005 tarihi ile sanık ... hakkında düzenlenen 18.09.2013 tarihli iddianame arasında TCK 66/1-e maddesinde yazılı 8 yıllık asli zamanaşımı süresi dolduğundan sanık hakkında açılan kamu davasının düşürülmesine karar verilmesi," görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 12. Ceza Dairesince 17.12.2015 tarih ve 16288-19344 sayı ile; itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanık hakkında dava zamanaşımının dolup dolmadığının tespitine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamında;

Ödemiş Cumhuriyet Başsavcılığının 19.10.2005 tarihli ve 1149-450 sayılı iddianamesi ile; 04.09.2005 tarihinde Ödemiş Milli Fuarına kurulan lunaparktaki süper tren (elma kurdu) adlı oyuncağa binen müşteriler ..., ..., ... ile katılanlar ..., ..., ..., ...'nın oyuncağın çalıştırılmasından bir müddet sonra vagonlardan birinin raylardan çıkarak devrilmesi sonucu yaralandıkları, adı geçen lunaparkın işletmecisi olan inceleme dışı sanık ... ile oyuncağın sorumlusu olan inceleme dışı sanık ...'ın oyuncağın bakımını ve gerekli denetimlerini yapmamak suretiyle özen yükümlülüklerini yerine getirmediklerinden müşteki ve katılanların yaralanmalarına sebebiyet verdikleri iddiasıyla TCK'nın 89. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca cezalandırılmaları istemiyle açılan kamu davasının yargılması sırasında alınan bilirkişi raporunda, müşteki ve katılanların yaralanmalarından inceleme dışı sanıklar... ve... ile oyuncağın sahibi olan sanık ...'in kusurlu olduklarının kabul edildiği; yargılama sonucunda Ödemiş Asliye Ceza Mahkemesince 03.06.2008 tarih 97-416 sayı ile; inceleme dışı sanıklar... ve...'in taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan TCK'nın 89/4, 62 ve 50/1-a maddeleri uyarınca 3.000 TL adli para cezasıyla cezalandırılmalarına karar verildiği, söz konusu hükümlerin temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 12. Ceza Dairesince 12.07.2012 tarih 102-17503 karar sayılı ilâmı ile onanarak kesinleştiği, sanık ... hakkında mahkeme tarafından 28.08.2012 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu,

Ödemiş Asliye Ceza Mahkemesince yapılan suç duyurusu üzerine Ödemiş Cumhuriyet Başsavcılığının 18.09.2013 tarihli ve 1492-504 sayılı iddianamesiyle sanık ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan kamu davası açıldığı ve yapılan yargılama sonucunda Yerel Mahkemece 23.01.2014 tarih ve 448-30 sayı ile; suç tarihi olan 04.09.2005 tarihi ile iddianamenin düzenlendiği 18.09.2013 tarihi arasında 8 yıllık asli zamanaşımı süresi dolduğundan bahisle TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca açılan kamu davasının düşmesine karar verildiği,

Hükmün, yasal süresi içinde katılanlar ... ve ... vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Özel Dairece, sanığa atılı suçla ilgili zamanaşımını kesen son işlemin inceleme dışı sanıklar... ve... hakkında Ödemiş 1. Asliye Ceza Mahkemesince 03.08.2008 tarih ve 97-416 sayı ile verilen mahkûmiyet hükümlerinin olduğu, bu nedenle sanık hakkında TCK'nın 67/2-d maddesi kapsamında zamanaşımı süresinin dolmadığı, Yerel Mahkemece verilen düşme kararının usul ve yasaya aykırı bulunduğu gerekçesiyle bozulmasına karar verildiği,

Anlaşılmaktadır.

5237 sayılı TCK'nın "Taksirle yaralama" başlıklı 89. maddesi;

"(1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Vücudunda kemik kırılmasına,

c) Konuşmasında sürekli zorluğa,

d) Yüzünde sabit ize,

e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır.

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi hâlinde şikâyet aranmaz." şeklinde düzenlenmiş olup maddenin birinci fıkrasına göre, taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacaktır.

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında suçun nitelikli hâlleri belirtilmiş olup buna göre, mağdurun ikinci fıkroda gösterilen şekilde yaralanması durumunda birinci fıkra uyarınca belirlenen ceza yarı oranında, üçüncü fıkroda gösterilen şekilde yaralanması durumunda ise birinci fıkra uyarınca belirlenen ceza bir kat artırılabacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasına göre, taksirle yaralama sonucunda şikâyeti devam eden birden fazla kişinin yaralanması durumunda, mağdurların ilk üç fıkra kapsamında kalan yaralanmaları göz önünde bulundurularak altı ay ile üç yıl arasında temel hapis cezası belirlenecektir.

TCK'nın hazırlanmasında esas alınan suç teorisinde "kanunda tanımlanmış haksızlık" olarak ifade edilen suç; kural olarak ancak kastla, kanunda açıkça gösterilen hâllerde ise taksirle de işlenebilir. İstisnai bir kusurluluk şekli olan taksirde, failin cezalandırılabilmesi için mutlaka kanunda açık bir düzenleme bulunması gerekmektedir.

TCK'nın 22/2. maddesinde taksir; "Dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın, suçun yasal tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir." şeklinde tanımlanmıştır. Toplumsal yaşamda belli faaliyetlerde bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için birtakım önlemler alma ve bazı davranış kurallarına uyma zorunlulukları bulunmaktadır. Bu kurallar toplum olarak yaşama mecburiyetinden doğabileceği gibi, Devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabilmektedir. Taksirli suç, bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirmekte, fail; dikkatli, tedbirli ve öngörülü davranmamış olduğu için cezalandırılmaktadır. Bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörülebilirlik imkân ve ödevinin varlığına rağmen, sonuca iradi bir hareketle neden olmaktan kaynaklanmaktadır.

Ceza Genel Kurulunun birçok kararında vurgulandığı ve öğretide de benimsendiği üzere taksirli suçlarda aranması gereken hususlar;

Fiilin taksirle işlenebilen bir suç olması,

Hareketin iradi olması,

Sonucun istenmemesi,

Hareket ile sonuç arasında illiyet bağının bulunması,

Sonucun öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olması,

Şeklinde kabul edilmektedir.

Taksirli suçlarda, gerek icrai hareketin gerekse ihmali hareketin iradi olması ve meydana gelen neticenin öngörülebilir olması gerekmektedir. İradi bir davranış bulunmadığı takdirde taksirden bahsedilemeyeceği gibi, öngörülecek bir sonucun gerçekleşmesi hâlinde de failin taksirli suçtan sorumluluğuna gidilemeyecektir.

Taksirli hareket ile meydana gelen netice arasında illiyet bağı bulunmaması hâlinde fail bu sonuçtan sorumlu tutulamayacaktır. Neticenin gerçekleşmesinde, mağdur veya başka bir kişinin taksirli davranışının da etkili olması durumunda, diğer taksirli davranış illiyet bağı kesmediği sürece bu durum failin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı gibi taksirin vasfını da değiştirmeyecektir. Türk Ceza Kanunu'nda taksirle işlenebilen suçlarda kusurun derecelendirilmesi suretiyle herhangi bir ceza indirimi söz konusu olmadığından, bu hâl ancak temel cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilecektir.

Zararlı neticenin, failin hareketlerinin mağdurun ya da üçüncü bir kişinin hareketi ile birleşmesi sonucu meydana geldiği durumlarda, failin taksirli sorumluluk şartlarının bulunup bulunmadığının belirlenmesi açısından, neticeye kimin sebebiyet verdiği, bir diğer ifadeyle failin iradi hareketi ile netice arasındaki illiyet bağının kesilip kesilmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Mağdur ya da üçüncü kişinin hareketinin ya da bir başka nedenin neticenin tek sebebi olduğu veya zararlı neticenin yalnızca bu kişilerin kusurlu hareketlerinden kaynaklandığı durumlarda, failin hareketi ile netice arasındaki illiyet bağının ortadan kalktığı kabul edilmelidir. Buna karşılık failin kusurlu hareketine mağdur ya da üçüncü bir kişinin kusurlu hareketinin eklendiği ve neticenin çeşitli kusurlu hareketlerin birleşmesinden meydana geldiği hallerde, illiyet bağı kesilmemektedir. Bu durumda TCK'nın 40. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir." şeklindeki hüküm uyarınca taksirli suçlarda iştirak ilişkisi mümkün olmadığından, anılan Kanun'un 22. maddesinin dört ve beşinci

fıkralarına göre herkes kendi kusurundan dolayı ve kusuruna göre sorumlu olacaktır.

Bu anlamda TCK'nın 22. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları da;

"4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir." şeklinde düzenlenmiştir.

Madde gerekçesinde de; "...Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle sorumlu tutulur. Taksirli suçun kanuni tanımında belirlenen netice birden fazla kişinin karşılıklı olarak işledikleri taksirli fiiller sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Örneğin bir trafik kazasında sürücü ile yaya veya her iki sürücü de taksirle hareket etmiş olabilir. Bu gibi durumlarda neticenin oluşumu açısından her kişinin taksirli fiili dolayısıyla kusurluluğu bir diğerinden bağımsız olarak belirlenmelidir..." şeklinde açıklamalara yer verilerek birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkesin kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle sorumlu tutulacağı belirtilmiştir.

Uyuşmazlık konusunda isabetli bir hukuki çözüme ulaşılabilmesi bakımından dava zamanaşımına ilişkin yasal düzenlemelere değinilmesinde yarar bulunmaktadır.

TCK'nın 66. maddesinde, kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça kamu davasının maddede yazılı sürelerin geçmesiyle ortadan kalkacağı düzenlenmiş, aynı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda bu sürenin 8 yıl olacağı hüküm altına alınmıştır.

Dava zamanaşımını kesen nedenler ise mülga 765 sayılı TCK'nın 104. maddesinde, yakalama, tevkif, celp veya ihzar müzekkereleri, sorgu, son soruşturmanın açılması kararı veya iddianame ile dava açılması olarak belirtilmiş olup, kesen nedenlerin iştirak hâlinde suç işleyen sanıklar yönünden sirayeti ise anılan Kanun'un 106. maddesinde; "Bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi müruru zamanı keser." şeklinde düzenlenmiştir.

06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'da ise dava zamanaşımını kesen nedenler 67. maddede düzenlenmiştir. "Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi" başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

"Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Halinde, dava zamanaşımı kesilir." şeklinde düzenlenmiştir. Mülga 765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde yer alan düzenleme ise 5237 sayılı TCK'da yer almamıştır.

Dava zamanaşımını kesen nedenlerin aynı suçta katılanları ne şekilde etkileyeceği konusunda iki sistem mevcuttur. Bunlardan birincisi, Almanya, Avusturya, İsviçre ve Arjantin Ceza Kanunları'nda da kabul edilen, yargılanan sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistem (kesilmenin şahsiliği) olarak nitelendirilen sistemdir. Nesnel sistem olarak adlandırılan ve fiili esas alan ikinci sistem ise İtalya, Brezilya ve Fransa Ceza Kanunları'nda kabul edilen ve sadece sanığı değil, katılma dereceleri ne olursa olsun olaya

katılan tüm sanıkları hatta haklarında kovuşturmaya başlanmamış olanları dahi nazara almaktadır.

Dava zamanaşımını kesen nedenler TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrasında, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin Cumhuriyet savcısı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir. Dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken madde metninde kullanılan "Şüpheli veya sanıklardan birinin", "Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında", "Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa" ibarelerinden dolayı 5237 sayılı TCK'da "Dava zamanaşımının sirayeti" ilkesinin benimsendiği ve öznel kriter dışlanarak nesnel kriter esas alındığı için suç tarihinden itibaren dava zamanaşımının fail bazında değil de fiile bağlı olarak ortak hesaplanması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle iştirâk hâlinde bir suç işlendiği takdirde şeriklerden biri hakkında dava zamanaşımını kesen işlemler yapılmış ise haklarında madde metninde sayılan işlemler yapılmış veya yapılmamış olan şerikler hakkında da dava zamanaşımı süresi kesilmiş olacaktır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.03.2012 tarihli ve 241-114 sayılı kararı ile 31.01.2012 tarihli ve 243-7 sayılı kararında, 5237 sayılı TCK'da dava zamanaşımının sirayeti konusunda fiile bağıllığı esas alan nesnel ölçütün kabul edildiği, iştirak hâlinde suç işleyen sanıklardan bir kısmı hakkında verilen mahkûmiyet kararının tüm sanıklar için dava zamanaşımını keseceği vurgulanmıştır.

Nitekim öğretide de TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme ile ilgili olarak; bir şüpheli veya sanık hakkındaki ifade alma veya sorgunun diğer sanık veya şüpheliler bakımından da zamanaşımını keseceği (Mehmet Emin Artuk - Ahmet Gökçen, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. bası, Ankara, 2017, s. 984-986), yeni TCK'nın sisteminde, dava zamanaşımı süresinin kesilmesinde nesnel ölçütün esas alındığı, başka bir deyişle, kesme sebebinin varlığı hâlinde, dava zamanaşımının suçla ilgili olarak kesildiğini kabul etmek ve fakat bunu ilgili suç ortağına özgü kesilme olarak mütalaa etmemek gerektiği (İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. bası, Ankara 2015, s. 887-890), eğer bir suçta birden fazla kişi çeşitli sebeplerle şüpheli veya sanık durumunda iseler Kanun'un ifadesine göre bunlardan birinin ifadesinin alınması veya sorgulanmasının sanıkların tamamı bakımından zamanaşımını keseceği (Mahmut Koca-İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. bası, Ankara 2017, s. 718-721), zamanaşımının kesilmesinin suçu işlediği iddia olunan kişiye ya da kişilere ilişkin olmayıp aksine suç konusu fiile ilişkin olduğu, zamanaşımını kesen sebeplerin bir suç sebebiyle ortaya çıktığı, bahse konu suçu oluşturan fiilin objektif olarak şerikler arasındaki bağı ifade ettiği, bu bağı suça iştirak eden kişilerden kaynaklanmayıp aksine ortak katkıda bulunulan fiilin çerçevesinde hüküm ifade ettiği, dolayısıyla objektif bu bağ kapsamında meydana gelen ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin, kişilerden bağımsız olarak hukuki sonuç doğuracağı ve fiil nedeniyle birleşen tüm şerikler hakkında da geçerli olacağı (Veli Özer Özbek - Koray Doğan - Pınar Bacaksız - İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. bası, Ankara 2017, s. 728), suç iştirak hâlinde işlenmişse, bir sanık hakkında dava zamanaşımını kesen nedenin tüm sanıkları etkileyeceği, böylece, şüpheli veya sanıklardan birinin, ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, hakkında tutuklama kararı verilmesi, onunla ilgili iddianamenin düzenlenmesi, mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde, haklarında soruşturma yapılmış veya yapılmamış tüm suç ortakları ile ilgili dava zamanaşımının kesileceği (Kayıhan İçel, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. bası, İstanbul 2017, s. 790-794), iştirak hâlinde işlenen suçlarda ortaklardan biri için dava zamanaşımının kesilmesinin diğer ortakları da etkileyeceği, yani onlar için de dava zamanaşımı süresinin kesileceği (Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. bası, Ankara 2017, s. 917), düzenlemenin lafzına ve ruhuna göre ortaklardan birinin ifadesinin alınması, tutuklama kararı verilmesi, mahkûmiyet hükmü kurulması durumunda o ortakla, o suçu iştirâk hâlinde işleyen şüpheliler veya sanıklar hakkında da zamanaşımı süresinin kesileceği, kanun koyucunun, sirayet ihtimalini düşünmese bu ibareleri kanuna koymayacağı (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökçen - Mustafa Artuç, Türk Ceza Kanunu, 1. bası, Ankara, 2010, 2. cilt, s. 2270-2271) şeklinde görüşlere yer verilmiştir.

Ancak, iştirak hâlinde suç işleyen faillerden bir kısmı hakkında verilen mahkûmiyet kararının tüm failer için dava zamanaşımını keseceğine ilişkin kuralın, ancak kanunda açıkça düzenlenen hâllerde cezalandırılacağına öngörülmesi nedeniyle istisnai bir niteliğe ve kendine özgü bir yapıya sahip taksirli suçlar bakımından ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere suça iştirak, bir amaca yönelmiş iradeyi gerektirmekte olup bu amaç kanunun suç saydığı neticeyi istemektir. Taksirde ise hareket bilerek yapılmakla birlikte netice istenmemektedir. Dolayısıyla taksirle işlenen suçlarda iştirak mümkün değildir. 765 sayılı TCK'da açıkça ifade edilmeyen bu koşula, yukarıda da ifade edildiği gibi 5237 sayılı TCK'nın 40. maddesinin birinci fıkrasında açıkça yer verilmiştir. Bu nedenle birden fazla kişinin fail olduğu taksirli suçlarda sanıklardan biri veya birkaçı hakkındaki mahkûmiyet hükmünün diğer sanıklar için dava zamanaşımını keseceğinden söz edilemeyecektir. Ulaşılan bu sonuç, şikâyetin bölünmezliği ilkesinin taksirli suçlar bakımından aranmayacağına ve birden fazla faili bulunan taksirli suçlarda failer arasında menfaat çatışması kuralının gözetilmeyeceğine ilişkin Özel Daire uygulamaları ile uyum içerisindedir. TCK'nın 22. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu tutulacağı kuralına uyulmayarak iştirak hâlinde işlenen suçlarda faillerden biri hakkındaki mahkûmiyet kararının diğer failer hakkında da zamanaşımını keseceği yönündeki kabul, taksirli fiilden esasen sorumlu tutulmaması gereken failerin uzun süre yargılama tehdidi altında tutulmaları sonucunu doğuracak, bu husus ise belirlilik ilkesinin yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde yer alan "adil yargılanma" hakkının unsurlarından birini oluşturan makul sürede yargılanma hakkının ihlâlüne sebebiyet verebilecektir.

Öte yandan, Ceza Genel Kurulunun süreklilik arz eden birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde Mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Sanık ...'e atılı taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçunun yaptırımının TCK'nın 89/4. maddesinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezası olarak düzenlendiği, buna göre TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca bu suçun asli dava zamanaşımı süresinin sekiz yıl, aynı Kanun'un 67/4. maddesi göz önüne alındığında kesintili dava zamanaşımı süresinin ise on iki yıl olacağı, her ne kadar TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrası gereğince inceleme dışı sanıklar ... ve ... hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin sanık açısından da zamanaşımını keseceği ileri sürülebilir ise de TCK'nın 22. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu olacağına hüküm altına alınması, aynı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığının aranması nedeniyle taksirli suçlarda iştirak iradesinden söz edilememesi ve bu anlamda fuar alanına kurulan lunaparktaki tren vagonlarından birinin devrilmesi sonucu şikâyetçi ve katılanların yaralanması şeklindeki tek bir olay bakımından biri oyuncağın sahibi olan sanık ile diğerleri lunaparkın işletmecisi ve oyuncağın sorumlusu olan inceleme dışı sanıkların sorumluluklarının ayrı ayrı belirlenmesinin gerekmesi karşısında; inceleme dışı sanıklar... ve... hakkında taksirle yaralama suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerinin sanık açısından dava zamanaşımını kesmeyeceği, bu anlamda daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturma ihtimali bulunmayan eylemle ilgili olarak, sanık hakkında dava zamanaşımını kesen en son işlemin 18.09.2013 tarihli iddianame olup bu tarihten sonra zamanaşımını kesen veya durduran başkaca bir sebebin gerçekleşmediği gözetildiğinde, TCK'nın 66/1-e maddesindeki uyarınca suç tarihi olan 04.09.2005 tarihinden itibaren sekiz yıllık asli zamanaşımı süresinin iddianame tarihinden de önce 04.09.2013 tarihinde dolduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabulüne karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Ceza Genel Kurulu Üyesi ...;

"04.09.2005 tarihinde Ödemiş Milli Fuarına kurulan Lunaparktaki Süper Tren (Elma Kurdu) adlı oyuncağa binen müşteriler ..., ..., ... ile katılanlar ..., ..., ..., ...'nın oyuncağın çalıştırılmasından bir müddet sonra vagonlardan birinin raylardan çıkarak devrilmesi sonucu yaralandıkları, lunaparkın işletmecisi olan inceleme dışı sanık ... ile Elma Kurdu isimli oyuncağın sorumlusu olan inceleme dışı sanık ...'ın oyuncağın bakımını ve gerekli denetimlerini yapmamak suretiyle özen yükümlülüklerini yerine getirmediklerinden müşteki ve katılanların yaralanmalarına sebebiyet verdikleri iddiasıyla Ödemiş Cumhuriyet Başsavcılığının 19.10.2005 tarihli iddianamesi ile TCK'nın 89. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmıştır.

Yargılama sırasında alınan bilirkişi raporunda, müşteki ve katılanların yaralanmalarından inceleme dışı sanıklar... ve... ile Elma Kurdu adlı oyuncağın sahibi olan sanık ...'in kusurlu olduklarının kabul edilmesi üzerine, Ödemiş Asliye Ceza Mahkemesince inceleme dışı sanıklar... ve...'in taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan mahkûmiyetlerinin yanı sıra oyuncağın sahibi olan sanık ...'in de kazanın meydana gelmesinde cezai yönden tali kusurlu olduğunun bilirkişi raporu ile tespit edilmesi nedeniyle, mahkeme tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiştir.

Yapılan suç duyurusu üzerine Ödemiş Cumhuriyet Başsavcılığının 18.09.2013 tarihli iddianamesiyle sanık ... hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan kamu davası açılmış ve yapılan yargılama sonucunda Yerel Mahkemece 23.01.2014 tarihinde, suç tarihi olan 04.09.2005 tarihi ile iddianamenin düzenlendiği 18.09.2013 tarihi arasında 8 yıllık asli zamanaşımı süresi dolduğundan bahisle TCK'nın 66/1-e maddesi uyarınca açılan kamu davasının düşmesine hükmedilmiştir.

Özel Dairece inceleme dışı sanıklar hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin sanık hakkındaki dava zamanaşımını kestiği düşüncesiyle dava zamanaşımının henüz gerçekleşmediğinden bahisle bozma kararı verilmesi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca sanık hakkındaki zamanaşımı nedeniyle düşme hükmünün onanması gerektiği düşüncesiyle itiraz kanun yoluna başvurulmuş olup Yargıtay Ceza Genel Kurulu çoğunluğunca itirazın kabulüne karar verilmiştir. Ancak aşağıda değinilecek nedenlerden ötürü söz konusu kararı iştirak etmek mümkün olmamıştır.

5237 sayılı TCK'da ise dava zamanaşımını kesen nedenler 67. maddede düzenlenmiştir. 'Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi' başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

'Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Halinde, dava zamanaşımı kesilir.' şeklinde düzenlenmiştir. Mülga 765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde yer alan düzenleme ise 5237 sayılı TCK'da yer almamıştır.

Dava zamanaşımını kesen nedenlerin aynı suçta katılanları ne şekilde etkileyeceği konusunda iki sistem mevcuttur. Bunlardan birincisi, Almanya, Avusturya, İsviçre ve Arjantin Ceza Kanunlarında da kabul edilen yargılanan sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistem (kesilmenin şahsiliği) olarak nitelendirilen sistemdir. Nesnel sistem olarak adlandırılan ve fiili esas alan ikinci sistem ise İtalya, Brezilya ve Fransa Ceza Kanunlarında kabul edilen ve sadece sanığı değil, katılma dereceleri ne olursa olsun olaya katılan tüm sanıkları hatta haklarında kovuşturmayla başlanmamış olanları dahi nazara almaktadır.

Dava zamanaşımını kesen nedenler TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrasında, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin Cumhuriyet savcısı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir. Dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken madde metninde kullanılan 'Şüpheli veya sanıklardan birinin', 'Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında', 'Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa' ibarelerinden dolayı 5237 sayılı TCK'da 'Dava zamanaşımının sirayeti' ilkesinin benimsendiği ve öznel kriter dışlanarak nesnel kriter esas alındığı için suç tarihinden itibaren dava zamanaşımının fail bazında değil de fiile bağlı olarak ortuak hesaplanması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle iştirak halinde bir suç işlendiği takdirde şeriklerden biri hakkında dava zamanaşımını kesen işlemler yapılmış ise haklarında madde metninde sayılan işlemler yapılmış veya yapılmamış olan şerikler hakkında da dava zamanaşımı süresi kesilmiş olacaktır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu da yerleşik kararlarında, 5237 sayılı TCK'da dava zamanaşımının sirayeti konusunda fiile bağlılığı esas alan nesnel ölçütün kabul edildiğini ve iştirak hâlinde suç işleyen sanıklardan bir kısmı hakkında verilen mahkûmiyet kararının tüm sanıklar için dava zamanaşımını keseceğini vurgulanmıştır.

Öte yandan, iştirak hâlinde işlenen suçlarda faillerden biri hakkındaki kanunda sözü edilen kesme nedenlerinin diğer failer yönüyle de zamanaşımını keseceğine ilişkin kural bakımından TCK'da kasıtlı ve taksirle işlenen suçlar bakımından herhangi bir ayırıma yer verilmemiştir. Taksirli suçların nitelikleri gereği ancak kanunda açıkça hüküm bulunan hâllerde cezalandırılacağına ilişkin kural da gözetildiğinde, kanun koyucu, zamanaşımının kesilmesi açısından taksirli suçlar yönüyle bir ayırıma gitmiş istemiş olsaydı bu durumu açıkça düzenlerdi.

Ayrıca, 765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde yer alan, zamanaşımını kesen işlemlerin her ne suretle olursa olsun suça iştiraki bulunan kişiler hakkında da zamanaşımını keseceğine ilişkin kuralda sözü edilen suça iştirak zorunluluğuna 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiştir. Dolayısıyla taksirli suçlara iştirakin mümkün olmadığının kabulü hâlinde dahi, zamanaşımını kesen işlemler bakımından 5237 sayılı TCK'da iştirak zorunluluğuna yer verilmemesi nedeniyle inceleme dışı sanıklar hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin sanık ... yönünden zamanaşımını kestiği sonucuna ulaşılmalıdır.

Bu itibarla sayın çoğunluk kanun koyucu yerine geçerek esasen kanunda bulunmadığı hâlde taksirli suçlar yönünden TCK'nın 67/2-d maddesinin uygulanmaması gerektiğini kabul etmek suretiyle suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı davranmıştır." düşüncesiyle,

Çoğunluk görüşüne katılmayan bir Ceza Genel Kurulu Üyesi de; benzer düşünceyle,

Karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının KABULÜNE,

Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 17.09.2015 tarihli ve 2163-13706 sayılı bozma kararının KALDIRILMASINA,

Ödemiş 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 23.01.2014 tarihli ve 448-30 sayılı hükmünün ONANMASINA,

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 24.12.2019 tarihinde yapılan müzakerede oy çokluğuyla karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2018/393
Karar : 2021/74
Tarih : 04.03.2021

Kararı Veren

Yargıtay Dairesi : 4. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Ağır Ceza

Sayısı : 218-289

Sanık ...'ün kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret suçundan TCK'nın 125/1, 125/3-a, 62 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin Denizli 2. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 29.06.2010 tarihli ve 404-214 sayılı kararın, sanık müdafisince yapılan itirazın reddedilmesi nedeniyle 29.06.2010 tarihinde kesinleşmesinin ardından, 25.07.2010 tarihli ve 27652 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren 22.07.2010 tarihli ve 6008 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile CMK'nın 231. maddesinin 6. fıkrasına "Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez." cümlesinin eklenmesi üzerine dosyanın 29.09.2010 tarihinde yeniden ele alınarak sanığın aynı suçtan TCK'nın 125/1, 125/3-a, 62 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve ertelemeye ilişkin Denizli 2. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 29.06.2010 tarihli ve 354-443 sayılı hükmün sanık müdafisi tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 4. Ceza Dairesince 10.06.2014 tarih ve 12297-20803 sayı ile;

"Hakaret fiillerinin cezalandırılmasıyla korunan hukuki değer, kişilerin onur, şeref ve saygınlığı olup bu suçun oluşabilmesi için davranışın kişiyi küçük düşürmeye matuf olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Bir hareketin tahkir edici olup olmadığı bazı durumlarda nispi olup zamana, yere ve duruma göre değişebilmektedir. Kamu görevlileri veya sivil vatandaşa yönelik her türlü ağır eleştiri veya rahatsız edici sözlerin hakaret suçu bağlamında değerlendirilmemesi, sözlerin açıkça onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnadını veya sövmek fiilini oluşturması gerekmektedir. Yargılamaya konu somut olayda; Çameli Asliye Hukuk Mahkemesinin 2006/4 esas sayılı dosyasında davalı sıfatı ile bulunan tanık ...'ın vekilliğini üstlenen sanığın, davanın kesinleşmesi nedeniyle müvekkili ... adına yazdığı yürütmenin durdurulması talepli dilekçeyi faksla müvekkiline göndermesi üzerine müvekkili ...'ın imzalayarak mahkemeye sunduğu bu dilekçede yer alan 'davaya bakan hâkimin davacı ...'in evinde kiracı olarak oturması nedeniyle hâkim, tüm tüm keşif ve bilirkişi taleplerini reddetmiştir, davacının evinde kalmasından dolayı hâkim dosyada taraflı davranmış ve bilirkişileri de etkilemiştir, yani karar davadan çekilmesi gereken hâkim tarafından verilmiştir bu da yargılamanın yenilenme sebebidir..' şeklindeki sözlerinin, yargı otoritesini sarsma veya tarafsızlığını bertaraf etme ya da muhatabın onur, şeref ve saygınlığını rencide etme kastıyla söylenmeyip, hâkimin tarafsız olmadığına dair düşüncesini ifade etme ve davadan çekilmesini sağlamayı amaçladığı ve TCK'nın 128. maddesinde düzenlenen iddia ve savunma dokunulmazlığı kapsamında kaldığı gözetilmeden, kanuni olmayan ve yerinde görülmeyen gerekçeyle mahkûmiyet kararı verilmesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yerel Mahkemece 06.11.2014 tarih ve 218-289 sayı ile bozmaya direnilerek önceki hüküm gibi sanığın mahkûmiyetine karar verilmiştir.

Direnme kararına konu bu hükmün de sanık müdafisi tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay

Cumhuriyet Başsavcılığının 02.04.2016 tarihli ve 35988 sayılı "Bozma" istekli tebliğnamesiyle, 6763 sayılı Kanun'un 36. maddesiyle değişik CMK'nın 307. maddesi uyarınca dosyanın gönderildiği Yargıtay 18. Ceza Dairesince verilen 10.05.2018 tarihli ve 9909-7250 sayılı görevsizlik kararı ile dosya kendisine gelen Yargıtay 4. Ceza Dairesince 03.07.2018 tarih ve 3433-13191 sayı ile direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına gelen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanığa atılı hakaret suçunun unsurları itibarıyla oluşup oluşmadığının belirlenmesine ilişkin ise de Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 27. maddesi uyarınca öncelikle dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

İncelenen dosya kapsamında;

Çameli Cumhuriyet Başsavcılığınca 27.03.2008 tarihinde Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünden sanık hakkında soruşturma izni verilmesinin talep edilmesi üzerine Bakanlıkça 02.07.2008 tarihinde soruşturma izninin; 13.01.2009 tarihli fezleke ile kovuşturma izninin talep edilmesi üzerine ise Bakanlıkça 07.05.2009 tarihinde kovuşturma izninin verildiği,

Nazilli Cumhuriyet Başsavcılığının 08.06.2009 tarihli ve 3940-1577-118 sayılı iddianamesi ile; kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret suçundan TCK'nın 125/1, 125/3-a ve 53. maddeleri uyarınca cezalandırılması ve hak yoksunluğuna karar verilmesi istemiyle sanık hakkında son soruşturmanın açılması talebinde bulunulduğu,

Nazilli Ağır Ceza Mahkemesince 02.09.2009 tarih ve 194-236 sayı ile; Burdur Barosuna kayıtlı avukat olan sanığın kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret eyleminin kovuşturmayı gerektirir nitelikte olduğu belirtilerek TCK'nın 125/1, 125/3-a ve 53. maddelerinin uygulanması talebiyle son soruşturmanın Denizli Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesinde açılmasına karar verildiği,

Sanığın sorgusunun 01.12.2009 tarihinde yapıldığı,

Yerel Mahkemece 29.06.2010 tarihinde sanığın kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret suçundan TCK'nın 125/1, 125/3-a, 62 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği, anılan kararın, itirazın reddedilmesi üzerine 03.08.2010 tarihinde kesinleştiği,

07.2010 tarihli ve 27652 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren 22.07.2010 tarihli ve 6008 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile CMK'nın 231. maddesinin 6. fıkrasına "Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez." cümlesinin eklenmesi üzerine Yerel Mahkemece dosyanın 29.09.2010 tarihinde yeniden ele alındığı ve 30.12.2010 tarihinde sanığın kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret suçundan TCK'nın 125/1, 125/3-a, 62 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hapis cezasının ertelenmesine karar verildiği,

Sanık müdafisi tarafından temyiz edilen söz konusu hükmün Yargıtay 4. Ceza Dairesince 10.06.2014 tarihinde bozulmasına karar verildiği,

Yerel Mahkemenin ilk hükmünde direnerek 06.11.2014 tarihinde sanığın kamu görevlisine karşı

görevinden dolayı hakaret suçundan TCK'nın 125/1, 125/3-a, 62 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hapis cezasının ertelenmesine karar verildiği,

Anlaşılmıştır.

Suçun işlendiği tarihten itibaren belli bir süre geçmesine rağmen, kamu davasının açılmaması veya açılan davanın sonuçlanmaması yahut da kurulan hükmün kesinleşmemesi hâlinde izlenen suç siyaseti gereğince artık devletin o suçtan dolayı cezalandırma yetkisinden vazgeçmesinin ifadesi olarak dava zamanaşımı kabul edilmiştir. Dava zamanaşımı kanun aksini kabul etmediği müddetçe bütün suçlar bakımından geçerli olup soruşturma ve kovuşturma makamlarınca resen gözetilip uygulanacaktır. Şüpheli veya sanığın dava zamanaşımından vazgeçmesi mümkün değildir.

Dava zamanaşımı kural olarak tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs hâlinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Suçun işlendiği gün zamanaşımı süresinin birinci günüdür. Zira suçun işlendiği gün dahi kamu davasının açılması mümkündür. Bu nedenle dava zamanaşımının da dava açmak hakkı mevcut olduğu andan itibaren başlaması tabiidir. Kanun koyucu bazı hallerde dava zamanaşımının süresinin başlangıcını özel olarak belirlemek gereğini hissetmiştir. Örneğin, iftira suçunda mağdurun fiili işlemediğinin sabit olduğu, evlenme yasaklarına aykırılık suçlarında ise evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren dava zamanaşımının işlemeye başlayacağı kabul edilmiştir (TCK m. 267/8 ve 230/4).

Dava zamanaşımı suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurularak kanunda öngörülen soyut cezaya ve şüpheli veya sanığın yaşına göre belirlenen sürenin son gününün hitamı ile gerçekleşecektir. Zamanaşımı süresinin son günü zamanaşımı süresine dâhildir.

Dava zamanaşımı süresinin kesintisiz bir şekilde işleyip tamamlanması mümkün ise de sürenin işlemesi sırasında bir takım engellerle karşılaşılması da söz konusu olabilir. Bu engeller zamanaşımının durması ve kesilmesi hâlleridir.

Dava zamanaşımının kesilmesi kanunda açıkça sayılan bazı hukuki fiillerden dolayı, o ana kadar işlemiş olan dava zamanaşımı süresinin işlememiş sayılmasını ve dava zamanaşımı süresinin yeni baştan işlemeye başlamasını ifade etmektedir. Suçun doğurduğu içtimai sarsıntı devam ettiği müddetçe suçlunun cezalandırılmasında kamu faydası olduğu esasından, dava canlı ve harekette iken zamanaşımı olmayacağı, davanın canlı ve hareketli olduğunu gösteren hadiselerin zamanaşımını keseceği sonucu çıkarılmıştır (Nurullah Kunter, Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Yayımlanmamış Doçentlik Tezi, s. 92). Durma sebepleri gibi kesme sebeplerinin de kanunda açıkça gösterilmesi gerekir. 765 sayılı TCK'da dava zamanaşımını kesen nedenler bakımından, dava zamanaşımı süresi bir yıldan az ve fazla olan suçlar olmak üzere ikili bir ayrıma gidilmiş ve bu suçlar için birbirlerinden farklı kesme nedenleri belirlenmiş, birinci gruba giren suçlarda her türlü usuli muamelenin dava zamanaşımını keseceği kabul edilmiş iken, ikinci gruba giren suçlarda kesme nedenleri tek tek ve sınırlı sayıda gösterilmiştir. 5237 sayılı TCK'da ise bu şekilde bir ayrıma gidilmeksizin bütün suçlar bakımından kesme nedenleri ortak olarak düzenlenmiştir. 765 sayılı TCK'nın 104. maddesinde dava zamanaşımının; mahkûmiyet hükmü, yakalama, tevkif, celb veya ihzar müzekkereleri, adli makamlar huzurunda sanığın sorguya çekilmesi, sanık hakkında son tahkikatın açılmasına dair karar veya Cumhuriyet savcısı tarafından mahkemeye yazılan iddianame ile kesileceği öngörülmüş, 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde ise yakalama, celb, ihzar müzekkereleri ve sanık hakkında son tahkikatın açılmasına dair olan karara yer verilmeyerek daha dar kapsamlı biçimde ve kesme nedenlerinin sırayeti konusunda nesnel sistem esas alınarak bir suçla ilgili olarak şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, iddianame düzenlenmesi, sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa,

mahkûmiyet kararı verilmesi halinde dava zamanaşımının kesileceği kabul edilmiştir.

Dava zamanaşımının durması ise kanunda açıkça sayılan bazı hallerde soruşturma veya kamu davasının yürütülememesinden dolayı, bu hâlin ortaya çıkmasından, kalkması anına kadar geçen sürede zamanaşımının işlememesini ifade etmektedir. Zamanaşımını durduran nedenlerin varlığı hâlinde, zamanaşımı süresi en son kesen işlemde itibaren, durdurucu nedenin ortaya çıktığı ana kadar işleyecek, bu engelin kalkmasıyla duran zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. Zamanaşımı süresinin hesaplanmasında ise önceden işleyen süre ile sonradan işleyen süreler birbirine eklenmek suretiyle zamanaşımı süresi belirlenecektir. Dava zamanaşımının durmasının kabul edilmesinin nedeni, suçun soruşturma veya kovuşturma makamlarınca takip ediliyor olmasına rağmen kanunda sayılan bazı engel nedenlerden dolayı soruşturma veya kovuşturmanın yürütülmesinin mümkün olmamasına dayanmaktadır (Faruk Erem, Ahmet Danışman, Mehmet Emin Artuk, Ümanist Doktrin Açısından Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1997, s. 1013). Durma kabul edilmezse ortaya çıkan engel hâl nedeniyle işin uzaması sonucu davanın zamanaşımına uğraması söz konusu olabilecektir. Ancak davanın devam etmesini önleyebilecek her türlü engel dava zamanaşımının durmasını haklı göstermeyeceğinden, kanun açıkça bu sonuç ve etkiyi doğurabilecek hâlleri sınırlı bir şekilde saymıştır. Bu kapsamda 765 sayılı TCK'nın 107. maddesinde; "Hukuku âmme dâvasının ikamesi mezuniyet veya karar alınmasına yahut diğer bir mercide halli lâzım gelen bir meselenin neticesine bağlı bulunduğu takdirde mezuniyet ve kararın alınmasına yahut meselenin halline kadar müruruzaman durur.", 5237 sayılı TCK'nın 67/1. maddesinde ise; "Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hâllerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılıncaya kadar dava zamanaşımı durur." hükümlerine yer verilmiştir. Her iki düzenleme arasındaki fark 5237 sayılı TCK'da 765 sayılı TCK'daki "hukuku âmme dâvasının ikamesi" ibaresi yerine "soruşturma ve kovuşturma yapılması" ibaresinin tercih edilmesi ve yeni bir durma nedeni ihdas edilerek kanun gereğince kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılıncaya kadar dava zamanaşımının duracağı kabul edilmesidir.

Dava zamanaşımını durduran sebepler anılan maddelerde sayılanlarla sınırlı olmayıp ceza muhakemesi kanununda ve özel ceza kanunları ile ceza içeren kanunlarda bu konuda hükümler mevcuttur. Nitekim uyuşmazlık konusu olan CMK'nun 231/8. maddesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi hâlinde denetim süresi içinde dava zamanaşımının duracağı kabul edilmiştir.

Anayasa'nın 38. maddesinde dava zamanaşımının kanunilik ilkesi kapsamında olduğu benimsenmiş olup dava zamanaşımını durduran veya kesen nedenlerin kanunda açıkça gösterilmesi gerekir. Bu nedenlerin yorum veya kıyas yoluyla genişletilmesi ise mümkün değildir.

TCK'nın 67. maddesinin birinci fıkrasında dava zamanaşımını durduran nedenler, izin veya karar alınması, bekletici sorun yahut kanun gereğince kaçak olduğu hususunda karar verilenler olarak sayılmıştır.

Bu düzenlemeye göre, suçun işlenmesi ile başlayan dava zamanaşımı süresi, izin veya karar alınması için yetkili mercie başvurulduğu ya da bir bekletici sorunun ortaya çıktığı günde yahut kanun gereğince kaçak olduğu hususunda karar verildiğinde duracak, izin veya karar alındığı tarihte ya da bekletici sorun çözümlendiğinde yahut kaçak olduğuna karar verilenler hakkında bu kararın kaldırıldığı tarihte kaldığı yerden işlemeye devam edecektir. Bu nedenle, durma süresinden önce geçmiş olan süre, durma süresinden sonra işleyen zamanaşımı süresine eklenecektir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 58. ve 59. maddeleri uyarınca avukat hakkında soruşturma ve kovuşturma izninin istenmesi dava zamanaşımını durduran nedenlerden "izin" hâli ile ilgilidir. Bir avukatın işlediği görev suçu nedeniyle Cumhuriyet savcısının Adalet Bakanlığından soruşturma izni almak için başvurmasıyla dava zamanaşımı duracak, Bakanlıkça soruşturma izni verilmesiyle süre kaldığı yerden

işlemeye başlayacaktır. Yine Cumhuriyet savcısının Adalet Bakanlığında kovuşturma izni almak için başvuruda bulunmasıyla dava zamanaşımı duracak, Bakanlıkça kovuşturma izni verilmesiyle süre kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

Öte yandan 5271 sayılı CMK'nın 231. maddesinin 8. fıkrasında, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi hâlinde sanığın beş yıl süreyle denetime tâbi tutulacağı, bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verilebileceği, denetim süresi içinde dava zamanaşımının duracağı; 10. fıkrasında, sanığın denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlememesi ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere uygun davranması hâlinde açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın düşmesi kararı verileceği; 11. fıkrasında ise denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranması halinde mahkemece hükmün açıklanacağı öngörülmüş, denetim süresinin hangi tarihleri kapsadığı, dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağı hususlarında açık bir düzenleme yer verilmemiştir.

CMK'nın 231/12. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir. İtiraz durumunda merci tarafından itirazın kabul edilerek kararın kaldırılması her zaman mümkündür. Bu nedenle denetim süresinin başlayabilmesi ve denetimlik serbestlik tedbiri olarak öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesinin istenebilmesi için kararın kesinleşmiş olması gerekir. İtiraz sürecinde dava zamanaşımının durması gerektiğine ilişkin bir hüküm de bulunmadığından, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi durumunda dava zamanaşımının, kararın itiraz edilmeksizin yahut itirazın reddine karar verilerek kesinleştiği yani uygulanma kabiliyeti kazanıp denetim süresinin başladığı tarihten itibaren durmaya başlayacağı kabul edilmelidir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleşmesi ile kovuşturma geçici olarak durmakta olup ancak denetim süresinin sonunda yahut denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmesi veya denetimli serbestlik tedbiri olarak öngörülen yükümlülüklere aykırı davranılması halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ortadan kaldırılarak hüküm kurulabilmektedir. Durma nedeni ortadan kalktığında zamanaşımı süresinin tekrar işlemeye başlayacağı gözetildiğinde, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbiri olarak öngörülen yükümlülüklere uygun davranıldığı takdirde denetim süresi sonunda, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranılması hâlinde ise yeni suçun işlendiği veya denetimli serbestlik tedbiri yükümlülüklerine aykırı davranıldığı tarihte dava zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlayacaktır.

Ancak, Anayasa'nın 38/4 ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6/2. maddelerinde düzenlenmiş bulunan "masumiyet karinesi" gereğince denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmesi nedeniyle hükmün açıklanabilmesi için ihbar olunan kasıtlı suçla ilgili mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması ayrıca gözetilmelidir.

Ceza Genel Kurulunun 01.03.2016 tarihli ve 599-99 sayılı kararında açıklandığı üzere, denetim süresi içinde işlenen suçun kesinleşmesine kadar dava zamanaşımının duracağına ilişkin açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır. İhbar olunan suçun kesinleşmesi şartının yorum yoluyla dava zamanaşımını durduran izin, karar yahut bekletici sorun olarak mütalaa edilmesi de mümkün değildir. Kanun koyucu hükmün açıklanmasının geri bırakılması hâlinde özel bir durma nedeni ihdas etmiş ve dava zamanaşımının sadece denetim süresi içinde duracağını kabul etmiştir. Bu nedenle denetim süresi içinde işlenen suçun kesinleşmesine kadar geçen sürede hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına konu suçun dava zamanaşımının işlemeye devam ettiği kabul edilmelidir. Bu yorum kanun koyucunun amacına daha uygun olacağı gibi yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle oluşacak "hukuki güvenlik" ilkesini zedeleyici sonuçların bertaraf edilmesi bakımından da en uygun çözüm yolu olacaktır.

Diğer taraftan, TCK'nın 66. maddesinde; kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça kamu davasının maddede yazılı sürelerin geçmesiyle ortadan kalkacağı düzenlenmiş, aynı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda bu sürenin 8 yıl olacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı Kanun'un 67. maddesinin 4. fıkrası uyarınca kesen bir nedenin varlığı hâlinde zamanaşımı süresi, kesilme gününden itibaren yeniden işlemeye başlayacak ve ilgili suça ilişkin olarak kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacaktır.

Ceza Genel Kurulunun süreklilik arz eden birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir.

Bu açıklamalar ışığında ön soruna ilişkin olarak yapılan değerlendirmede;

Sanığa atılı kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret suçunun yaptırımı TCK'nın 125 maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca bir yıldan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası olarak öngörülmüş olup, anılan Kanun'un 66/1-e maddesi gereğince bu suça ilişkin asli dava zamanaşımı sekiz yıl, aynı Kanun'un 67/4. maddesi göz önüne alındığında kesintili dava zamanaşımı süresi ise on iki yıldır.

Daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturma ihtimali bulunmayan ve 16.08.2007 tarihinde gerçekleştirildiği iddia olunan eylemle ilgili olarak, dava zamanaşımı süresinin; sanık hakkında soruşturma izni verilmesinin talep edildiği 02.04.2008 ile soruşturma izninin verildiği 02.07.2008 tarihleri arasında 3 ay, sanık hakkında kovuşturma izni verilmesinin talep edildiği 13.01.2009 ile kovuşturma izninin verildiği 07.05.2009 tarihleri arasında 3 ay 24 gün ve sanık hakkında verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştiği 03.08.2010 ile dosyanın CMK'nın 231. maddesinde değişiklik yapan 6008 sayılı Kanun nedeniyle yeniden ele alındığı 29.09.2010 tarihleri arasında 1 ay 26 gün süreyle durduğu, sanığın sorgusunun yapıldığı 01.12.2009 ile sanık hakkında mahkûmiyet kararlarının verildiği 30.12.2010 ve 06.11.2014 tarihleri arasında ise kesildiği gözetildiğinde, TCK'nın 66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen on iki yıllık kesintili zamanaşımı süresinin, durma süreleri de eklendiğinde 11.05.2020 tarihinde dolduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, Yerel Mahkemenin direnme kararına konu hükmünün, gerçekleşen dava zamanaşımı nedeni ile bozulmasına, ancak yeniden yargılamayı gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı CMUK'nın, 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken 322. maddesine göre karar verilmesi mümkün bulunduğundan, 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e, 67/4 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca sanık hakkındaki kamu davasının dava zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Denizli 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 06.11.2014 tarihli ve 218-289 sayılı direnme kararına konu hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle BOZULMASINA,

Ancak, yeniden yargılamayı gerektirmeyen bu konuda 1412 sayılı CMUK'nın, 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken 322. maddesine göre karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının TCK'nın 66/1-e, CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE,

Dosyanın mahalline iadesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 04.03.2021

tarihinde yapılan müzakerede oy birliđiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2018/587
Karar : 2021/61
Tarih : 02.03.2021

Kararı Veren

Yargıtay Dairesi : 19. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Asliye Ceza

Sayısı : 216-64

Mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenen işleme dayalı manipülasyon suçundan sanık ...'ın beraatine ilişkin İstanbul 11. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 11.06.2014 tarihli ve 553-170 sayılı hükmün, Cumhuriyet savcısı ve katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 19. Ceza Dairesince 30.03.2016 tarih ve 18395-14177 sayı ile;

"Sanığın, haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen diğer sanıklar ... ile birlikte İMKB'de işlem gören ...Meyve ve Gıda San. AŞ hisse senedinde gerçekleştirdikleri manipülatif işlemlerle yapay fiyat ve piyasa oluşumuna neden olduğunun iddia edildiği olayda; 31.10.2007 tarihli SPK Denetleme Raporuna göre işlem yasaklısı sanığın anılan şirketin yönetim kurulu başkan yardımcısı, diğer sanıklardan...'ın yönetim kurulu üyesi olup ..., ... ve ...'ın Akman grubu şirketlerinde çalıştıkları, yine...'ın şirket genel müdürü ...'ın oğlu olduğu, alım satım işlemlerinin yapıldığı ... ve ...'a ait iş yatırım hesaplarının müşteri temsilcisi ...'un 09.03.2007 ve 08.10.2007 tarihli beyanlarında hesapların sanık tarafından açıldığını belirttiği, ... ve ...'a ait hesaplardaki adres bilgilerinin Akman grubu şirketlerine ait olduğu, yatırımcı grubu adına açılmış hesaplardan gerçekleştirilen işlemlerin finansmanının Denizbank Ankara Ticari Şubesi nezdinde diğer sanıklar adına açılmış hesaplara nakit olarak yatırılan tutarlarla sağlandığı ve kasa hareketlerinin incelenmesi sonucunda finansmanın aralarında ...Meyve ve Gıda San. AŞ'nin de bulunduğu Akman Grubu şirketlerinden sağlandığının anlaşıldığı, soruşturma ve yargılama sırasında alınan 25.06.2008 ve 06.03.2014 tarihli bilirkişi raporlarına göre sanığın TCK'nın 37/1. maddesi kapsamında diğer sanıkların eylemlerinden sorumlu olduğu gözetilerek atılı suçtan mahkûmiyetine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Bozmaya uyan Yerel Mahkemece 07.02.2017 tarih ve 216-64 sayı ile; sanık ...'ın piyasa dolandırıcılığı suçundan TCK'nın 37/1. maddesi delaletiyle 6362 sayılı Kanun'un 107/1, TCK'nın 52/2, 6362 sayılı Kanun'un 107/1-son, TCK'nın 52/4 ve 53. maddeleri uyarınca 4 yıl hapis ve 1.579.807,00 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye ve hak yoksunluğuna karar verilmiştir.

Bu hükmün de sanık müdafisi tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 19. Ceza Dairesince 23.05.2018 tarih, 2514-6198 sayı ve oy çokluğu ile;

"5237 sayılı TCK'nın 'Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi' başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

'Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,

c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,

d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Hâlinde, dava zamanaşımı kesilir.' şeklinde düzenlenmiş olup, dava zamanaşımını kesen nedenler, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin Cumhuriyet savcısı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir.

Dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken madde metninde kullanılan 'şüpheli veya sanıklardan birinin', 'şüpheli veya sanıklardan biri hakkında', 'sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa' ibarelerinden dolayı 'dava zamanaşımının sirayeti' ilkesinin benimsendiğinin anlaşıldığı, iştirak hâlinde bir suç işlendiği takdirde şeriklerden biri hakkında dava zamanaşımını kesen işlemler yapılmış ise haklarında madde metninde sayılan işlemler yapılmamış olan şerikler hakkında da dava zamanaşımı süresi kesilmiş olacaktır. Nitekim, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararları ile öğretide de aynı görüş benimsenmiştir.

Yapılan açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; iştirak hâlinde 6362 sayılı Kanun'un 107/1. maddesinde tanımlı 'Piyasa Dolandırıcılığı' suçunu işleyen sanık ...'ın savunması 03.11.2008 tarihinde alınmış olsa da şeriklerden...'ın savunmasının 12.06.2009 tarihinde alındığı, tüm sanıklar açısından zamanaşımı sürelerini son kesen sebebin 12.06.2009 tarihindeki...'ın savunması olduğu, bu tarihten karar tarihine kadar 8 yıllık olağan zamanaşımı süresinin dolmadığı" açıklamasıyla onanmasına karar verilmiştir.

Daire Üyeleri ... ve S. Öztemiz;

"Sayın Çoğunluk ile aramızdaki uyumsuzluk; sanık ... hakkında dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediği konusuna ilişkindir.

Uyuşmazlığın çözümü için zamanaşımının hukuki niteliğinin teorideki görüşlerden yararlanmak suretiyle açıklığa kavuşturulmasından sonra, 765 sayılı TCK'nın 106. maddesine paralel hükümler içermekle birlikte maddenin uygulama alanını oldukça genişleten hükümlere de yer veren TCK'nın 67. maddesindeki koşulların irdelenerek; ceza kanununun amacı, kanunilik prensibi, hakkaniyet ve kanun önünde eşitlik gibi hukukun evrensel ilkeleri ile ilişkilendirilmesi, buna göre de koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin yasal düzenleme, yargı kararları ve öğretideki tanımlardan yararlanılarak ortaya konulması gerekmektedir.

Zamanaşımı kurumunun hukuksal niteliği tartışmalıdır. Bir görüşe göre, zamanaşımı davanın açılıp devam etmesine veya kesinleşen cezanın infazına engel olması nedeniyle muhakeme hukuku kuralı olarak kabul edilmelidir. Belirli bir sürenin geçmesi Devletin cezalandırma yetkisini etkilememekte, sadece ceza kovuşturmasını ve hükmedilip kesinleşen cezanın infaz edilmesini önlemektedir. Bu özelliğinden dolayı, zamanaşımı ceza muhakemesinde olumsuz bir yargılama koşuludur.

İkinci görüşe göre; belirli bir sürenin geçmesiyle Devletin sahip olduğu cezalandırma hakkı ortadan kalkar. Dolayısıyla suç işleyen kişi hakkında dava açılmaz, açılmış olan davaya devam edilemez, kesinleşen ceza infaz edilemez. Bu nedenle her iki zamanaşımı kurumu, muhakeme hukukunun değil, maddi ceza hukukunun kurumlarıdır.

Üçüncü görüşe göre; zamanaşımı bir yandan Devletin kovuşturma ve cezayı infaz etme hakkına son verdiği için maddi ceza hukukunun bir kurumu, diğer yandan ise yargılama hakkına engel olduğu için muhakeme hukukunun bir kurumu niteliğindedir.

Dördüncü görüşe göre; dava zamanaşımında, delillerin ortadan kalkması nedeniyle davaya devam edilemediği için muhakeme koşulu özelliği ağır bastığı hâlde, infazda sosyal yarar kalmaması nedeniyle

dayanan infaz zamanaşımı maddi ceza hukukunun bir kurumu olarak maddi ceza hukuku kapsamında düzenlenmelidir.

Ağırlıkta olan görüşe göre; her iki zamanaşımı Devletin kovuşturma ve cezalandırma hakkında son veren kurumlar niteliğini taşıdıkları için maddi ceza hukukunun kapsamına girerler. Muhakeme hukuku ise zamanaşımı sonucunda yapılması gereken işlemler için devreye girerler. Yasal yönden de, her iki zaman aşımı kurumunun süreleri, kesilme ve durma nedenleri, sonuçları ve diğer tüm ayrıntılarının yargılama kanunlarında değil, maddi ceza kanunlarında düzenlenmesi bu nedendendir. Ayrıca muhakeme hukukunda sürelerin belirli olmasına karşın, zamanaşımı süresi, öngörülen cezanın üst haddine ya da verilen ceza süresine göre değişmektedir. Bu durumda bizim hukuk sistemimizde zamanaşımının maddi ceza hukukunun kapsamına girdiği kabul edilmektedir.

765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde; Bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler, o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da, aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi müruru zamanı keseceği belirtilirken;

5237 sayılı TCK'nın 67. maddesinin 2. fıkrasında ise;

Bir suçla ilgili olarak;

Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,

b- Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,

c- Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,

d- Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Zamanaşımını kesen nedenler olarak gösterilmiştir.

765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler, o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da, aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi zamanaşımını keseceği belirtilirken, 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde; herhangi bir sanık için zamanaşımını kesen nedenlerin aynı suça iştirak eden diğer sanıklar hakkında da; tahkikat ya da takibat yapılmasına bakılmaksızın zaman aşımını keseceği belirtilerek 765 sayılı TCK'nın 106. maddesindeki uygulamada ortaya çıkan tereddütler giderilmek istenmiştir.

Hukuk sistemimizde zamanaşımı müessesesinin maddi ceza hukuku kapsamına girdiğinin kabul edilmesinden sonra muhalefete konu uyumsuzluğun 'Kanunsuz Suç ve Ceza Olmaz' kuralının sınırları içerisinde kalmak kaydıyla Ceza Hukukunun izin verdiği ölçüde yorum kuralları ile bağdaştırmak suretiyle çözümü gerekmektedir.

TCK'nın 2. maddesinde: Özet olarak 'Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez. Kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile de kimse cezalandırılmaz.' denilerek kanunilik ilkesi özellikle vurgulanmak istenmiştir.

'Kanunsuz suç ve ceza olmaz' kuralı Türk Ceza Hukukunda, Devlet ve Yargıç karşısında bireylerin 'Kamu Hakları'nın güvencesidir.

Öğretide değerini koruyan bu kural, Anayasamızın (Mad. 38) ilkeleri arasına girmiş ve 5237 sayılı TCK'nın 2. maddesinde de açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu hükmün 2. maddede yer alması bile, kurala verilen önemi gösterir.

Kanun'un 2. maddesindeki 'açıkça' kelimesi Türk Ceza Hukukunda 'kıyaslamanın' yasaklandığını gösterir.

Kanunsuz ceza olamayacağından, suçun cezasının belirlenmiş olması suçluların cezalandırılmasında şarttır.

Bir fiili suç saymak ve cezalandırmak yetkisinin yalnız kanuna tanınması bireylere özgürlüklerinin sınırı hakkında bilgi verir. Bireyin, nelerin ne kadar yasak olduğunu bilmeye hakkı vardır. Bu hakkını kullanan birey yasak olanı yapmaktan çekinmek, yasak olmayanı yaparken de korkusuz hareket etmek imkânını kazanır. Kanun kuralına gerçek anlamını kanun koyucunun iradesi verir. Kanunun iradesi kanun koyucunun subjektif iradesi değildir. Yazılı formül içinde ifade edilmiş objektif irade, kanunun iradesini oluşturur. Kanunun iradesini gösteren formül zorunlu olarak genel ve soyut olacağından, kuralın önce içeriğini ve anlamını belirtmeden, iradenin somut olaylara uygulanmasına imkân yoktur. Pozitif hukuk, yorum faaliyetlerinin sınırını oluşturur.

5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde; herhangi bir sanık için zamanaşımını kesen nedenlerin, haklarında tahkikat veya takibat yapılmasına bakılmaksızın aynı fiille iştirak eden diğer bütün sanıklara sirayet edeceği net bir şekilde belirtilerek bir taraftan 765 sayılı Kanun'un 106. maddesinin yorumunda yaşanan tereddütler giderilirken diğer taraftan kanundan kaçan kişilerin ödüllendirilmesi önlenmek istenmiştir.

Tahkikat veya takibattan kaçanları ödüllendirmemeyi amaçlayan 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinin uygulama alanına haklarındaki yargılamanın bir an önce sonuçlandırılması için üzerlerine düşen görevi tam anlamıyla yapan sanıklara da sirayet ettirmek Türk Ceza Hukukunun kabul etmediği kıyas yöntemini hem de sanık aleyhine hüküm doğuracak şekilde Ceza Hukukuna dahil etmek olur ki, bunun kanun koyucunun iradesine aykırı olacağı açıktır. Çünkü kanun koyucu, genel gerekçede iradesini açıkça ortaya koymuştur. Özellikle sanık aleyhine getirilen hükümlerin hiçbir tereddüte yer vermeyecek şekilde kanunda açıkça belirtilmesi gerekir. Bu kural Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesi ile hüküm altına alınan ve Anayasa hükümleri arasında da yer bulan suçların kanuniliği prensibinin doğal bir sonucudur.

Yargıtay Yüksek Ceza Genel Kurulunun gerek 765 sayılı Kanun'un 106. maddesi gerekse 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesiyle ilgili aşağıda özetlenen içtihatlarında; kaçanın ödüllendirilmemesi açıkça vurgulanırken, anılan maddelerin uygulama alanının haklarındaki tahkikat ya da takibat konusu yapılan iddiaların bir an önce sonuçlanması için üzerlerine düşen görevi eksiksiz yapan sanıklar açısından da geçerli olacağına ilişkin herhangi bir ibareye yer verilmemiştir.

Yargıtay Yüksek Ceza Genel Kurulunun 27/04/1999 gün, 1999/6-82 E-1999/81 K sayılı kararında benzer bir olayda konu şu şekilde özetlenmiştir. 'Sanığa yüklenen suç TCY'nin 491/4. maddesinde düzenlenmiş olup, maddede öngörülen cezanın üst sınırı itibarıyla TCY'nin 102/4. maddesi uyarınca 5 yıllık asli zamanaşımına tabidir; sanığın inceleme konusu suça ilişkin sorgusu 19.11.1992 tarihinde yapılmıştır. Bu sorgusunda sanığa CMUK'nın 135. maddesindeki haklarının hatırlatılmamış olması, zamanaşımının kesilmesi açısından sonuca etkili bulunmamaktadır. Zira sorgunun şekline ilişkin bir yasal değişikliğin veya iradesinde olmayan bir yanılmanın sanık aleyhine sonuç doğuracağını kabul etmek olası değildir. Ayrıca TCY'nin 104, 105 ve 106. maddeleri birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde; 104 ve 105. maddelerdeki düzenlemelerin, haklarında dava açılan kişileri kapsadığı; 106. maddede ise kesici işlemlerin, haklarında takibat ve tahkikat yapılmamış olan kimselere de sirayet edeceği öngörülmüş olup, bu düzenleme ile yasalara saygılı olarak duruşmaya gelen kişilerin durumlarını duruşmadan kaçan kişilerin durumlarıyla eşitlemek değil, kaçana imtiyaz tanımamak, onları ödüllendirmemek ve yasa önündeki eşitliği sağlamak amaçlanmıştır.

Bu belirlemeler ışığında sanığın durumu ele alındığında; müsnet suçtan dolayı açılmış bulunan davada sorgusu 19.11.1992 tarihinde yapılmış, araya başkaca kesici bir neden girmediğinden, asli zamanaşımı 19.11.1997 tarihinde gerçekleşmiştir. Sanık, hakkında takibat ve tahkikat yapılmayan konumunda değildir.

Bu nedenle diğer sanıklar hakkındaki zamanaşımını kesen işlemlerin sanığa sirayet etmesi söz konusu olmayıp yargısal uygulamalar da bu yönde istikrar kazanmıştır.

Nitekim Ceza Genel Kurulunun 28.6.1965 gün ve 275/D-3 sayılı kararı da bu doğrultudadır.

CGK, 20.03.2012, E.2011/11-241,K. 2012/114; CGK, 31.1.2012, E. 2011/11-243, K. 2012/7. CGK, 16.2.2016, E. 2014/11-315, K. 2016/65 sayılı kararlarında '5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde kesme nedenlerinin sirayeti konusunda nesnel sistem esas alınarak bir suçla ilgili olarak şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, iddianame düzenlenmesi, sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde dava zamanaşımının kesileceği belirtilmiş ve sonuç olarak kesme nedeninin varlığı hâlinde dava zamanaşımının suçla ilgili olarak kesildiğini kabul etmek ve fakat bunu ilgili suç ortağına özgü kesilme olarak mütalaa etmemek gerektiği vurgulanmıştır.' Yine anılan genel kurulu kararlarında 'Anılan Yasa maddesinde özenle seçilen anlatım biçimi ile 765 s. TCK'nın 106. maddesine benzer bir düzenlemeye 5237 s. TCK'da yer verilmemesi ve dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken kullanılan 'şüpheli veya sanıklardan birinin' 'şüpheli veya sanıklardan biri hakkında' 'sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa' ibareleri birlikte değerlendirildiğinde, böyle bir düzenlemenin yasa koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin iştirak hâlinde suç işleyen sanıklar açısından sirayeti yönünden fiili esas alan nesnel ölçütün geçerli olduğu' vurgulanmıştır.

Esasen bu gerekçeler TCK'nın 67/2. maddesinin konuluş amacına uygun olduğu gibi görüşümüze de aykırı değildir. Zira sanıklardan herhangi birisi hakkında dava zamanaşımını kesen usulü işlem yapılmış ise anılan usulü işlemlerin yapılmadığı sanıklar açısından da zamanaşımının kesilmiş sayılacağı konusunda kuşku yoktur. Ancak haklarında zamanaşımını kesen usulü işlem daha önce yapılan örneğin daha önce sorguya çekilerek sorgu aşamasını geçiren sanık açısından; sonradan yakalanan başka bir sanığın sorguya çekilmesinin zamanaşımını kesen bir işlem olarak kabul edilmesinin kanun koyucunun amacına uygun olduğunu söylemeye imkân yoktur. Aksi takdirde, hakkındaki iddiaların bir an önce sonuçlanması için üzerine düşen bütün görevleri eksiksiz bir şekilde yerine getiren sanık açısından; sırf kaçarak yargılamayı uzatmak isteyen başka bir sanığın yakalanarak sorguya çekildi diye zamanaşımının bir kez daha kesildiğini kabul etmek, ülkemizde taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin olmazsa olmazını teşkil eden adil yargılanma hakkını ihlal edeceği gibi kurallara uyan sanık ile kurallara uymayan sanığın aynı şekilde muameleye tabi tutulması anlamına gelir ki! Böyle bir sonucun ceza hukukunun temel ilkelerinden olan hakkaniyet ve kanun önünde eşitlik ilkelerine aykırı olacağı ve iştirak hâlinde işlenen suçlardan dolayı, sanıkların tamamının yakalanmadığı durumlarda; asli zaman aşımı süresinin dolduğundan bahisle düşme kararı verilmesini imkânsız hâle getireceği gibi Yargıtay uygulamalarına da aykırı olacağı açıktır.

Bizce iştirak edilmemekle birlikte bir an için sayın çoğunluğun görüşünün kabul edilmesi durumunda; özellikle iştirak hâlinde işlenen suçlarda; temyiz aşamasında incelemeye konu sanık açısından asli zamanaşımı süresinin sona erdiği belirlense dahi; yakalanmayan sanıklardan herhangi birisinin yakalanarak ya da kendiliğinden teslim olarak hakkında zamanaşımını kesen herhangi bir işlemin yapılması ihtimaline binaen kesintili zamanaşımı süresi dolmamış ise düşme kararı verilemeyeceğinden; Yargıtaydaki inceleme sırasında dahi bu hususun araştırılması zorunlu hâle gelecektir. Oysa Yargıtay uygulamalarında böyle bir araştırmanın hiç bir zaman yapılmadığı bilinen bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır. Zaten bu yönde bir araştırma yapılmasının zorunlu olması hâlinde, böyle bir uygulamanın davaları sürüncemede bırakmak suretiyle zaten iş yoğunluğu oldukça fazla olan mahkemelerin iş yükünün iyice artmasına sebebiyet vereceği gibi ayrıca hukuk devletinde hakkındaki iddiaların bir an önce sonuçlandırılması için kanunlara son derece saygılı davranan kişilerin adil yargılanma hakkını ihlal edeceği konusunda kuşku bulunmamaktadır.

Sanık lehine ya da aleyhine sonuçlandırılan davanın makul süre içerisinde bitirilememesini dahi adil

yargılanma hakkının ihlali olarak kabul eden hukuk sistemimizin, böyle bir uygulamaya kayıtsız kalması elbetteki beklenemez. Sanığın kendisi hakkında sorgu işleminin yapılması, mahkûmiyet hükmünün verilmesi... gibi işlemler kendisi hakkında zamanaşımını keserken, daha sonra başka bir sanık hakkında yapılan aynı usuli işlemlerin, aynı aşamaları daha önce geçiren sanığa sirayet ettirilmesi kanunun konuluş amacına ve ceza hukukunun temel ilkelerine de aykırı olacaktır. Sonuç itibarıyla yukarıda ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere bir sanık hakkında zaman aşımını kesen herhangi bir usulü işlemin yapılması, o tarihe kadar haklarında aynı usulü işlemlerin yapılmadığı sanıklar hakkında zaman aşımını keserken, haklarında daha önce aynı usulü işlemlerin yapıldığı sanıklar açısından zamanaşımının ikinci kez kesildiğinin kabul edilmemesinin Yargıtay uygulamalarına, TCK'nın 67/2. maddesinin konuluş amacına, hakkaniyet ilkesine daha uygun olacağı ve böyle bir sonucun kanuna saygılı vatandaşların adil yargılanma hakkının sağlanmasına katkıda bulunacağı tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır. Ulaşılan sonuca göre, örneğin A-B-C adındaki üç sanığın iştirak hâlinde bir suçu işlemesi hâlinde; ilk önce 'A'nın yakalanarak sorguya çekilmesi, 'B' ve 'C' hakkında zamanaşımını kestiği konusunda uygulamada ve teoride herhangi bir duraksama bulunmamasına karşın, daha sonra yakalanan 'B'nin sorguya çekilmesi sadece henüz sorguya çekilmeyen 'C' hakkında zamanaşımını keserken daha önce sorgusu yapılan 'A' hakkında zamanaşımını kesmeyecektir. Daha sonraki bir tarihte yakalanan 'C'nin sorguya çekilmesi de yine daha önce sorguya çekilen 'A ve B' hakkında zamanaşımını kesmeyecektir.

Yukarıdaki açıklamalar ve içtihatlar ışığında somut olayımıza baktığımızda; sanık ...'ın savunmasının 03.08.2008 tarihinde alındığı ve zamanaşımın bu tarihte kesildiği, diğer sanığın açıklamalarının sanık ...'ın durumunda herhangi bir değişiklik yapmadığının dosya içeriğinden net bir şekilde anlaşıldığı, diğer sanığın sorgusu yapılmaya dahi mevcut delillerle adı geçen sanık ... hakkında karar verilebileceği dikkate alınarak adı geçen sanık hakkındaki davanın tefrik edilerek bitirilmeye olanağı varken, davanın tefrik edilmeyip kaçan sanıkların zorunluluk olmaksızın beklenerek yakalandıklarında haklarındaki zamanaşımını kesen nedenlerin sanık ...'a sirayet ettirilmesi, sanık lehine getirilmiş bir kanun hükmünün sanık aleyhine yorumlanması anlamına gelir ki; böyle bir yorumun ceza hukukunun temel ilkeleriyle bağdaşması mümkün değildir. Bu durumda sanık ... hakkında sorgusunun yapıldığı 03.08.2008 tarihinden hüküm tarihine kadar asli zamanaşımı süresinin geçmesi nedeniyle kamu davasının düşürülmesi gerekirken, diğer sanığın sorgusunun yapıldığı 12.06.2009 tarihinde zamanaşımının kesildiği ve kesme nedeninin daha önce sorgusu yapılan ...'a da sirayet ettiği gerekçesiyle asli zaman aşımı süresinin hüküm tarihinde dolmadığından bahisle Yerel Mahkemece verilen mahkûmiyet hükmünün onanmasına dair sayın çoğunluk görüşüne katılmamaktayız." düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 15.11.2018 tarih ve 87457 sayılı ile;

"...Ayrıntıları Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 23.05.2018 gün ve 2018/2514 Esas, 2018/6198 Karar sayılı ilamının muhalefet şerhinde belirtildiği üzere; '...TCK'nın 67/2. maddesinin konuluş amacının, iştirak hâlinde işlenen suçlarda sanıklardan herhangi birisi hakkında dava zamanaşımını kesen usulü işlem yapılmış ise anılan usulü işlemin tüm sanıklar açısından da zamanaşımının kesilmiş sayılacağı konusunda kuşku yoktur. Ancak haklarında zamanaşımını kesen usulü işlem daha önce yapılan örneğin daha önce sorguya çekilerek sorgu aşamasını geçiren sanık açısından; sonradan yakalanan başka bir sanığın sorguya çekilmesinin zamanaşımını kesen bir işlem olarak kabul edilmesinin kanun koyucunun amacına uygun olduğunu söylemeye imkân yoktur. Aksi takdirde, hakkındaki iddiaların bir an önce sonuçlanması için üzerine düşen bütün görevleri eksiksiz bir şekilde yerine getiren sanık açısından; sırf kaçarak yargılamayı uzatmak isteyen başka bir sanığın yakalanarak sorguya çekildi diye zamanaşımının bir kez daha kesildiğini kabul etmek, ülkemizde taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin olmazsa olmazını teşkil eden adil yargılanma hakkını ihlal edeceği gibi kurallara uyan sanık ile kurallara uymayan sanığın aynı şekilde muameleye tabi tutulması anlamına gelir ki! Böyle bir sonucun ceza hukukunun temel ilkelerinden olan hakkaniyet ve kanun önünde eşitlik ilkelerine aykırı olacağı ve iştirak hâlinde işlenen suçlardan dolayı, sanıkların tamamının yakalanmadığı durumlarda; asli zaman aşımı süresinin dolduğundan bahisle düşme

kararı verilmesini imkânsız hâle getireceği gibi Yargıtay uygulamalarına da aykırı olacağı açıktır.

Aksi taktirde, özellikle iştirak hâlinde işlenen suçlarda; temyiz aşamasında incelemeye konu sanık açısından asli zamanaşımı süresinin sona erdiği belirlense dahi; yakalanmayan sanıklardan herhangi birisinin yakalanarak ya da kendiliğinden teslim olarak hakkında zamanaşımını kesen herhangi bir işlemin yapılması ihtimaline binaen kesintili zamanaşımı süresi dolmamış ise düşme kararı verilemeyeceğinden; Yargıtaydaki inceleme sırasında dahi bu hususun araştırılması zorunlu hâle gelecektir. Oysa Yargıtay uygulamalarında böyle bir araştırmanın hiçbir zaman yapılmadığı bilinen bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır. Zaten bu yönde bir araştırma yapılmasının zorunlu olması hâlinde, böyle bir uygulamanın davaları sürüncemede bırakmak suretiyle zaten iş yoğunluğu oldukça fazla olan mahkemelerin iş yükünün iyice artmasına sebebiyet vereceği gibi ayrıca hukuk devletinde hakkındaki iddiaların bir an önce sonuçlandırılması için kanunlara son derece saygılı davranan kişilerin adil yargılanma hakkını ihlal edeceği konusunda kuşku bulunmamaktadır.

Yapılan açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; 6362 sayılı Yasa'nın 107/1. maddesine muhalefet suçu için belirlenen ceza miktarına göre, asli zamanaşımı süresinin, TCK'nın 66. maddesi gereğince 8 yıl olarak belirlendiği, sanığın savunması 03.11.2008 tarihinde alındıktan sonra zamanaşımını kesen en son işlemin mahkûmiyet kararının verildiği 07.02.2017 tarihi olduğu gözetilerek, zamanaşımı nedeniyle sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca davanın düşmesine karar vermesi yerine yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesinden dolayı, Yargıtay 19. Ceza Dairesinin anılan ilamındaki 'onama' görüşüne itiraz edilmiştir." görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 19. Ceza Dairesince 26.11.2018 tarih, 8039-12381 sayı ve oy çokluğu ile itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Sanık ... ve inceleme dışı sanık... hakkında bilgiye dayalı manipülasyon suçundan kurulan beraat hükümleri Özel Dairece onanmak suretiyle; inceleme dışı sanıklar ... hakkında işleme dayalı manipülasyon suçundan verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları, bu kararlara yönelik itirazın mercisince reddedilmesi suretiyle kesinleşmiş olup itirazın kapsamına göre inceleme sanık ... hakkında piyasa dolandırıcılığı (işleme dayalı manipülasyon) suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüyle sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire çoğunluğu ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; iştirak hâlinde işlenen suçlarda, ortaklardan birisinin savunmasının alınmasının dava zamanaşımının kesilmesi yönünden diğer ortakları da etkileyip etkilemeyeceği, bu bağlamda sanık hakkında dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından;

Sanık ... ve inceleme dışı sanıklar ..., ..., ..., ... ve... hakkında ...Meyve ve Gıda Sanayi AŞ hisse senedinde 13.02.2007-05.03.2007 döneminde işleme dayalı manipülasyon yapılması nedeniyle mülga 2499 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'un 372. maddesi ile değişik 47/I-A-2. maddesinin ihlal edildiğinden bahisle işleme dayalı manipülasyon suçundan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca 27.06.2008 tarih ve 10651-7072 sayı ile kamu davası açıldığı,

Sanık ... ve inceleme dışı sanık... hakkında ...Meyve ve Gıda Sanayi AŞ'ye ilişkin olarak 11.01.2007 tarihinde kamuya yapılan özel durum açıklamasının yanıltıcı bilgi içermesi nedeniyle mülga 2499 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'un 372. maddesi ile değişik 47/1-A-3. maddesinin ihlal edildiğinden bahisle bilgiye dayalı manipülasyon suçundan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca 22.04.2009 tarih ve 4531-2668 sayı ile kamu davası açıldığı, İstanbul 3. Asliye Ceza Mahkemesince 23.03.2012 tarih ve 609-106 sayı ile şahsi ve fiili irtibat bulunduğundan bahisle dosyanın İstanbul 11. Asliye Ceza Mahkemesinin 2008/553 esas numaralı dosyası ile birleştirilmesine karar verildiği,

İstanbul 11. Asliye Ceza Mahkemesinin 11.06.2014 tarihli ve 553-170 sayılı kararı ile; haklarında bilgiye dayalı manipülasyon suçundan kamu davası açılan sanık ... ve inceleme dışı sanık...'nun beraatine karar verildiği, işleme dayalı manipülasyon suçundan kamu davası açılan sanık ...'ın beraatine, inceleme dışı sanıklar ..., ..., ..., ..., ... ve... hakkında ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği, verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları, bu kararlara yönelik itirazın mercisince reddedilmesi suretiyle kesinleştiği, Cumhuriyet savcısı ve katılan vekilinin temyizi üzerine Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 30.03.2016 tarihli ve 18395-14177 sayılı kararı ile sanık ... ve inceleme dışı sanık... hakkında bilgiye dayalı manipülasyon suçundan kurulan beraat hükümleri onanmak suretiyle kesinleştiği, sanık ... hakkında işleme dayalı manipülasyon suçundan kurulan beraat hükmünün ise bozulmasına karar verildiği, bozmaya uyan İstanbul 11. Asliye Ceza Mahkemesinin 07.02.2017 tarihli ve 216-64 sayılı kararı ile sanık ... hakkında 6362 sayılı Kanun'da düzenlenen piyasa dolandırıcılığı (işleme dayalı manipülasyon) suçundan mahkûmiyet kararı verildiği, Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 23.05.2018 tarihli ve 2514-6198 sayılı kararı ile sanık ... hakkında verilen mahkûmiyet hükmünün onanmasına karar verildiği,

Sanığa atılı piyasa dolandırıcılığı (işleme dayalı manipülasyon) suçuna ilişkin olarak sanık ...'ın savunmasının 03.11.2008, inceleme dışı sanık ...'ın savunmasının 03.11.2008, inceleme dışı sanıklar ..., ... ve ...'ın savunmalarının 05.11.2008, inceleme dışı sanık ...'ın savunmasının 20.02.2009 ve inceleme dışı sanık...'ın savunmasının 12.06.2009 tarihinde alındığı, somut olayda suç tarihinin ise 05.03.2007 olduğu, sanık ... hakkında 07.02.2017 tarihinde mahkûmiyet kararı verildiği, sanık ... hakkında verilen mahkûmiyet kararından önce sanıkların savunmalarının alınması dışında zamanaşımını kesen başkaca bir işlem yapılmadığı,

Anlaşılmaktadır.

Mülga 2499 sayılı Kanun'un suç tarihi itibarıyla yürürlükte olan 47. maddesi;

"Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde:

A) ...

Yapay olarak, sermaye piyasası araçlarının, arz ve talebini etkilemek, aktif bir piyasanın varlığı izlenimini uyandırmak, fiyatlarını aynı seviyede tutmak, arttırmak veya azaltmak amacıyla alım ve satımını yapan gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler,

...

2 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 10 milyar liradan 25 milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Suçun işlenmesinde, bu bentte yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse, hapis cezasının asgari haddi 3, azami haddi 6 yıldır.

B) ...

C) ...

Birinci fıkranın (A), (B) ve (C) bentleri uyarınca verilecek ağır para cezaları üst sınırla bağılı olmaksızın suçun işlenmesi suretiyle temin edilen menfaatin üç katından az olamaz.

Bu maddede öngörülen cezaların verilmesini gerektiren fiillerin tekrarı halinde, verilen cezalar yarı oranında artırılarak hükmolunur. Cezaların artırılabilmesi için daha önce verilen cezanın infazı şartı aranmaz.",

12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 6362 sayılı Kanun'un 139. maddesi ile yürürlükten kaldırılan 2499 sayılı Kanun'un 08.02.2008 tarihli ve 26781 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 5728 sayılı Kanun'un 372. maddesi ile değişik 47. maddesi;

"Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde;

A) ...

Yapay olarak, sermaye piyasası araçlarının, arz ve talebini etkilemek, aktif bir piyasanın varlığı izlenimini uyandırmak, fiyatlarını aynı seviyede tutmak, arttırmak veya azaltmak amacıyla alım ve satımını yapan gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler,

...

her bir alt bent kapsamına giren fiillerden dolayı iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin günden onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

B) ...

C) ...

Birinci fıkranın (A), (B) ve (C) bentleri uyarınca verilecek para cezaları üst sınırla bağılı olmaksızın suçun işlenmesi suretiyle temin edilen menfaatin üç katından az olamaz.",

12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 6362 sayılı Kanun'un "Piyasa Dolandırıcılığı" başlıklı 107. maddesi;

"(1) Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapanlar, emir verenler, emir iptal edenler, emir değiştirenler veya hesap hareketleri gerçekleştirenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı verilecek olan adli para cezasının miktarı, suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamaz.

(2) ...

(3) Birinci fıkrada tanımlanan suçu işleyen kişi pişmanlık göstererek, beş yüz bin Türk Lirasından az olmamak üzere, elde ettiği veya elde edilmesine sebep olduğu menfaatin iki katı miktarı kadar parayı, Hazineye;

a) Henüz soruşturma başlamadan önce ödediği takdirde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

b) Soruşturma evresinde ödediği takdirde, verilecek ceza yarı oranında indirilir.

c) Kovuşturma evresinde hüküm verilmeye kadar ödediği takdirde, verilecek ceza üçte biri oranında indirilir." şeklinde düzenlenmiş olup 25.02.2020 tarihli ve 31050 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 7222 sayılı Kanun'un 38. maddesi ile 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "iki" ibaresi "üç" şeklinde değiştirilmiştir.

5237 sayılı TCK'nın "Dava zamanaşımı" başlıklı 66. maddesi;

"(1) Kanunda başka türlü yazılmış olan hâller dışında kamu davası;

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,
- b) Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl,
- c) Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,
- d) Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl,
- e) Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl,

Geçmesiyle düşer.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

(3) Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurulur.

(4) Yukarıdaki fıkralarda yer alan sürelerin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır.." şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nın 66. maddesinde; kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça kamu davasının maddede yazılı sürelerin geçmesiyle düşeceği düzenlenmiş, aynı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda bu sürenin 8 yıl olacağı hüküm altına alınmıştır.

Dava zamanaşımını kesen nedenler mülga 765 sayılı TCK'nın 104. maddesinde, yakalama, tevkif, celp veya ihzar müzekkereleri, sorgu, son soruşturmanın açılması kararı veya iddianame ile dava açılması olarak belirtilmiş olup kesen nedenlerin iştirak hâlinde suç işleyen sanıklar yönünden sirayeti ise anılan Kanun'un 106. maddesinde; "Bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi müruru zamanı keser." şeklinde düzenlenmiştir.

06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'da ise dava zamanaşımını kesen nedenler 67. maddede düzenlenmiştir. "Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi" başlıklı 67. maddesinin ikinci fıkrası;

"Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Halinde, dava zamanaşımı kesilir" şeklinde düzenlenmiştir. Mülga 765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde yer alan düzenleme ise 5237 sayılı TCK'da yer almamıştır.

Dava zamanaşımını kesen nedenlerin aynı suçta katılanları ne şekilde etkileyeceği konusunda iki sistem mevcuttur. Bunlardan birincisi, Almanya, Avusturya, İsviçre ve Arjantin Ceza Kanunlarında da kabul edilen yargılanan sanığı esas alan ve diğer sanıkları soyutlayan öznel sistem (kesilmenin şahsiliği) olarak nitelendirilen sistemdir. Nesnel sistem olarak adlandırılan ve fiili esas alan ikinci sistem ise İtalya, Brezilya ve Fransa Ceza Kanunlarında kabul edilen ve sadece sanığı değil, katılma dereceleri ne olursa olsun olaya katılan tüm sanıkları hatta haklarında kovuşturmayla başlanmamış olanları dahi nazara almaktadır.

Dava zamanaşımını kesen nedenler TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrasında, bir suçla ilgili olarak; şüpheli veya sanıklardan birinin Cumhuriyet savcısı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi ve sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi olarak belirtilmiştir. Dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken madde metninde kullanılan "şüpheli veya sanıklardan birinin", "şüpheli veya sanıklardan biri hakkında", "sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa" ibarelerinden dolayı 5237 sayılı TCK'da "dava zamanaşımının sirayeti" ilkesinin benimsendiği ve öznel kriter dışlanarak nesnel kriter esas alındığı için suç tarihinden itibaren dava zamanaşımının fail bazında değil de fiile bağlı olarak ortak hesaplanması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle iştirak hâlinde bir suç işlendiği takdirde şeriklerden biri hakkında dava zamanaşımını kesen işlemler yapılmış ise haklarında madde metninde sayılan işlemler yapılmış veya yapılmamış olan şerikler hakkında da dava zamanaşımı süresi kesilmiş olacaktır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.03.2012 tarihli ve 241-114 sayılı kararı ile 31.01.2012 tarihli ve 243-7 sayılı kararında, 5237 sayılı TCK'da dava zamanaşımının sirayeti konusunda fiile bağlılığı esas alan nesnel ölçütün kabul edildiği, iştirak hâlinde suç işleyen sanıklardan bir kısmı hakkında verilen mahkûmiyet kararının tüm sanıklar için dava zamanaşımını keseceği vurgulanmıştır.

Nitekim öğretide de TCK'nın 67. maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme ile ilgili olarak; bir şüpheli veya sanık hakkındaki ifade alma veya sorgunun diğer sanık veya şüpheliler bakımından da zamanaşımını keseceği (Mehmet Emin Artuk - Ahmet Gökçen, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. bası, Ankara, 2017, s.984-986.), yeni TCK'nın sisteminde, dava zamanaşımı süresinin kesilmesinde nesnel ölçütün esas alındığı, başka bir deyişle, kesme sebebinin varlığı hâlinde, dava zamanaşımının suçla ilgili olarak kesildiğini kabul etmek ve fakat bunu ilgili suç ortağına özgü kesilme olarak mütalaa etmemek gerektiği (İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. bası, Ankara 2015, s. 887-890.), eğer bir suçta birden fazla kişi çeşitli sebeplerle şüpheli veya sanık durumunda iseler Kanun'un ifadesine göre bunlardan birinin ifadesinin alınması veya sorgulanmasının sanıkların tamamı bakımından zamanaşımını keseceği (Mahmut Koca-İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. bası, Ankara 2017, s.718-721.), zamanaşımının kesilmesinin suçu işlediği iddia olunan kişiye ya da kişilere ilişkin olmayıp aksine suç konusu fiile ilişkin olduğu, zamanaşımını kesen sebeplerin bir suç sebebiyle ortaya çıktığı, bahse konu suç oluşturulan fiilin objektif olarak şerikler arasındaki bağı ifade ettiği, bu bağı suçta iştirak eden kişilerden kaynaklanmayıp aksine ortak katkıda bulunulan fiilin çerçevesinde hüküm ifade ettiği, dolayısıyla objektif bu bağ kapsamında meydana gelen ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin, kişilerden bağımsız olarak hukuki sonuç doğuracağı ve fiil nedeniyle birleşen tüm şerikler hakkında da geçerli olacağı (Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. bası, Ankara 2017, s. 728.), suç iştirak hâlinde işlenmişse, bir sanık hakkında dava zamanaşımını kesen nedenin tüm sanıkları etkileyeceği, böylece, şüpheli veya sanıklardan birinin, ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, hakkında tutuklama kararı verilmesi, onunla ilgili iddianamenin düzenlenmesi, mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde, haklarında soruşturma yapılmış veya yapılmamış tüm suç ortakları ile ilgili dava zamanaşımının kesileceği (Kayıhan İçel, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. bası, İstanbul 2017, s. 790-794.), iştirak hâlinde işlenen suçlarda ortaklardan biri için dava zamanaşımının kesilmesinin diğer ortakları da etkileyeceği, yani onlar için de dava zamanaşımı süresinin kesileceği (Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. bası, Ankara 2017, s. 917.), düzenlemenin lafzına ve ruhuna

göre ortaklardan birinin ifadesinin alınması, tutuklama kararı verilmesi, mahkûmiyet hükmü kurulması durumunda o ortakla, o suçu iştirâk hâlinde işleyen şüpheliler veya sanıklar hakkında da zamanaşımı süresinin kesileceği, kanun koyucunun, sirayet ihtimalini düşünmese bu ibareleri kanuna koymayacağı (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, Türk Ceza Kanunu, 1. bası, Ankara, 2010, 2. cilt, s.2270-2271.) şeklinde görüşlere yer verilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

5237 sayılı TCK'da dava zamanaşımının sirayeti konusunda fiile bağlılığı esas alan nesnel ölçütün kabul edildiği, zamanaşımının kesilmesinin suçu işlediği iddia olunan kişiye ya da kişilere ilişkin olmayıp aksine suç konusu fiile ilişkin olduğu, bahse konu suçu oluşturan fiilin objektif olarak şerikler arasındaki bağı ifade ettiği, bu bağı suça iştirak eden kişilerden kaynaklanmayıp aksine ortak katkıda bulunulan fiilin çerçevesinde hüküm ifade ettiği, dolayısıyla objektif bu bağ kapsamında meydana gelen ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin, kişilerden bağımsız olarak hukuki sonuç doğuracağı ve fiil nedeniyle birleşen tüm şerikler hakkında da geçerli olacağı anlaşıldığından iştirak hâlinde işlenen suçlarda, ortaklardan birisinin savunmasının alınmasının dava zamanaşımının kesilmesi yönünden diğer ortakları da etkileyeceğinin kabul edilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 14.05.2019 tarihli ve 147-428 sayılı kararında da benzer gerekçelerle aynı sonuca ulaşılmıştır.

Sanık ... ve inceleme dışı sanıklar ..., ..., ..., ... ve...'ın atılı mülga 2499 sayılı Kanun'un 47/I-A-2. maddesi ile 6362 sayılı Kanun'un 107/1. maddesinde tanımlanan piyasa dolandırıcılığı (işleme dayalı manipülasyon) suçunun gerektirdiği cezanın türü ve üst sınırına göre davanın 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e ve 67. maddelerinde öngörülen 8 yıllık olağan, 12 yıllık olağanüstü zamanaşımı süresine tabi bulunduğu, sanık ...'ın savunmasının 03.11.2008, inceleme dışı sanıklardan son olarak...'ın 12.06.2009 tarihinde savunmasının alındığı hususları dikkate alındığında sanık ... hakkında verilen mahkûmiyet kararına kadar tüm sanıklar açısından zamanaşımı sürelerini son kesen sebebin 12.06.2009 tarihindeki...'ın savunması olduğu, 12.06.2009 tarihinden sonra sanık ... hakkında verilen 07.02.2017 tarihli mahkûmiyet hükmüne kadar 8 yıllık olağan dava zamanaşımının gerçekleşmediği kabul edilmelidir.

Bu itibarla; haklı bir nedene dayanmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Ceza Genel Kurulu Üyeleri ..., ... ve ...;

"Sanık ...'ın sorgusunun yapılmasından sonra aynı suça iştirak eden inceleme dışı sanık...'ın daha sonraki bir tarihte yapılan sorgusunun sanık açısından zaman aşımını kesip kesmediği ve buna bağlı olarak inceleme süresi içerisinde dava zaman aşımının gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda sayın çoğunluk ile aramızda uyuşmazlık doğmuştur.

Hukuk sistemimizde zaman aşımı kurumu Devletin kovuşturma ve cezalandırma hakkına son veren kurum niteliğini taşıdığı için maddi ceza hukukunun kapsamına girdiği kabul edilmektedir.

765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde; Bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler, o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da, aylehlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi müruru zamanı keseceği belirtilirken;

5237 sayılı TCK'nın 67. maddesinin 2. fıkrasında ise;

Bir suçla ilgili olarak;

a-) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,

- b-) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c-) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d-) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Zaman aşımını kesen nedenler olarak gösterilmiştir.

765 sayılı TCK'nın 106. maddesinde bir suçtan dolayı yapılan ve müruru zamanı kesen muameleler, o suçlarda her ne suretle olursa olsun iştiraki olup da, aleyhlerinde takibat veya tahkikat yapılmamış olan kimseler hakkında dahi zaman aşımını keseceği belirtilirken, 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde; herhangi bir sanık için zaman aşımını kesen nedenlerin aynı suça iştirak eden diğer sanıklar hakkında da; tahkikat ya da takibat yapılmasına bakılmaksızın zaman aşımını keseceği belirtilerek 765 sayılı TCK'nın 106. maddesindeki uygulamada ortaya çıkan tereddütler giderilmek istenmiştir.

Hukuk sistemimizde zaman aşımı müessesesinin maddi ceza hukuku kapsamına girdiğinin kabul edilmesinden sonra muhalefete konu uyuşmazlığın 'kanunsuz suç ve ceza olmaz' kuralının sınırları içerisinde kalmak kaydıyla ceza hukukunun izin verdiği ölçüde yorum kuralları ile bağdaştırmak suretiyle çözümü gerekmektedir.

5237 sayılı TCK'nın 2. maddesinde: Özet olarak 'Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez. Kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile de kimse cezalandırılmaz.' denilerek kanunilik ilkesi özellikle vurgulanmak istenmiştir.

'Kanunsuz suç ve ceza olmaz' kuralı Türk Ceza Hukukunda, Devlet ve Yargıç karşısında bireylerin kamu haklarının güvencesidir.

Öğretide değerini koruyan bu kural, Anayasamızın (Mad.38) ilkeleri arasına girmiş ve 5237 sayılı TCK'nın 2. maddesinde de açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu hükmün 2. maddede yer alması bile, kurala verilen önemi gösterir.

Kanun'un 2. maddesindeki 'açıkça' kelimesi Türk Ceza Hukukunda 'kıyaslama'nın yasaklandığını gösterir.

Kanunsuz ceza olamayacağından, suçun cezasının belirlenmiş olması suçluların cezalandırılmasında şarttır.

Bir fiili suç saymak ve cezalandırmak yetkisinin yalnız kanuna tanınması bireylere özgürlüklerinin sınırı hakkında bilgi verir. Bireyin, nelerin ne kadar yasak olduğunu bilmeye hakkı vardır. Bu hakkını kullanan birey yasak olanı yapmaktan çekinmek, yasak olmayanı yaparken de korkusuz hareket etmek imkânını kazanır. Kanun Kuralına gerçek anlamını kanun koyucunun iradesi verir. Kanunun iradesi kanun koyucunun subjektif iradesi değildir. Yazılı formül içinde ifade edilmiş objektif irade, kanunun iradesini oluşturur. Kanunun iradesini gösteren formül zorunlu olarak genel ve soyut olacağından, kuralın önce içeriğini ve anlamını belirtmeden, iradenin somut olaylara uygulanmasına imkân yoktur. Pozitif hukuk, yorum faaliyetlerinin sınırını oluşturur.

5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde; herhangi bir sanık için zaman aşımını kesen nedenlerin, haklarında tahkikat veya takibat yapılmasına bakılmaksızın aynı fiille iştirak eden diğer bütün sanıklara sirayet edeceği net bir şekilde belirtilerek bir taraftan 765 sayılı Kanun'un 106. maddesinin yorumunda yaşanan tereddütler giderilirken diğer taraftan kanundan kaçan kişilerin ödüllendirilmesi önlenmek istenmiştir.

Tahkikat veya takibattan kaçanları ödüllendirmemeyi amaçlayan 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinin uygulama alanına haklarındaki yargılamanın bir an önce sonuçlandırılması için üzerlerine düşen görevi tam anlamıyla yapan sanıkları da dahil etmek, Türk Ceza Hukukunun kabul etmediği kıyas yöntemini hem de sanık aleyhine hüküm doğuracak şekilde Ceza Hukukuna dahil etmek olur ki bunun kanun koyucunun

iradesine aykırı olacağı açıktır. Zira kanun koyucu, genel gerekçede iradesini açıkça ortaya koymuştur. Özellikle sanık aleyhine getirilen hükümlerin hiçbir tereddüte yer vermeyecek şekilde kanunda açıkça belirtilmesi gerekir. Bu kural Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesi ile hüküm altına alınan ve Anayasa hükümleri arasında da yer bulan suçların kanuniliği prensibinin doğal bir sonucudur.

Yargıtay Yüksek Ceza Genel Kurulunun gerek 765 sayılı TCK'nın 106. maddesi gerekse 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesiyle ilgili aşağıda özetlenen içtihatlarında; kaçanın ödüllendirilmemesi açıkça vurgulanırken, anılan maddelerin uygulama alanının haklarındaki tahkikat ya da takibat konusu yapılan iddiaların bir an önce sonuçlanması için üzerlerine düşen görevi eksik yapan sanıklar açısından da geçerli olacağına dair herhangi bir ibareye yer verilmemiştir.

Yargıtay Yüksek Ceza Genel Kurulunun 27.04.1999 gün, 1999/6-82 E-1999/81 K sayılı kararında benzer bir olayda konu şu şekilde özetlenmiştir. 'Sanığa yüklenen suç TCY'nin 491/4. maddesinde düzenlenmiş olup, maddede öngörülen cezanın üst sınırı itibarıyla TCY'nin 102/4. maddesi uyarınca 5 yıllık asli zamanaşımına tabidir; sanığın inceleme konusu suça ilişkin sorgusu 19.11.1992 tarihinde yapılmıştır. Bu sorgusunda sanığa CMUK'nın 135. maddesindeki haklarının hatırlanmamış olması, zamanaşımının kesilmesi açısından sonuca etkili bulunmamaktadır. Zira sorgunun şekline ilişkin bir yasal değişikliğin veya iradesinde olmayan bir yanılmanın sanık aleyhine sonuç doğuracağını kabul etmek olası değildir. Ayrıca TCY'nin 104, 105 ve 106. maddeleri birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde; 104 ve 105. maddelerdeki düzenlemelerin, haklarında dava açılan kişileri kapsadığı; 106. maddede ise kesici işlemlerin, haklarında takibat ve tahkikat yapılmamış olan kimselere de sirayet edeceği öngörülmüş olup, bu düzenleme ile yasalara saygılı olarak duruşmaya gelen kişilerin durumlarını duruşmadan kaçan kişilerin durumlarıyla eşitlemek değil, kaçana imtiyaz tanımamak, onları ödüllendirmemek ve yasa önündeki eşitliği sağlamak amaçlanmıştır.

Bu belirlemeler ışığında sanığın durumu ele alındığında; müsnet suçtan dolayı açılmış bulunan davada sorgusu 19.11.1992 tarihinde yapılmış, araya başkaca kesici bir neden girmediğinden, asli zamanaşımı 19.11.1997 tarihinde gerçekleşmiştir. Sanık, hakkında takibat ve tahkikat yapılmayan konumunda değildir.

Bu nedenle diğer sanıklar hakkındaki zamanaşımını kesen işlemlerin sanığa sirayet etmesi söz konusu olmayıp yargısal uygulamalar da bu yönde istikrar kazanmıştır.

Nitekim Ceza Genel Kurulunun 28.6.1965 gün ve 275/D-3 sayılı kararı da bu doğrultudadır.

CGK,20.03.2012, E.2011/11-241,K. 2012/114; CGK, 31.1.2012, E. 2011/11-243, K. 2012/7. CGK, 16.2.2016, E. 2014/11-315, K. 2016/65 sayılı kararlarında '5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde kesme nedenlerinin sirayeti konusunda nesnel sistem esas alınarak bir suçla ilgili olarak şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, iddianame düzenlenmesi, sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde dava zamanaşımının kesileceği belirtilmiş ve sonuç olarak kesme nedeninin varlığı hâlinde dava zamanaşımının suçla ilgili olarak kesildiğini kabul etmek ve fakat bunu ilgili suç ortağına özgü kesilme olarak mütalaa etmemek gerektiği vurgulanmıştır. Yine anılan genel kurulu kararlarında anılan yasa maddesinde özenle seçilen anlatım biçimi ile 765 s. TCK'nın 106. maddesine benzer bir düzenlemeye 5237 s. TCK'da yer verilmemesi ve dava zamanaşımının kesilme nedenleri sayılırken kullanılan 'şüpheli veya sanıklardan birinin' 'şüpheli veya sanıklardan biri hakkında' 'sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa' ibareleri birlikte değerlendirildiğinde, böyle bir düzenlemenin yasa koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu ve dava zamanaşımını kesen nedenlerin iştirak hâlinde suç işleyen sanıklar açısından sirayeti yönünden fiili esas alan nesnel ölçütün geçerli olduğu' vurgulanmıştır.

Esasen bu gerekçeler TCK'nın 67/2. maddesinin konuluş amacına uygun olduğu gibi görüşümüze de aykırı değildir. Zira sanıklardan herhangi birisi hakkında dava zamanaşımını kesen usulü işlem yapılmış ise

anılan usulü işlemlerin yapılmadığı sanıklar açısından da zaman aşımının kesilmiş sayılacağı konusunda kuşku yoktur. Ancak haklarında zamanaşımını kesen usulü işlem daha önce yapılan örneğin daha önce sorguya çekilerek sorgu aşamasını geçiren sanık açısından; sonradan yakalanan başka bir sanığın sorguya çekilmesinin zamanaşımını kesen bir işlem olarak kabul edilmesinin kanun koyucunun amacına uygun olduğunu söylemeye imkân yoktur. Aksi takdirde, hakkındaki iddiaların bir an önce sonuçlanması için üzerine düşen bütün görevleri eksiksiz bir şekilde yerine getiren sanık açısından; sırf kaçarak yargılamayı uzatmak isteyen başka bir sanığın yakalanarak sorguya çekildi diye zamanaşımının bir kez daha kesildiğini kabul etmek, ülkemizde taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin olmazsa olmazını teşkil eden adil yargılanma hakkını ihlal edeceği gibi kurallara uyan sanık ile kurallara uymayan sanığın aynı şekilde muameleye tabi tutulması anlamına gelir ki!... Böyle bir sonucun ceza hukukunun temel ilkelerinden olan hakkaniyet ve kanun önünde eşitlik ilkelerine aykırı olacağı ve iştirak hâlinde işlenen suçlardan dolayı, sanıkların tamamının yakalanmadığı durumlarda; asli zaman aşımı süresinin dolduğundan bahisle düşme kararı verilmesini imkânsız hâle getireceği gibi Yargıtay uygulamalarına da aykırı olacağı açıktır. Bizce iştirak edilmemekle birlikte bir an için sayın çoğunluğun görüşünün kabul edilmesi durumunda; özellikle iştirak halinde işlenen suçlarda; temyiz aşamasında incelemeye konu sanık açısından asli zaman aşımı süresinin sona erdiği belirlense dahi; yakalanmayan sanıklardan herhangi birisinin yakalanarak ya da kendiliğinden teslim olarak hakkında zaman aşımını kesen herhangi bir işlemin yapılması ihtimaline binaen kesintili zamanaşımı süresi dolmamış ise düşme kararı verilemeyeceğinden; Yargıtaydaki inceleme sırasında dahi bu hususun araştırılmasının zorunlu hâle geleceği gibi ayrıca soruşturma aşamasını geçiren hatta hakkında mahkûmiyet kararı verilen sanık açısından, aynı suçu iştirak eden başka bir sanığın yakalanarak hazırlık aşamasında Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesinin alınması hâlinde dahi zaman aşımının kesildiği kabul edilerek soruşturma aşamasına dönülmesinin suç işlediği kesinleşinceye kadar masumların teminatı olarak kabul edilen ceza muhakemesi kanununun ruhuna da aykırı olacağı açıktır. Kaldı ki !.. Yargıtay uygulamalarında böyle bir araştırmanın hiçbir zaman yapılmadığı bilinen bir gerçek olarak karşımıza çıkacaktır. Zaten bu yönde bir araştırma yapılmasının zorunlu olması hâlinde, böyle bir uygulamanın davaları sürüncemede bırakmak suretiyle zaten iş yoğunluğu oldukça fazla olan mahkemelerin iş yükünün iyice artmasına sebebiyet vereceği gibi ayrıca hukuk devletinde hakkındaki iddiaların bir an önce sonuçlandırılması için kanunlara son derece saygılı davranan kişilerin adil yargılanma hakkını ihlal edeceği konusunda kuşku bulunmamaktadır. Sanık lehine ya da aleyhine sonuçlandırılan davanın makul süre içerisinde bitirilememesini dahi adil yargılanma hakkının ihlali olarak kabul eden hukuk sistemimizin, böyle bir uygulamaya kayıtsız kalması elbetteki beklenemez. Sanığın kendisi hakkında sorgu işleminin yapılması, mahkûmiyet hükmünün verilmesi... gibi işlemler kendisi hakkında zamanaşımını keserken, daha sonra başka bir sanık hakkında yapılan aynı usuli işlemlerin, aynı aşamaları daha önce geçiren sanığa sirayet ettirilmesi kanunun konuluş amacına ve ceza hukukunun temel ilkelerine de aykırı olacağı gibi kusursuz bir yargılamayı hedefleyen usul ekonomisine de aykırı olacağı tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Sonuç itibarıyla yukarıda ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere bir sanık hakkında zaman aşımını kesen herhangi bir usulü işlemin yapılması, o tarihe kadar haklarında aynı usuli işlemlerin yapılmadığı sanıklar hakkında zaman aşımını keserken, haklarında daha önce aynı usuli işlemlerin yapıldığı sanıklar açısından zamanaşımının ikinci kez kesildiğinin kabul edilmemesinin Yargıtay uygulamalarına, TCK'nın 67/2. maddesinin konuluş amacına, hakkaniyet ilkesine daha uygun olacağı ve böyle bir sonucun kanuna saygılı vatandaşların adil yargılanma hakkının sağlanmasına katkıda bulunacağı açıktır. Ulaşılan sonuca göre, örneğin A-B-C adındaki üç sanığın iştirak halinde bir suçu işlemesi hâlinde; ilk önce 'A'nın yakalanarak sorguya çekilmesi, 'B' ve 'C' hakkında zamanaşımını kestiği konusunda uygulamada ve teoride herhangi bir duraksama bulunmamasına karşın, daha sonra yakalanan B'nin sorguya çekilmesi sadece henüz sorguya çekilmeyen 'C' hakkında zaman aşımını keserken daha önce sorgusu yapılan 'A' hakkında zamanaşımını kesmeyecektir. Daha sonraki bir tarihte yakalanan 'C'nin sorguya çekilmesi de yine daha önce sorguya çekilen 'A ve B' hakkında zamanaşımını kesmeyecektir. Aksine düşüncenin kabul edilmesi;

tüketilen bir usuli işlemin defalarca yeniden canlandırılması anlamına gelir ki!.. ... hiçbir hukuk sisteminin buna izin vermesi beklenemez. Benzer düzenlemelerde, gerek Yargıtay Yüksek Ceza Genel Kurulunun, gerekse özel dairelerin istikrar kazanan uygulamaları da bu doğrultudadır. Örneğin 1412 sayılı CMUK'nın 104/2. maddesinde sanığın görevsiz mahkemede usulüne uygun olmayacak şekilde sorgusunun yapılması zaman aşımını keserken, daha sonra görevli mahkemede usulüne uygun olarak yeniden sorguya çekilmesinin, ya da ilk sorgu için gıyabi tevkif müzekkeresi çıkarıldıktan daha sonra yeniden çıkarılan gıyabi tevkif müzekkerelerinin dava zaman aşımını kesmeyeceği gerek teoride gerek uygulamada tereddüte yer vermeyecek şekilde benimsenmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar ve içtihatlar ışığında somut olayımıza baktığımızda; sanık ...'ın sorgusunun yapıldığı 03.11.2008 tarihinde zamanaşımının kesildiği, inceleme dışı sanık...'ın 12.06.2009 tarihinde yapılan sorgusuyla sanık ... yönünden zamanaşımının tekrar kesildiğini kabul etmek, sanık lehine getirilmiş bir kanun hükmünün sanık aleyhine yorumlanması anlamına gelir ki; böyle bir yorumun ceza hukukunun temel ilkeleriyle bağdaşması mümkün değildir. Bu durumda sanık ... hakkında sorgusunun yapıldığı 03.11.2008 tarihinden hükmün verildiği 07.02.2017 tarihine kadar asli zamanaşımı süresinin geçmesi nedeniyle kamu davasının düşürülmesi gerektiği yönündeki Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabul edilmesi yerine reddedilmesi yönündeki Sayın Çoğunluğun kararına katılmıyoruz." görüşüyle,

Çoğunluk görüşüne katılmayan dört Ceza Genel Kurulu Üyesi de; iştirak hâlinde işlenen suçlarda, ortaklardan birisinin savunmasının alınmasının dava zamanaşımının kesilmesi yönünden diğer ortakları etkilemeyeceği, bu bağlamda sanık hakkında dava zamanaşımının gerçekleştiği düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının REDDİNE,

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 02.03.2021 tarihinde yapılan müzakerede oy çokluğuyla karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2022/15
Karar : 2022/627
Tarih : 11.10.2022

Yargıtay Dairesi : 11. Ceza Dairesi

Dolandırıcılık suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucunda sanık ...'un, TCK'nın 157/1, 62, 52/2, 52/4, 53/1 ve 58/9. maddeleri uyarınca 3 yıl 4 ay hapis ve 16.660 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye, hak yoksunluğuna ve hapis cezasının mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ilişkin ... 12. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 17.07.2013 tarihli ve 125-47 sayılı hükmün sanık müdafisi tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 6. Ceza Dairesince 24.05.2017 tarih ve 1460-1669 sayı ile;

"...Diğer temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

Ancak;

a) Hüküm tarihinden sonra, 28.06.2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 6545 sayılı Yasa'nın 34. maddesiyle 5237 sayılı Yasa'nın 157. maddesinde yapılan değişikliklerin gözetilmesi gerekliliği,

b) 26.02.2009 tarihli 5739 sayılı Yasa'nın 4. maddesi ile 5237 sayılı TCK'nın 50. maddesinin 6. fıkrasında yer alan 'yaptırımın' ibaresinin 'tedbirin' olarak değiştirilmesi, keza 5739 sayılı Yasa'nın 5. maddesi ile 5275 sayılı CGTİHK'nın 106. maddesinin 4 ve 9. fıkralarının değiştirilmesi ve aynı Yasa maddesinin 10. fıkrasının yürürlükten kaldırılmış olduğu hususları dikkate alındığında, infazı kısıtlar şekilde, adli para cezasının ödenmemesi hâlinde bu cezanın hapse çevrileceğine hükmolunması,

c) Sanıkların TCK'nın 53/1. maddesinin (a), (b), (c), (d) ve (e) bentlerinde öngörülen hakları kullanmaktan yoksun bırakılmalarına, TCK'nın 53/3. maddesi gereğince sanıkların koşullu saliverilmesi hâlinde TCK'nın 53/1-c maddesinde belirtilen kendi alt soyları üzerindeki velayet, vesayet ve kayımlık yetkilerini kullanmalarından yoksunluklarına son verilmesine, diğer haklar yönünden ise kısıtlılığın hapis cezasının infazı tamamlanincaya kadar sürdürülmesine karar verilmişse de; 24.11.2015 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 gün, 2014/140-2015/85 esas ve karar sayılı kararı ile TCK'nın 53/1-b maddesinde yazılı, 'seçme, seçilme ve diğer siyasi hakları kullanmaktan' ibaresinin iptal edilmiş olması," isabetsizliklerinden bozulmasına karar verilmiştir.

... 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 19.07.2017 tarihli ve 299-224 sayılı yetkisizlik kararı ile dosyanın gönderildiği ve bozmaya uyan ... Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılama sonucunda taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması üzerine 21.03.2018 tarih ve 56-32 sayı ile önceki hüküm gibi sanığın mahkûmiyetine karar verilmiştir.

Bu hükmün de sanık tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay (Kapatılan) 15. Ceza Dairesince 31.03.2021 tarih ve 1242-3826 sayı ile onanmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 29.09.2021 tarih ve 95528 sayı ile;

"... Cumhuriyet Başsavcılığının 18.06.2009 tarihli iddianamesi ile sanık ve arkadaşları hakkında dava açıldığı, iddianamede hükümlü ... hakkında suç tarihi olarak 2008 - 2009 yıllarının gösterildiği, ayrıntılı tarih verilmediği, 17.07.2013 tarihinde ... 12. Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği kararda suç tarihi olarak

2008 - 2009 yıllarının gösterildiği, 19.07.2017 tarihinde ... 11. Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği kararda suç tarihi olarak 2008 - 2009 yıllarının gösterildiği, 21.03.2018 ... Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği kararda suç tarihi olarak 2008 - 2009 yıllarının gösterildiği, dosyanın incelenmesinde hükümlü ...'un dolandırıcılık suçunu işlediği tarihin 30.03.2009 olduğu, Yargıtay 15. Ceza Dairesinin onama kararının 31.03.2021 olduğu, buna göre TCK'nın 66/1, 67/4. maddelerine göre zamanaşımı süresinin dolduğu," görüşüyle, itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 11. Ceza Dairesince 21.10.2021 tarih ve 39077-8982 sayı ile; "Hükümlüye yüklenen 'dolandırıcılık' suçunun 5237 sayılı TCK'nın 157/1. maddesinde öngörülen cezasının türü ve üst sınırı itibarıyla tabii olduğu aynı Kanun'un 66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen olağanüstü dava zamanaşımı süresinin 5271 sayılı CMK'nın 253/21. maddesi gereğince 'şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulduğu' 19.01.2018 tarihi ile uzlaştırma raporunun düzenlendiği 30.01.2018 tarihine kadar duran zamanaşımı süresi de dikkate alındığında, 30.03.2009 suç tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar dolmadığı," şeklindeki gerekçeyle itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

İtirazın kapsamına göre inceleme sanık ... hakkında katılan ...'ya yönelik dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet hükmü ile sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; uzlaştırma işlemleri sürecinde dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağı ve bunun sonucuna göre sanığa atılı dolandırıcılık suçunun dava zamanaşımına uğrayıp uğramadığının belirlenmesine ilişkin ise de Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 27. maddesi uyarınca öncelikle; uzlaştırma işlemleri sürecinde dava zamanaşımının ne zaman durmuş olduğunun tespiti bakımından eksik araştırma ile karar verilip verilmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

İncelenen dosya kapsamında;

... Cumhuriyet Başsavcılığınca asker arkadaşları olan mağdurlara telefonla ulaşıp buldukları yerde yaşlı bir kişinin Osmanlı dönemine ait çok sayıda altın bulunduğunu ve altınları birlikte pazarlayabileceklerini söylemek suretiyle mağdurlara önce gerçek altın numunesi verip mağdurların yüklü miktarda parayla tekrar geri gelmelerini sağlayarak ikinci gelişte mağdurları dolandırmak amacıyla örgüt kurma suçundan yürütülen soruşturma kapsamında; inceleme dışı sanık'in asker arkadaşı olan ve ...'da oturan katılan ...'yı arayarak gömü altın bulduklarını söyleyip katılanın ... ili, ...ilçesine gelmesini sağladığı, katılanın ilçenin girişinde inceleme dışı sanık ile kendisini ... olarak tanıtan bir şahsın karşıladığı, birlikte bir evin önüne gittikleri, evde bulunan diğer bir şahsın da kendisini ... ismiyle tanıttığı, evin arka tarafındaki samanlıkta içerisinde 2.600 adet altın olduğunu söyledikleri bir çanta göstererek katılıandan çantanın içerisinden rastgele bir adet altın seçmesini istedikleri, katılanın da elini çantanın içine sokup karıştırarak numune olarak bir adet altın aldığı ve ...'a döndüğünde kuyumcuya giderek altının gerçek bir altın olduğunu öğrendiği, bunun üzerine daha fazla altın almak amacıyla 30.03.2009 tarihinde 6.000 TL ile tekrar ...ilçesine gittiği, evin önünde inceleme dışı sanık ile ... isimli şahsın katılanı karşıladıkları, ... isimli şahsın "Birimiz burada kalalım, birimiz de parayı anneme götürelim, köylü kadın olduğu için anlamıyor." diyerek katılıandan parayı alıp eve girdiği, 5-6 dakika sonra da evin kapısına kadar giden inceleme dışı sanık'in katılana "Arkamdan yavaş yavaş gel." diye seslenerek eve girdiği, inceleme dışı sanık'den 1-2 dakika sonra eve giren katılanın içeride kimse olmadığını görünce dolandırıldığını anladığı ve aynı gün kolluğa müracaat ettiği, dosya kapsamındaki benzer diğer olaylarda kendisini ... olarak tanıtanın inceleme dışı

sanık ..., ... olarak tanıtının ise sanık ... olduğunun belirlendiği, olayda kullanılan evin inceleme dışı sanık ...'e ait olduğu, inceleme dışı sanık ...'ın ise suçun planlanmasında rol aldığı olaya ilişkin olarak ... Cumhuriyet Başsavcılığının 18.06.2009 tarihli ve 383-30 sayılı iddianamesi ile sanık ... ve inceleme dışı sanıklar ..., ... ve ...'ın TCK'nın 220/5, inceleme dışı sanık'in TCK'nın 157/1. maddesi ve inceleme dışı sanık ...'ün ise TCK'nın 39/2-c maddesi yollamasıyla aynı Kanun'un 157/1. maddesi gereğince cezalandırılmaları istemiyle açılan kamu davasının yapılan yargılaması neticesinde ... 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 17.07.2013 tarihli ve 125-47 sayılı kararı ile; inceleme dışı sanık ...'ın örgüt yöneticisi olarak kabul edilip örgütün faaliyeti çerçevesinde katılana yönelik işlenen dolandırıcılık suçundan TCK'nın 220/5, sanık ... ile inceleme dışı sanıklar ... ve ...'ın örgüt üyesi oldukları kabul edilip inceleme dışı sanık ile birlikte TCK'nın 37. maddesi yollamasıyla aynı Kanun'un 157/1, 62, 52/2-4, 53/1 ve 58/9. maddeleri uyarınca 3 yıl 4 ay hapis ve 16.660 TL adli para cezası; inceleme dışı sanık ...'ün ise TCK'nın 157/1, 39, 62, 52/2-4, 53/1 ve 58/9. maddeleri uyarınca 1 yıl 8 ay hapis ve 8.320 TL adli para cezası ile cezalandırılmalarına karar verildiği,

İnceleme dışı sanıklar ve hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin temyiz edilmeksizin kesinleştiği,

Sanık ... ile inceleme dışı sanıklar ..., ... ve ... hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin ise adı geçenlerin müdafileri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 6. Ceza Dairesince 24.05.2017 tarih ve 1460-1669 sayı ile Yerel Mahkeme karar tarihinden sonra 02.12.2016 tarihli ve 29906 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle dolandırıcılık suçunun (madde 157) uzlaştırma kapsamına alınması nedeniyle uzlaştırma girişiminde bulunulması gerektiğinden bahisle bozulmasına karar verildiği,

... 11. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 19.07.2017 tarihli ve 299-224 sayılı yetkisizlik kararı ile dosyanın gönderildiği ve bozmaya uyan ... Ağır Ceza Mahkemesince 20.12.2017 tarihli ve 2017/56 sayılı müzekkere ile dosyanın ... Cumhuriyet Başsavcılığı Uzlaştırma Bürosuna gönderildiği,

... Cumhuriyet Başsavcılığı Uzlaştırma Bürosunun 02.01.2018 tarihli ve 2017/341 sayılı uzlaştırıcı görevlendirme tutanağı ile... 'ın uzlaştırmacı olarak görevlendirilmesine karar verildiği, uzlaştırmacının dosyayı 10.01.2018 tarihinde teslim aldığı,

Uzlaştırmacı... tarafından 19.01.2018 tarihinde imzalanan uzlaşma teklif formunda (Ek 1/b) katılan ...'nın adresinin "... Mahallesi, ... Sokak, No: 15/1, Sancaktepe, ..." olarak gösterildiği, katılan ...'nın uzlaştırma teklif formunun "Şahsıma yapılan uzlaşma teklifini inceleyip üç gün içinde beyanda bulunmak istiyorum." kısmı ile "Şahsıma yapılan uzlaşma teklifini kabul etmiyorum." kısmını 29.01.2018 tarihinde imzalayarak aynı gün PTT şubesinde ..." gönderi numarası ile uzlaşma teklif formunu ... F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderdiği,

Dosyada ve UYAP Bilişim Sisteminde uzlaştırmacı... tarafından 19.01.2018 tarihinde imzalanan uzlaşma teklif formunun katılana huzurda veya posta yolu ile hangi tarihte tebliğ edildiğine dair bir bilgi ve belgenin bulunmadığı,

Uzlaştırmacı... tarafından 30.01.2018 tarihli yazı ile katılanın uzlaşmayı kabul etmediğinin uzlaştırma bürosuna bildirildiği, uzlaştırma bürosu Cumhuriyet savcısınca da 02.02.2018 tarihli ve 2017/341 sayılı yazı ile dosyanın ... Ağır Ceza Mahkemesine gönderildiği,

... Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılama sonucunda 21.03.2018 tarih ve 56-32 sayı ile taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması üzerine önceki hüküm gibi sanık ... ile inceleme dışı sanıklar ..., ... ve ...'ün mahkûmiyetlerine karar verildiği,

Hükümlerin sanık ... ile inceleme dışı sanıklar ..., ... ve ... tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay (Kapatılan) 15. Ceza Dairesince 31.03.2021 tarih ve 1242-3826 sayı ile;

"Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 25.04.2017 tarihli, 2014/1460 esas, 2017/1669 karar sayılı bozma ilamından sonra katılan ...'a 19.01.2018 tarihinde ilk uzlaştırma teklifinin yapıldığı, 30.01.2018 tarihinde uzlaşmanın sağlanamadığına ilişkin raporun savcılığa iade edildiği anlaşılmakla, Ceza Muhakemesi Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 34. maddesindeki süreler gözetilerek yapılan incelemede;

Sanıkların savunması, katılanların beyanı, teşhis tutanağı ve dosya kapsamından; sanıkların atılı dolandırıcılık suçlarını işlediğinin sabit olduğu gerekçesine dayanan mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik bulunmamıştır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12.02.2013 tarihli ve 2012/13-1438 esas - 2013/53 karar sayılı ilamında belirtildiği üzere; sanıklar hakkında tekerrüre esas alınan ilamın kararda gösterilmemesi infaz aşamasında dikkate alınabileceğinden bozma nedeni yapılmamıştır.

Bozmaya uyularak yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre, sanıkların temyiz itirazlarının reddi ile hükümlerin onanmasına," karar verildiği,

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca ise 29.09.2021 tarih ve 95528 sayı ile;

"Dosyanın incelenmesinde hükümlü ...'un dolandırıcılık suçunu işlediği tarihin 30.03.2009, Yargıtay 15. Ceza Dairesinin onama kararının 31.03.2021 olduğu, buna göre TCK'nın 66/1 ve 67/4. maddelerine göre zamanaşımı süresinin dolduğu," görüşüyle, itiraz kanun yoluna başvurulduğu,

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 11. Ceza Dairesince 21.10.2021 tarih ve 39077-8982 sayı ile; "Olağanüstü dava zamanaşımı süresinin 5271 sayılı CMK'nın 253/21. maddesi gereğince 'şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunduğu' 19.01.2018 tarihi ile uzlaştırma raporunun düzenlendiği 30.01.2018 tarihine kadar duran zamanaşımı süresi de dikkate alındığında, 30.03.2009 olan suç tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar dolmadığı," gerekçesiyle itirazın yerinde görülmediği,

Diğer taraftan hakkındaki mahkûmiyet hükmü temyiz edilmeksizin kesinleşen inceleme dışı sanık Ayhan Yılmaz yönünden uzlaştırma girişiminde bulunulması talebinin reddine ilişkin ... 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 11.08.2017 tarihli ve 761 değişik ... sayılı kararına itirazın ... 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 13.11.2017 tarihli ve 955 değişik ... sayılı kararı ile kabul edilerek uzlaştırma girişiminde bulunulması gerektiğine karar verilmesi üzerine ... 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 07.12.2017 tarihli ve 2011/1 sayılı müzekkeresi ile dosyanın ... Cumhuriyet Başsavcılığı Uzlaştırma Bürosuna gönderildiği, uzlaştırmacı ... tarafından imzalanan 20.12.2017 tarihli uzlaşma teklif formunu katılan ...'nın 22.12.2017 tarihinde; 27.12.2017 tarihli uzlaşma teklif formunu ise inceleme dışı sanık ...'ın 27.12.2017 tarihinde kabul ederek imzaladıkları, 27.12.2017 tarihli uzlaştırma raporunda katılan ... adına 20.12.2017 tarihinde davetiye çıkarıldığı ve katılanın 23.12.2017 tarihinde telefon ile araması üzerine uzlaştırmacının amacının ve hukuki sonuçlarının anlatıldığı ve katılanın da uzlaşmak istediğini beyan ettiğinin belirtildiği,

Anlaşılmaktadır.

5237 sayılı TCK'nın "Dolandırıcılık" başlıklı 157. maddesi; "Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir." şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nın 66. maddesinde, kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça kamu davasının maddede yazılı sürelerin geçmesiyle ortadan kalkacağı düzenlenmiş, maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde beş yıldan fazla olmamak üzere hapis ya da adli para cezasını gerektiren suçlarda bu sürenin sekiz yıl olacağı hüküm altına alınmış, aynı maddenin ikinci fıkrasında ise fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş

yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürenin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davasının düşeceği belirtilmiştir.

Dava zamanaşımı kural olarak tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs hâlinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Suçun işlendiği gün zamanaşımı süresinin birinci günüdür. Zira suçun işlendiği gün dahi kamu davasının açılması mümkündür. Bu nedenle dava zamanaşımının da dava açmak hakkı mevcut olduğu andan itibaren başlaması tabiidir. Kanun koyucu bazı hâllerde dava zamanaşımının süresinin başlangıcını özel olarak belirlemek gereğini hissetmiştir. Örneğin, iftira suçunda mağdurun fiili işlemediğinin sabit olduğu, evlenme yasaklarına aykırılık suçlarında ise evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren dava zamanaşımının işlemeye başlayacağı kabul edilmiştir (TCK m. 267/8 ve 230/4.).

Dava zamanaşımı suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurularak kanunda öngörülen soyut cezası ve şüpheli veya sanığın yaşına göre belirlenen sürenin son günün hitamı ile gerçekleşecektir. Zamanaşımı süresinin son günü zamanaşımı süresine dâhildir.

Dava zamanaşımı süresinin kesintisiz bir şekilde işleyip tamamlanması mümkün ise de sürenin işlemesi sırasında bir takım engellerle karşılaşılması da söz konusu olabilir. Bu engeller zamanaşımının durması ve kesilmesi hâlleridir.

Dava zamanaşımının durması, kanunda açıkça sayılan bazı hâllerde soruşturma veya kamu davasının yürütülememesinden dolayı, bu hâlin ortaya çıkmasından, kalkması anına kadar geçen sürede zamanaşımının işlememesini ifade etmektedir. Zamanaşımını durduran nedenlerin varlığı hâlinde, zamanaşımı süresi en son kesen işlemde itibaren, durdurucu nedenin ortaya çıktığı ana kadar işleyecek, bu engelin kalkmasıyla duran zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. Zamanaşımı süresinin hesaplanmasında ise önceden işleyen süre ile sonradan işleyen süreler birbirine eklenmek suretiyle zamanaşımı süresi belirlenecektir. Dava zamanaşımının durmasının kabul edilmesinin nedeni, suçun soruşturma veya kovuşturma makamlarınca takip ediliyor olmasına rağmen kanunda sayılan bazı engel nedenlerden dolayı soruşturma veya kovuşturmanın yürütülmesinin mümkün olmamasına dayanmaktadır (Faruk Erem, ... Danışman, ... Emin Artuk, Ümanist Doktrin Açısından Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, ..., 1997, s. 1013.). Durma kabul edilmezse ortaya çıkan engel hâl nedeniyle işin uzaması sonucu davanın zamanaşımına uğraması söz konusu olabilecektir. Ancak davanın devam etmesini önleyebilecek her türlü engel dava zamanaşımının durdurmasını haklı göstermeyeceğinden, kanun açıkça bu sonuç ve etkiyi doğurabilecek hâlleri sınırlı bir şekilde saymıştır. Bu kapsamda 765 sayılı TCK'nın 107. maddesinde; "Hukuku âmme dâvasının ikamesi mezuniyet veya karar alınmasına yahut diğer bir mercide halli lâzım gelen bir meselenin neticesine bağlı bulunduğu takdirde mezuniyet ve kararın alınmasına yahut meselenin haline kadar müruruzaman durur.", 5237 sayılı TCK'nın 66/1. maddesinde ise "Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hâllerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılincaya kadar dava zamanaşımı durur." hükümlerine yer verilmiştir. Her iki düzenleme arasındaki fark 5237 sayılı TCK'da, 765 sayılı TCK'daki "hukuku âmme dâvasının ikamesi" ibaresi yerine "soruşturma ve kovuşturma yapılması" ibaresinin tercih edilmesi ve yeni bir durma nedeni ihdas edilerek kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılincaya kadar dava zamanaşımının duracağı kabul edilmesidir. Dava zamanaşımını durduran sebepler anılan maddelerde sayılanlarla sınırlı olmayıp Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ve özel ceza kanunları ile ceza içeren kanunlarda bu konuda hükümler mevcuttur. Nitekim uyuşmazlık konusu olan CMK'nın 253/21. maddesinde şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde

bulunulduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç, uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek uzlaştırma bürosuna verdiği tarihe kadar dava zamanaşımının duracağı kabul edilmiştir.

Dava zamanaşımının kesilmesi ise kanunda açıkça sayılan bazı hukuki fiillerden dolayı, o ana kadar işlemiş olan dava zamanaşımı süresinin işlememiş sayılmasını ve dava zamanaşımı süresinin yeni baştan işlemeye başlamasını ifade etmektedir. Suçun doğurduğu içtimai sarsıntı devam ettiği müddetçe suçlunun cezalandırılmasında kamu faydası olduğu esastan, dava canlı ve harekette iken zamanaşımı olmayacağı, davanın canlı ve hareketli olduğunu gösteren hadiselerin zamanaşımını keseceği sonucu çıkarılmıştır (Nurullah Kunter, Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, s. 92.). Durma sebepleri gibi kesme sebeplerinin de kanunda açıkça gösterilmesi gerekir. 765 sayılı TCK'da dava zamanaşımını kesen nedenler bakımından, dava zamanaşımı süresi bir yıldan az ve fazla olan suçlar olmak üzere ikili bir ayrıma gidilmiş ve bu suçlar için birbirlerinden farklı kesme nedenleri belirlenmiş, birinci gruba giren suçlarda her türlü usuli muamelenin dava zamanaşımını keseceği kabul edilmiş iken ikinci gruba giren suçlarda kesme nedenleri tek tek ve sınırlı sayıda gösterilmiştir. 5237 sayılı TCK'da ise bu şekilde bir ayrıma gidilmeksizin bütün suçlar bakımından kesme nedenleri ortak olarak düzenlenmiştir. 765 sayılı TCK'nın 104. maddesinde dava zamanaşımının; mahkûmiyet hükmü, yakalama, tevkif, celb veya ihzar müzekkereleri, adli makamlar huzurunda sanığın sorguya çekilmesi, sanık hakkında son tahkikatın açılmasına dair karar veya Cumhuriyet savcısı tarafından mahkemeye yazılan iddianame ile kesileceği öngörülmüş, 5237 sayılı TCK'nın 67/2. maddesinde ise yakalama, celb, ihzar müzekkereleri ve sanık hakkında son tahkikatın açılmasına dair olan karara yer verilmeyerek daha dar kapsamlı biçimde ve kesme nedenlerinin sirayeti konusunda nesnel sistem esas alınarak bir suçla ilgili olarak şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, iddianame düzenlenmesi, sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde dava zamanaşımının kesileceği kabul edilmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrası gereğince kesen bir nedenin bulunması hâlinde zamanaşımı, kesilme gününden itibaren yeniden işlemeye başlayacak, dava zamanaşımını kesen birden fazla nedenin bulunması hâlinde ise son kesme nedeninin gerçekleştiği tarih esas alınacak, dördüncü fıkrası uyarınca da kesilme hâlinde, zamanaşımı süresi ilgili suça ilişkin olarak kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacaktır.

Anayasa'nın 38. maddesinde dava zamanaşımının kanunilik ilkesi kapsamında olduğu benimsenmiş olup dava zamanaşımını durduran veya kesen nedenlerin kanunda açıkça gösterilmesi gerekir, bu nedenlerin yorum veya kıyas yoluyla genişletilmesi mümkün değildir.

Öte yandan Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde, mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir.

Bu aşamada ön soruna ilişkin uyuşmazlık konusunun isabetli bir şekilde çözüme kavuşturulabilmesi için uzlaştırma kurumu ile ilgili temel bazı bilgilerin verilmesi, daha sonra da uzlaştırma sürecinde dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağı hususlarının ele alınması gerekmektedir.

Uzlaştırma kurumu:

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 17.09.1987 tarihli 410. toplantısında alınan Ceza Adaletinin Sadeleştirilmesi Hakkında Üye Devletlere Yönelik 18 Sayılı Tavsiye Kararında;

"Ceza adaletinin işleyişini hızlandırma ve sadeleştirme işleminde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özellikle 5. ve 6. maddelerinde öngörülen şartların dikkate alınması gerektiği göz önüne alınarak; Mahkemelere intikal eden ceza davalarının kabarıklığı ve özellikle hafif cezaları gerektirenler ile ceza yargılamasındaki uzunluğun neden olduğu sıkıntılara bakılarak ...yetkili makamlarca ceza işlerinde savcılık

ve mahkeme dışı anlaşmalar sağlanması, bu tür ihtilafların uzlaşma yolu ile halledilmesinin tavsiye edilmesi" kabul edilmiştir.

Benzer düşünce ve ihtiyaçlar sonucu Türk Ceza Hukuku Sistemine dâhil edilen ve 02.12.2016 tarihli ve 29906 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle yapılan değişikliğe kadar "uzlaşma" başlığı altında düzenlenen uzlaştırma kurumu, uyuşmazlığın yargı dışı yolla ve fakat adli makamlar denetiminde çözümlenmesini amaçlayan bir alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Uzlaştırma; bu kapsama giren suçlarda, fail ve mağdurun suçtan doğan zararın giderilmesi konusunda anlaşmalarına bağlı olarak devletin de ceza soruşturması veya kovuşturmasından vazgeçmesi ve suçun işlenmesiyle bozulan toplumsal düzenin ... yoluyla yeniden tesisini sağlayıcı nitelikte bir hukuksal kurumdur.

06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nın 73. maddesinin sekizinci fıkrasında, "Suçtan zarar göreni gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olup, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı bulunan suçlarda, failin suçu kabullenmesi ve doğmuş olan zararın tümünü veya büyük bir kısmını ödemesi veya gidermesi koşuluyla mağdur ile fail özgür iradeleri ile uzlaştıklarında ve bu husus Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından saptandığında kamu davası açılmaz veya davanın düşürülmesine karar verilir." hükmü ile uzlaşma kurumuna, aynı tarihte yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK'nın 253, 254 ve 255. maddelerinde ise, uzlaşmanın şartları, yöntemi, sonuçları, kovuşturma aşamasında uzlaşma ile birden fazla failin bulunması hâlinde uzlaşmanın nasıl gerçekleşeceğine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle, TCK'nın 73. maddesinin başlığında yer alan "uzlaşma" ibaresi metinden çıkarılmış, 45. maddesiyle de aynı maddenin 8. fıkrası yürürlükten kaldırılmış, yine 24 ve 25. maddeleri ile CMK'nın 253 ve 254. maddeleri değiştirilmiştir.

Yapılan bu düzenlemeye göre uzlaştırmanın bir ceza muhakemesi kurumu olduğu açık ise de birey ile devlet arasındaki ceza ilişkisini sona erdirmesi nedeniyle maddi ceza hukukunu da ilgilendirdiği tartışmasızdır.

CMK'nın 5560 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değiştirilen 253. maddesinde uzlaşmanın kapsamı;

"(1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişisinin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

Taksirle yaralama (madde 89),

Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (madde 234),

Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239)

suçları.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan

suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez." şeklinde belirlenmiş iken, 09.07.2009 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5918 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle CMK'nın 253. maddesinin üçüncü fıkrasına "Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz." cümlesi eklenmiş,

12.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 34. maddesi ile yapılan değişiklikle madde başlığı "Uzlaştırma" olarak değiştirilmiş ve;

"(1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişinin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

Taksirle yaralama (madde 89),

Tehdit (madde 106, birinci fıkra),

Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

Hırsızlık (madde 141),

Dolandırıcılık (madde 157),

Çocuğun kaçıırılması ve alıkonulması (madde 234),

Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239),

suçları.

c) Mağdurun veya suçtan zarar görenin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması koşuluyla, suçta sürüklenen çocuklar bakımından ayrıca, üst sınırı üç yılı geçmeyen hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlar.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez. Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz..." şeklindeki düzenlemeyle kapsamı genişletilmiş,

10.2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7188 sayılı Kanun'un 26. maddesi ile uzlaştırma kapsamına giren suçların sayısı bir kez daha artırılarak, TCK'nın 155. maddesindeki güveni kötüye kullanma, aynı Kanun'un 165. maddesindeki suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçu ve 117. maddesinin ilk fıkrasındaki ... ve çalışma hürriyetini ihlal suçu ile bu suçun birden fazla kişiyle birlikte işlenmesi nitelikli hâline ilişkin 119. maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsam içerisine alınmış.

CMK'nın 253. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "birlikte" ibaresinden sonra gelmek üzere "aynı mağdura karşı" ibaresi eklenmiş ve onikinci fıkrasında yer alan "en çok yirmi gün daha" ibaresi "her defasında yirmi günü geçmemek üzere en fazla iki kez" şeklinde değiştirilmiş,

Son olarak 27.05.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7406 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile de; 253. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "suçlarda," ibaresinin "suçlarda ve ısrarlı takip suçunda (madde 123/A)," şeklinde değiştirilmesi ile birlikte CMK'nın 253. maddesi;

"(1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişininin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

Taksirle yaralama (madde 89),

Tehdit (madde 106, birinci fıkra),

Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

... ve çalışma hürriyetinin ihlali (madde 117, birinci fıkra; madde 119, birinci fıkra (c) bendi),

Hırsızlık (madde 141),

Güveni kötüye kullanma (madde 155),

Dolandırıcılık (madde 157),

Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (madde 165)

Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (madde 234)

Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239),

suçları.

c) Mağdurun veya suçtan zarar görenin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması koşuluyla, suçta sürüklenen çocuklar bakımından ayrıca, üst sınırı üç yılı geçmeyen hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlar.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, (...) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda ve ısrarlı takip suçunda (madde 123/A), uzlaştırma yoluna gidilemez. Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte aynı mağdura karşı işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.

(4) Soruşturma konusu suçun uzlaşmaya tâbi olması ve kamu davası açılması için yeterli şüphenin bulunması hâlinde, dosya uzlaştırma bürosuna gönderilir. Büro tarafından görevlendirilen uzlaştırıcı, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunur. Şüphelinin, mağdurun veya

suçtan zarar görenin reşit olmaması halinde, uzlaşma teklifi kanunî temsilcilerine yapılır. Uzlaştırmacı, uzlaşma teklifini açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla da yapabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar gören, kendisine uzlaşma teklifinde bulunulduktan itibaren üç gün içinde kararını bildirmedeği takdirde, teklifi reddetmiş sayılır.

(5) Uzlaşma teklifinde bulunulması halinde, kişiye uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmesinin hukukî sonuçları anlatılır.

(6) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye veya bunların kanunî temsilcisine ulaşılamaması halinde, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma sonuçlandırılır.

(7) Birden fazla kişinin mağduriyetine veya zarar görmesine sebebiyet veren bir suçtan dolayı uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, mağdur veya suçtan zarar görenlerin hepsinin uzlaşmayı kabul etmesi gerekir.

(8) Uzlaşma teklifinde bulunulması veya teklifin kabul edilmesi, soruşturma konusu suça ilişkin delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına engel değildir.

(9) (Mülga: 24/11/2016-6763/34 md.)

(10) Bu Kanunda belirlenen hâkimin davaya bakamayacağı haller ile reddi sebepleri, uzlaştırmacı görevlendirilmesi ile ilgili olarak göz önünde bulundurulur.

(11) Görevlendirilen uzlaştırmacıya soruşturma dosyasında yer alan ve Cumhuriyet savcısınca uygun görülen belgelerin birer örneği verilir. Uzlaştırma bürosu uzlaştırmacıya, soruşturmanın gizliliği ilkesine uygun davranmakla yükümlü olduğunu hatırlatır.

(12) Uzlaştırmacı, dosya içindeki belgelerin birer örneği kendisine verildikten itibaren en geç otuz gün içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır. Uzlaştırma bürosu bu süreyi her defasında yirmi günü geçmemek üzere en fazla iki kez daha uzatabilir.

(13) Uzlaştırma müzakereleri gizli olarak yürütülür. Uzlaştırma müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanunî temsilci, müdafî ve vekil katılabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya kanunî temsilcisi ya da vekilinin müzakerelere katılmaktan imtina etmesi halinde, uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

(14) Uzlaştırmacı, müzakereler sırasında izlenmesi gereken yöntemle ilgili olarak Cumhuriyet savcısıyla görüşebilir; Cumhuriyet savcısı, uzlaştırmacıya talimat verebilir.

(15) Uzlaşma müzakereleri sonunda uzlaştırmacı, bir rapor hazırlayarak kendisine verilen belge örnekleriyle birlikte uzlaştırma bürosuna verir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır. Uzlaştırma bürosu soruşturma dosyasını, raporu ve varsa yazılı anlaşmayı Cumhuriyet savcısına gönderir.

(16) Uzlaşma teklifinin reddedilmesine rağmen, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar Cumhuriyet savcısına başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilirler.

(17) Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın, tarafların özgür iradelerine dayandığını ve edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse raporu veya belgeyi mühür ve imza altına alarak soruşturma dosyasında muhafaza eder.

(18) Uzlaştırmacının sonuçsuz kalması halinde tekrar uzlaştırma yoluna gidilemez.

(19) Uzlaşma sonucunda şüphelinin edimini def'aten yerine getirmesi halinde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzemesi halinde, 171 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilir. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, 171 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki şart aranmaksızın, kamu davası açılır. Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır. Şüphelinin, edimini yerine getirmemesi halinde uzlaşma raporu veya belgesi, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilam mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

(20) Uzlaştırma müzakereleri sırasında yapılan açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.

(21) Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç, uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek uzlaştırma bürosuna verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez.

(22) Uzlaştırmacıya ... Bakanlığı tarafından belirlenen tarifeye göre ücret ödenir. Uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri, yargılama giderlerinden sayılır. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde bu giderler Devlet Hazinesi tarafından karşılanır.

(23) Uzlaşma sonucunda verilecek kararlarla ilgili olarak bu Kanunda öngörülen kanun yollarına başvurulabilir.

(24) Her Cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde uzlaştırma bürosu kurulur ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısı ile personel görevlendirilir. Uzlaştırmacılar, avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin yer aldığı, ... Bakanlığı tarafından belirlenen uzlaştırmacı listelerinden görevlendirilir. Uzlaştırmacı, hazırladığı raporu, tutanakları ve varsa yazılı anlaşmayı büroya gönderir. Uzlaştırma süreci sonunda soruşturma dosyaları, uzlaştırma bürosunda görevli Cumhuriyet savcıları tarafından sonuçlandırılır.

(25) Uzlaştırmacıların nitelikleri, eğitimi, sınavı, görev ve sorumlulukları, denetimi, eğitim verecek kişi, kurum ve kuruluşların nitelikleri ve denetimleri ile uzlaştırmacı sicili, uzlaştırmacılar ve eğitim kurumlarının listelerinin düzenlenmesi, Cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde kurulan uzlaştırma bürolarının çalışma usul ve esasları, uzlaştırma teklifi ile müzakere usulü, uzlaştırma anlaşması ve raporda yer alacak konular ile uygulamaya dair diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, ... Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir." şeklinde madde mevcut hâlini almıştır.

Diğer taraftan 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren CMK'nın "Mahkeme tarafından uzlaştırma" başlıklı 254. maddesi;

"(1) Kamu davasının açılması halinde, uzlaşmaya tâbi bir suç söz konusu ise, uzlaştırma işlemleri 253 üncü maddede belirtilen usule göre, mahkeme tarafından da yapılır.

(2) Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde davanın düşmesine karar verilir." şeklinde iken, 19.12.2006 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5560 sayılı Kanun'un 25. maddesi ile;

"(1) Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, uzlaştırma işlemleri 253 üncü maddede belirtilen esas ve usûle göre, mahkeme tarafından yapılır.

(2) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def'aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması,

takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde; sanık hakkında, 231 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilir. Geri bırakma süresince zamanaşımı işlemez. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkeme tarafından, 231 inci maddenin onbirinci fıkrasındaki şartlar aranmaksızın, hüküm açıklanır." biçiminde değiştirilmiş,

12.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile CMK'nın 254. maddesinin birinci fıkrası;

"Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, kovuşturma dosyası, uzlaştırma işlemlerinin 253 üncü maddede belirtilen esas ve usûle göre yerine getirilmesi için uzlaştırma bürosuna gönderilir." şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler göz önüne alındığında, uzlaştırma gerek 5560 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikten önce, gerekse 5560 ve 6763 sayılı Kanun'larla yapılan değişiklikler sonrası asıl olarak soruşturma evresinde yapılması gereken bir işlem ise de her ne suretle olursa olsun uzlaştırma usulü uygulanmaksızın dava açılması veya suçun uzlaştırma kapsamında olduğunun ilk defa duruşmada anlaşılması hâlinde kovuşturma aşamasında da uzlaştırmanın mümkün olduğu kabul edilmelidir.

Uzlaştırma usulü uygulanmaksızın dava açılması veya suçun uzlaştırma kapsamında olduğunun ilk defa duruşmada anlaşılması hâlinde uzlaştırmanın uygulanması gerekmekte olup uzlaşma başarıyla gerçekleşir ve edim bir defada yerine getirilirse kamu davasının düşmesine karar verilecektir.

Öte yandan, CMK'nın "Birden çok fail bulunması hâlinde uzlaşma" başlıklı 255. maddesinde yer alan "Aralarında iştirak ilişkisi olsun veya olmasın birden çok kişi tarafından işlenen suçlarda, ancak uzlaşan kişi uzlaşmadan yararlanır." hükmü ile Yönetmelik'in 7. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Aralarında iştirak ilişkisi olsun veya olmasın birden çok kişi tarafından işlenen suçlarda uzlaştırma hükümleri her bir şüpheli ya da sanık için ayrı ayrı değerlendirilir, ancak uzlaşan kişi uzlaşmadan yararlanır." hükmü gereğince birden fazla kişi tarafından işlenen suçlarda uzlaştırmanın, her bir fail bakımından ayrı ayrı yürütülmesi gerekmektedir.

Buna göre; birden çok sanık veya şüpheli varsa her sanık için ayrı ayrı uzlaşma önerisi yapılacaktır. Ancak sanıklardan birinin uzlaşmadan faydalanması diğer sanıkları etkilemeyecek, yani sirayet etmeyecektir. Uzlaşmanın, her iki tarafın özgür iradelerine ve kabullerine dayanması nedeniyle, her sanık-mağdur uzlaşmasının ayrı şekilde yürütülmesi işin doğası gereğidir. Zira, sanıklardan birisinin mağdur ile uzlaşması hâlinde, bu sonucun diğer sanık veya şüphelilere teşmil edilmesi ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine aykırı olacaktır (Anayasa Mahkemesinin 01.10.2009 tarihli ve 106-124 sayılı kararı.).

Uzlaştırma sürecinde dava zamanaşımının ne zaman durup ne zaman işlemeye başlayacağı:

Öncelikle uyuşmazlık konusu ile ilgili olduğu ölçüde uzlaşma teklifinde bulunulması, uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının anlatılması, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kalması, müzakere aşaması ve rapor düzenlenmesi konularının ele alınıp son olarak dava zamanaşımının işlemeyeceği sürenin başlangıç ve bitiş tarihleri üzerinde durulmasında fayda bulunmaktadır.

a) Uzlaşma teklifinde bulunulması, uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının anlatılması; 5271 sayılı CMK'nın 253. maddesinin dördüncü fıkrasında soruşturma konusu suçun uzlaşmaya tâbi olması ve kamu davası açılması için yeterli şüphenin bulunması hâlinde soruşturma dosyasının, aynı Kanun'un 254. maddesinin birinci fıkrasında da kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması hâlinde kovuşturma dosyasının uzlaştırma bürosuna gönderileceği öngörülmüştür.

Her iki durumda da CMK'nın 253. maddesinin dördüncü fıkrasının 2 ve 4. cümlelerine göre uzlaştırma bürosu tarafından görevlendirilen uzlaştırmacı, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene ya da sanığa uzlaşma teklifinde bulunacak olup uzlaşma teklifini açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla da yapabilecektir.

CMK'nın 253. maddesine dayanılarak çıkarılıp 05.08.2017 tarihli ve 30145 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği'nin "Uzlaşma teklifi" başlıklı 29. maddesinin birinci, üçüncü, beşinci ve altıncı fıkraları;

"(1) Uzlaştırmacı; şüpheli, sanık, katılan, mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunur...

(3) Uzlaştırmacı, uzlaşma teklifini büro aracılığıyla açıklamalı tebligat, istinabe veya Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) yoluyla da yapabilir...

(5) Uzlaştırmacı tarafından yapılacak uzlaşma teklifi, Ek-4'te yer alan uzlaşmanın mahiyeti ile uzlaşmayı kabul veya reddetmenin hukukî sonuçlarının bulunduğu Uzlaşma Teklif Formu'nda yer alan bilgilerin açıklanması ve teklif formunun hazır bulunan ilgiliye imzalatılarak verilmesi suretiyle yapılır. Uzlaştırmacı tarafından bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirildiğine ve uzlaşma teklifinde bulunulduğuna ilişkin formun imzalı örneği uzlaştırma evrakı içine konulur.

(6) Uzlaştırmacının uzlaşma teklifinde bulunacağı şüpheli, sanık, katılan, mağdur veya suçtan zarar gören ya da kanunî temsilcilerine iletişim araçlarıyla ulaşılamaması hâlinde açıklamalı uzlaşma teklifi büro aracılığıyla yapılır. Bu işlem uzlaştırmacının, büroya başvurarak teklif formunu vermesi üzerine gerçekleştirilir..."

Aynı Yönetmelik'in beşinci maddesinin beşinci fıkrası ise;

"(5) Uzlaştırma sürecine başlanmadan önce şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören; hakları, uzlaşmanın mahiyeti ve verecekleri kararların hukukî sonuçları hakkında bilgilendirilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Uzlaştırmacı, uzlaşma teklifinde bulunduğu tarafa öncelikle uzlaştırmacının mahiyeti, uzlaştırmayı kabul veya reddetmenin hukuki sonuçlarının bulunduğu Uzlaşma Teklif Formu'nda yer alan bilgileri açıklayacaktır. Bu bilgilerin açıklanmasının ardından Uzlaşma Teklif Formu'nu hazır bulunan taraflara imzalatacak ve bir suretini de ilgiliye verecektir. Uzlaşma teklifinin öncelikle yüz yüze yapılması esas olup bunun yapılamaması durumunda açıklamalı tebligat, istinabe ve SEGBİS yöntemleri de kullanılabilir.

Uzlaştırmacının, açıklamalı tebligatı uzlaştırma bürosu aracılığıyla yapması gerekmektedir. İlgili bölümleri uzlaştırmacı tarafından doldurulan Uzlaşma Teklif Formu'nu alan uzlaştırma bürosunca ilgisinin adresine tebligat düzenlenecektir. Tebligatın usulüne uygun yapılması, hem tarafın bilgilendirilmesi hem de uzlaşmayı kabul veya reddin bir hak olduğu uzlaştırma usulünün doğru şekilde uygulanması bakımından önem taşımaktadır.

Uzlaşma Teklif Formu'nun imzalatılması ile birlikte uzlaştırma teklif aşaması sonuçlanmış olacaktır.

b) Uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kalması; İlk olarak CMK'nın 253. maddesinin altıncı fıkrası ile Yönetmelik'in 7. maddesinin on ikinci fıkrası hükümleri birlikte dikkate alındığında, resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma veya kovuşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye, sanığa veya kanunî temsilcisine ulaşılamaması hâlinde uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma veya kovuşturma sonuçlandırılacaktır.

İkinci olarak, CMK'nın 253. maddesinin son cümlesine göre; şüpheli, mağdur veya suçtan zarar gören,

kendisine uzlaşma teklifinde bulunulduktan itibaren üç gün içinde kararını bildirmediği takdirde, teklifi reddetmiş sayılır. Benzer şekilde Yönetmelik'in 30. maddesinde de uzlaşma teklifinde bulunulandan herhangi biri üç gün içinde teklifi yapan uzlaştırmacıya kararını bildirmediği takdirde, uzlaşma teklifi reddedilmiş sayılacaktır. Diğer bir ihtimal de uzlaşma teklifinde bulunulan tarafın uzlaşma teklifini açıkça kabul etmediğini beyan etmesi durumudur. Uzlaşma teklifini taraflardan biri reddetmiş sayıldığı veya açıkça reddettiği hâllerde CMK'nın 255. maddesi hükmü saklı kalmak üzere, ayrıca diğerlerine uzlaşma teklifinde bulunulmayacak ve uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma veya kovuşturma sonuçlandırılacaktır. Yönetmelik'in 34. maddesinin ikinci fıkrasına göre de; uzlaşma teklifine süresi içerisinde cevap verilmemesi ya da teklifin reddedilmesi hâlinde uzlaştırma girişimi sonuçsuz kalmış sayılır.

Taraflardan birine ulaşamama, uzlaşma teklifinin reddedilmiş sayılması veya reddedilmesi durumlarında teklif aşamasında uzlaştırma girişimi olumsuz sonuçlanmıştır ve bu husus bir tutanakla tespit edilip dosyasına konularak uzlaştırma işlemlerine son verilecektir.

c) Müzakere aşaması ve rapor düzenlenmesi; Taraflardan birinin uzlaşma teklifini kabul ederek Uzlaşma Teklif Formu'nu imzalaması hâlinde ise diğer tarafa da usulüne uygun şekilde uzlaşma teklifinde bulunulması gerekmektedir. Diğer tarafın da uzlaşma teklifini kabul etmesi ile artık uzlaşma sürecinde müzakere aşamasına geçilmiş olacaktır. CMK'nın 253. maddesinin on üçüncü fıkrasına göre uzlaştırma müzakereleri gizli olarak yürütülecek ve uzlaştırma müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanunî temsilci, müdafî ve vekil katılabilecektir.

Müzakere aşaması değişik şekillerde sonuçlanabilir. Birinci ihtimal, uzlaşma sürecinde müzakere aşamasına geçildikten sonra taraflardan biri müzakerelere katılmaktan imtina ederse uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır. İkinci ihtimal, müzakere sürecinde tarafların aralarında bir anlaşmaya varamamaları hâlidir. Üçüncü ihtimal ise, uzlaştırmacının bir anlaşma ile sonuçlanmasıdır. Son ihtimalde taraflar uzlaştırma sonunda belli bir edimin yerine getirilmesi hususunda anlaşmaya vardıkları takdirde Yönetmelik'in 33. maddesinde belirlenen edimlerden bir ya da birkaçını veya bunların dışında belirlenen hukuka ve ahlaka uygun başka bir edimi kararlaştırabilirler. CMK'nın 253. maddesinin on dokuzuncu fıkrasının son cümlesine göre belirlenen edimin yerine getirilmemesi hâlinde uzlaşma raporu 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 38. maddesinde yazılı ilam mahiyetini haiz belgelerden sayılır. Diğer yandan taraflar uzlaştırma süreci sonunda edimsiz olarak da uzlaşabilirler.

CMK'nın 253. maddesinin on beşinci fıkrasına göre; uzlaşma müzakereleri sonunda uzlaştırmacı, bir rapor hazırlayarak kendisine verilen belge örnekleriyle birlikte uzlaştırma bürosuna verir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi hâlinde, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır. Uzlaştırma bürosu soruşturma dosyasını, raporu ve varsa yazılı anlaşmayı Cumhuriyet savcısına gönderir. Yönetmelik'in 25. maddesine göre de uzlaştırmacı, uzlaştırma işlemlerinin sonuçlandırıldığı tarihten itibaren Yönetmelik ekinde yer alan Uzlaştırma Raporu Örneği'ne uygun, tarafların edimlerini ayrı ayrı, şüphe ve tereddüte yer vermeyecek ve mümkünse sıra numarası içerecek şekilde taraf sayısından bir fazla olarak hazırladığı raporu, kendisine verilen belge örneklerini ve varsa yapmış olduğu masrafları gösteren belge, gider pusulası veya rayice uygun yazılı beyanı UYAP'ta düzenlenecek tutanak ile uzlaştırma bürosuna teslim eder.

Kanun ve Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde uzlaştırma raporunun ancak müzakere aşamasına geçilmesi durumunda hazırlanacağı anlaşılmaktadır.

d) Dava zamanaşımının işlemeyeceği sürenin başlangıç ve bitiş tarihleri;

Kanun koyucu uzlaştırma sürecine mahsus özel bir durma nedeni ihdas etmiş ve CMK'nın 253. maddesinin 21. fıkrasında; "Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç, uzlaştırmacının raporunu

düzenleyerek uzlaştırma bürosuna verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez." demek suretiyle belirlenen sürenin dava zamanaşımı ve dava süresinin hesabında dikkate alınmayacağını öngörmüştür.

Kovuşturma evresi de dikkate alınarak benzer biçimde düzenlenen Yönetmelik'in 34. maddesinin birinci fıkrasında da; "Şüpheli, sanık, katılan, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek büroya verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez." hükmü yer almaktadır.

Kanun ve Yönetmelik'teki düzenlemeler dikkate alındığında, ön soruna ilişkin uyuşmazlık konusu bakımından dava zamanaşımının taraflardan birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulması ile duracağı anlaşılmaktadır. Uzlaşma teklifinin tarafa ulaştığı veya usulüne uygun şekilde ulaşıp sayıldığı hâllerde dava zamanaşımı duracaktır.

Duran zamanaşımının tekrar işlemeye başlayacağı iki hâlden ilki uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kalmasıdır. Yönetmelik'in 34. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca uzlaşma teklifi yapıldıktan sonra uzlaşma teklifine süresi içerisinde cevap verilmemesi ya da teklifin reddedilmesi hâlinde uzlaştırma girişimi sonuçsuz kalmış sayılacak ve zamanaşımı tekrar işlemeye başlayacaktır.

Duran zamanaşımının tekrar işlemeye başlayacağı ikinci hâl ise uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek büroya vermesidir. Zira uzlaştırma müzakerelerine geçildiğinde müzakereler devam ettiği sürece dava zamanaşımı süresi duracaktır. Tarafların uzlaştırma müzakerelerine katılmaktan imtina etmesi, müzakereler sırasında taraflardan birinin yazılı veya sözlü olarak uzlaşmadan vazgeçtiğini bildirmesi ya da uzlaşmanın anlaşma ile sonuçlanması üzerine düzenlenen raporun uzlaştırma bürosuna verildiği tarihten itibaren dava zamanaşımı yeniden işlemeye başlayacaktır.

Bu açıklamalar ışığında ön sorun konusu değerlendirildiğinde;

Uzlaştırma sürecinde dava zamanaşımı, taraflardan birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulduğu tarihte duracaktır. Uzlaşma teklifinin reddedilmesi ile birlikte uzlaştırma girişimi sonuçsuz kalmış sayılacağı için duran zamanaşımı ret tarihinde tekrar işlemeye başlayacaktır. Uzlaşma teklifinin kabul edilerek müzakere aşamasına geçilmesi hâlinde ise taraflardan birine ilk uzlaşma teklifinde bulunulduğu tarihte duran dava zamanaşımı müzakereler devam ettiği sürece duracak ve uzlaştırma müzakeresinin olumlu veya olumsuz sonuçlandığına ilişkin uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek uzlaştırma bürosuna verdiği tarihte yeniden işlemeye başlayacaktır.

Saniğe atılı dolandırıcılık suçunun yaptırımı TCK'nın 157/1. maddesi uyarınca 1 yıldan 5 yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası olup TCK'nın 66/1-(e) maddesi uyarınca bu suçun asli dava zamanaşımı süresi sekiz yıl, 67/4. maddesi göz önüne alındığında ise kesintili dava zamanaşımı süresi on iki yıldır.

Daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturma ihtimali bulunmayan ve 30.03.2009 tarihinde gerçekleştiği iddia edilen eylemle ilgili olarak, sanık ...'a atılı suça ilişkin dava zamanaşımını kesen son işlem sanık ... ile inceleme dışı sanıklar ..., ... ve ... hakkında verilen 21.03.2018 tarihli mahkûmiyet hükmü olup bu tarihten sonra dava zamanaşımını kesen başkaca bir sebep bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, birden çok sanık tarafından işlenen suçlarda, uzlaştırma hükümlerinin her bir sanık için ayrı ayrı değerlendirileceği ve ancak uzlaşan sanığın uzlaşmadan yararlanacağı, her sanık için ayrı ayrı uzlaşma önerisi yapılacağı, dolayısıyla katılan ... ile inceleme dışı sanık ...'ın uzlaşmalarının katılanın sanık ... ile de uzlaştığı anlamına gelmediği göz önünde tutulmalıdır.

... Cumhuriyet Başsavcılığı Uzlaştırma Bürosunca görevlendirilen ve 10.01.2018 tarihinde dosyayı teslim alan uzlaştırıcı tarafından katılan ... adına düzenlenip 19.01.2018 tarihinde imzalanan Uzlaşma Teklif Formu'nda katılanın adresinin "Yenidoğan Merve Mahallesi, ... Sokak, No: 15/1, Sancaktepe ..." olarak gösterildiği, dosyada ve UYAP Bilişim Sisteminde uzlaştırıcı tarafından 19.01.2018 tarihinde imzalanan uzlaşma teklif formunun katılana hangi tarihte tebliğ edildiğine dair bir bilgi ve belgenin bulunmadığı, katılanın uzlaştırma teklif formunu "Şahsıma yapılan uzlaşma teklifini kabul etmiyorum." şeklinde 29.01.2018 tarihinde imzalayarak aynı gün ... Samandıra PTT şubesinden ... F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderilmek üzere postaya verdiği, uzlaştırıcının da 30.01.2018 tarihli yazı ile katılanın uzlaşmayı kabul etmediğinin uzlaştırma bürosuna bildirdiği olayda;

Uzlaşma teklifinin katılan tarafından reddedilmesi nedeniyle uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kalması, müzakere sürecinin başlamaması nedeniyle artık uzlaşma raporunun düzenlenmesinin gerekmemesi ve uzlaştırıcının imzaladığı 30.01.2018 tarihli yazının da uzlaşma raporu niteliğinde olmaması hususları dikkate alındığında; katılanın uzlaşma teklifini ret tarihi olan 29.01.2018 tarihinde dava zamanaşımının yeniden işlemeye başladığı, ancak uzlaştırıcı tarafından 19.01.2018 tarihinde imzalanan uzlaşma teklif formunun katılana hangi tarihte tebliğ edildiğinin araştırılarak sonucuna göre dava zamanaşımının durduğu tarihin belirlenmesi gerektiği gözetilmeden eksik araştırma ile karar verildiği kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçeyle kabulüne, Özel Dairenin onama kararının kaldırılmasına ve Yerel Mahkemece sanık ... hakkında dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet hükmünün uzlaştırma işlemleri sürecinde dava zamanaşımının ne zaman durmuş olduğunun tespiti bakımından eksik araştırma ile karar verilmesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının DEĞİŞİK GEREKÇE İLE KABULÜNE,

Yargıtay (Kapatılan) 15. Ceza Dairesinin 31.03.2021 tarihli ve 1242-3826 sayılı onama kararının KALDIRILMASINA,

... Ağır Ceza Mahkemesinin 21.03.2018 tarihli ve 56-32 sayılı sanık ... hakkında dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet hükmünün uzlaştırma işlemleri sürecinde dava zamanaşımının ne zaman durmuş olduğunun tespiti bakımından eksik araştırma ile karar verilmesi isabetsizliğinden BOZULMASINA,

Yerel Mahkeme hükmünün bozulmasına karar verilmesi nedeniyle sanığın bu suça ilişkin cezasının İNFAZININ DURDURULMASINA, başka bir suçtan hükümlü veya tutuklu olmadığı takdirde derhâl salıverilmesi için YAZI YAZILMASINA,

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 11.10.2022 tarihinde yapılan müzakerede oy birliği ile karar verildi.

...

...

...

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2006/38
Karar : 2006/94
Tarih : 28.03.2006

- **DAVA ZAMANAŞIMI SÜRESİNİN DURMASI VEYA KESİLMESİ**
- **GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA**
- **YETKİSİZ MAKAMIN İZİN VERMESİ**

(5237 s. TCK m. 67 , 68 , 257)

YARGITAY KARARI

Sanık Ahmet Selçuk Demiralp hakkında Yargıtay C.Başsavcılığınca 17.01.2005 gün ve 70-1 sayılı iddianame ile özetle;

"Hazine Müsteşarlığının en üst amiri konumunda bulunan sanık Müsteşarın, Egebank'ın bir kısım yöneticilerinin imza yetkilerinin kaldırılması ile ilgili raporu uygulamaya koyması ve bu bağlamda dönemin Devlet Bakanından onay alarak raporda "sorumlular" bölümünde ismi geçen ilgililerin, imza yetkilerinin kaldırılmasını sağlaması gerekirken bu görevini yapmayarak bankanın zararının artmasına neden olarak, görevi ihmal suçunu işlemiştir

Zira, gerek mülga 3182 sayılı Yasanın 62. maddesi gerekse de 23.6.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4389 sayılı Yasanın 9. maddesinin 5/b bendi, hükmü gereğince; bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürdükleri tespit edilen banka mensuplarının, haklarında kanuni kovuşturma istenmesini müteakip Kurulun (ancak; belirtilen tarihte henüz Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Üst Kurulu oluşturulmadığı için, sözü edilen Yasanın geçici 1. maddesi gereğince ilgili Bakanın) talebi üzerine, raporda ismi belirtilen yöneticilerin geçici olarak imza yetkilerinin kaldırılması zorunludur. Bu yetkinin kullanılmasında yasa koyucu, işlemi gerçekleştireceklere her hangi bir takdir hakkı bırakmamıştır. Diğer bir ifade ile bu işlemi yapmayan sanık, 4389 sayılı Yasanın 4. maddesinin kendisine yüklediği görevini ihmal etmiştir. Kaldı ki, bankanın tasfiyesini öngören ve 1.7.1999 tarihinde Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü kayıtlarına giren R-4, 4, 5 sayılı rapor da gözönüne alındığında bu tedbirin bir an önce uygulanmasında çok büyük kamu yararı olduğu da açıktır." iddiasıyla sanığın 765 sayılı TCY.nın 230. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

Yargıtay 4. Ceza Dairesince yapılan yargılamada 19.01.2006 gün ve 35-2 sayı ile;

"Sanık hakkında Ankara C.Başsavcılığınca soruşturma izni istenme tarihi olan 4.12.2003 tarihinden, Devlet Bakanı Ali Babacan tarafından verilen ve geçersiz sayılan soruşturma izni tarihi olan 30.4.2004 tarihine kadar, izin istenme süresi 765 sayılı TCY.nın 107. maddesi uyarınca zamanaşımı süresinin durduğu kabul edilerek 17.1.2005 tarihli iddianame ile mahkememize dava açılmıştır.

765 sayılı TCY.nın 107. maddesi uyarınca zamanaşımı süresinin durması için iznin, mevzuata ve uygulamaya uygun olarak verilmesi gerekir. Aksi takdirde zamanaşımı süresini durdurmaz. Çünkü yasal olmayan bir şekilde verilmiş izin hukuki sonuç doğurmaz. İzin davanın açılması için ön koşuldur. Nitekim mahkememizce de usulüne uygun şekilde izin alınmadan dava açılması nedeniyle, yargılama koşulu gerçekleşmediğinden, yargılamanın durdurulmasına karar verilmiş, bunun üzerine Başbakanlıkça yapılan inceleme sonucu yönetime uygun olarak soruşturma izni verilmiştir. Bu bağlamda usul ve yasaya aykırı olarak verilen soruşturma izni ve kararlar zamanaşımı süresini durdurmuyacağından, sanık hakkında Devlet Bakanı Ali Babacan tarafından yasaya aykırı olarak verilen soruşturma izni ile ilgili usulü işlemler

zamanaşımı süresini durdurmuyacağından suç tarihi olan 06.01.2000 tarihinden, iddianame ile mahkememize davanın açılma tarihi olan 17.01.2005 tarihine kadar 765 sayılı TCY.nın 102/4. maddesinde öngörülen 5 yıllık asli zamanaşımı süresi dolduğundan 5237 sayılı TCY.nın 7/2, 223 ve 765 sayılı TCY.nın 102/4. maddesi uyarınca sanığın üzerine atılan görevi savsama suçundan dolayı açılan davanın düşmesine karar verilmiştir. (Dönmezer, Erman, C III, s. 276-278 mevzuat ve uygulama uyarınca verilmemiş izin veya kararın zamanaşımı süresini durdurmuyacağını, yine bir bekletici meselenin bulunması için, açılacak veya açılmış bulunan davanın devamı niteliğinde olmayan bir meselenin çözümlenmesi gerekir, yoksa dava zamanaşımı durdurucu etki yapmaz diyerek, kararımız doğrultusunda görüş bildirmişlerdir)" gerekçesiyle sanık hakkındaki kamu davasının, 5237 sayılı TCY.nın 7/2 ve 765 sayılı TCY.nın 102/4. maddeleri uyarınca zamanaşımı nedeniyle düşürülmesine karar verilmiştir.

Hükmün Yargıtay C.savcısı tarafından, zamanaşımının, Ankara C.savcılığınca soruşturma izni istendiği 04.12.2003 tarihi ile Başbakanlık tarafından soruşturma izninin verildiği 14.04.2005 tarihleri arasında durduğu, suç tarihi dikkate alındığında halen zamanaşımı süresinin dolmadığından davanın düşürülmesinin yasaya aykırı olduğundan bahisle temyiz edilmesi üzerine dosya, Yargıtay C.Başsavcılığının "bozma" istekli, 19.02.2006 günlü tebliğnamesi ile Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünüldü;

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Sanık hakkında Yargıtay C.Başsavcılığınca 17.01.2005 günlü iddianame ile 765 sayılı TCY.nın 230. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasında;

Yargılamaya başlayan Yargıtay 4. Ceza Dairesince 17.03.2005 gün ve 4-15 sayı ile;

"3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanununun 4. maddesinde; Başbakanın, Bakanlar Kurulunun Başkanı, bakanlıkların ve Başbakanlık teşkilatının en üst amiri olduğu belirtilmektedir.

4483 sayılı Yasanın 3. maddesinin eski ve 5232 sayılı Yasayla değişiklikten sonra da Başbakanlık ile bağlı kuruluşların merkez teşkilatında görevli olanlar haklarında soruşturma izninin bizzat Başbakan tarafından verileceğini, yokluklarında ise bu yetkinin ancak vekilleri tarafından kullanılabilceğini öngörmüştür.

Bu hükümlerin birlikte değerlendirilmesinde, Başbakan Yardımcıları ile Devlet Bakanlarının soruşturma izni verme yetkilerinin bulunmadığı, bizzat Başbakana ait olan bu yetkinin Devlet Bakanlarına devrinin mümkün olmadığı, teşkilat yasalarında yer alan yetki devri ile ilgili hükümlerin, sadece o kuruluşun teşkilat yasasındaki yetkileri kapsadığı, 4483 sayılı Yasada yetki devri ile ilgili bir hükme yer verilmediği, bunun nedeninin yetkinin bizzat yetkilisi veya vekili tarafından kullanılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır." gerekçesiyle Başbakan tarafından verilmiş soruşturma izni bulunmadığından ve yargılama koşulunun gerçekleşmediğinden yargılamanın durdurulmasına karar verilmiştir.

Başbakan tarafından 14.04.2005 tarihinde soruşturma izni verilmesi ve bu karara vaki itirazın Danıştay 1. Dairesinin 14.07.2005 gün ve 504-953 sayılı kararıyla reddedilmesi üzerine yargılamaya devam eden Yargıtay 4. Ceza Dairesince 19.01.2006 gün ve 35-2 sayı ile zamanaşımı nedeniyle kamu davasının düşürülmesine karar verilmiş, bu hüküm Yargıtay C.Başsavcılığınca, dava zamanaşımının durma süresinin yanlış hesaplandığı, esasen henüz sürenin dolmadığından bahisle temyiz edilmiştir.

Görüldüğü gibi somut olayda çözümlenmesi gereken hukuki uyuşmazlık, dava zamanaşımının hangi tarihte durup, yeniden işlemeye başladığının saptanması, buna bağlı olarak da zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesi noktasında toplanmaktadır.

İncelenen dosya içeriğine göre;

Ankara C.Başsavcılığı, Hazine Müsteşarlığına hitaben yazdığı 04.12.2003 gün ve 66403 sayılı yazıda özetle; TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonunca, Egebank'ın bir kısım yöneticilerinin imza yetkilerinin kaldırılmasına işaret eden murakıplar raporunun 4 ay Murakıplar Kurulunda, 3 ay da Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde bekletildikten sonra, bankanın 22.12.1999 tarihinde fona devredilmesini müteakip 06.01.2000 tarihinde bakan onayına sunulduğundan bahisle, bu raporun gereğini yerine getirmekte geciken Bankalar Yeminli Murakıplar Kurulu Başkanlığı ve Banka Kambiyo Genel Müdürlüğü yöneticileri ile Hazine Müsteşarı ve ilgili müsteşar yardımcısı haklarında suç duyurusunda bulunulduğu; Hazine Müsteşarı Selçuk Demiralp hakkındaki evrakın 4483 sayılı Yasanın 12. maddesi uyarınca tefrik edilerek Yargıtay C.Başsavcılığına gönderildiği, sayılan diğer görevliler haklarında işlemlerin de birlikte yürütülebileceğinin düşünüldüğü, daha önce 4483 sayılı Yasa uyarınca adı geçenler haklarında bir işlem yapılmışsa onun sonucundan bilgi verilmesi, yapılmamış ise yazının soruşturma izni istemi olarak değerlendirilerek gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

Olayın intikal ettirildiği Devlet Bakanı Ali Babacan 17.02.2004 tarihinde Başbakanlık Teftiş Kuruluna yazdığı yazıda, 4483 sayılı Yasa uyarınca ön incelemenin Başbakanlık müfettişlerince yapılmasını talep etmiş, Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı 18.03.2004 gün ve 66 sayılı yazı ile durumu bildirerek Başbakandan bu konuda görevlendirilmeleri için izin talep etmesi üzerine, aynı gün Başbakan tarafından ön inceleme yapma hususunda görevlendirilmelerine olur verilmiştir.

Başbakanlık müfettişlerince hazırlanan 26.04.2004 gün ve 24/04-01 sayılı ön inceleme raporu doğrultusunda Devlet Bakanı Ali Babacan tarafından 30.04.2004 tarihinde, Yargıtay C.Başsavcılığına hitaben yazılan yazıda, sanık eski Hazine Müsteşarı Ahmet Selçuk Demiralp hakkında soruşturma izni verilmiştir. Ayrıca, aynı tarihte Ankara C.Başsavcılığına hitaben yazılan yazı ile de Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanı hakkında soruşturma izni verilmemiş, Müsteşar Yardımcısı A.Teoman Kerman, Banka ve Kambiyo Genel Müdürü Adnan Yaylacı, Genel Müdür Yardımcısı Binnur Berberoğlu ve Daire Başkanı Mesut Yıldırım haklarında da soruşturma izni verilmiştir.

Devlet Bakanı tarafından verilen soruşturma izni üzerine, soruşturmasını tamamlayan Yargıtay C.Başsavcılığınca 17.01.2005 tarihinde, sanığın görevi savsama suçundan dolayı 765 sayılı TCY.nın 230. maddesi uyarınca cezalandırılması için iddianame düzenlenmiş, diğer sanıklar hakkındaki soruşturma evrakı tefrik edilerek Ankara C.Başsavcılığına gönderilmiştir.

Bütün bu bilgi ve belgeler bir arada değerlendirildiğinde;

Görüldüğü gibi sanık hakkında, görevini savsadiğından bahisle kamu davası açılmış olup, iddianamede, 4483 sayılı Yasa uyarınca Devlet Bakanı tarafından 30.04.2004 tarihinde verilen soruşturma izni esas alınmıştır. Ancak, sanık hakkında soruşturma izni verilmesi için Yargıtay C.Başsavcılığınca, Devlet Bakanlığına herhangi bir başvuru yapılmamıştır. Ankara C.Başsavcılığınca, TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonunca sanık ve diğer görevliler hakkında suç duyurusunda bulunulması üzerine yürütülen soruşturmada, sanık hakkındaki evrak tefrik edilerek Yargıtay C.Başsavcılığına gönderilmiş, diğer görevliler hakkında ise Devlet Bakanlığına başvurularak soruşturma izni istenmiştir. Devlet Bakanlığınca 4483 sayılı Yasa uyarınca yaptırılan ön inceleme sonucunda sanık hakkında da soruşturma izni verilmiş ve Yargıtay C.Başsavcılığına re'sen gönderilmiştir. Yargıtay C.Başsavcılığının, soruşturmasına ve iddianamesine esas aldığı da bu soruşturma iznidir.

Yargılama aşamasında Yargıtay 4. Ceza Dairesince bu soruşturma izni yasaya aykırı görülerek, sanık hakkında soruşturma izni verme yetkisinin Başbakana ait olduğu kabul edilmiş ve yargılamanın durdurulmasına karar verilmiştir. Nitekim, daha sonra Başbakan tarafından soruşturma izni verilmesi üzerine yargılamaya devam edilmiştir.

Sanığın hukuki konumu ve yapılacak işlemler ile ilgili yasal düzenlemeler incelendiğinde;

Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 4459 sayılı Yasanın 4. maddesinde;

"Müsteşarlıklar merkez teşkilatı, ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı birimlerden oluşur. Müsteşarlıkların merkez teşkilatları ekli cetvellerin (A) ve (B) bölümlerinde gösterilmiştir. Müsteşarlar, Müsteşarlık teşkilatının en üst amiridir. Müsteşarlık hizmetlerini, Hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik, kalkınma planları ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve görev ve faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Müsteşarlar, Başbakanı veya görevlendirilecek Devlet Bakanına karşı sorumludurlar. Müsteşarlara yardımcı olmak üzere 3'er müsteşar yardımcısı görevlendirilir. Müsteşarlar, Müsteşarlığın ve bağlı kuruluşların her türlü kademedeki yöneticileri, gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla, yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilirler. Ancak yetki devri, yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz." hükmü yer almaktadır.

Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında 4483 sayılı Yasanın soruşturma izninin kim tarafından verileceğini düzenleyen 3. maddesinin (e) bendinde ise;

"Bakanlar Kurulu kararıyla veya bakanlıkların merkez teşkilatında görevli olup ortak kararla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ilgili bakan, Başbakanlık merkez teşkilatının aynı durumdaki personeli hakkında Başbakan" hükmü yer almakta iken bu bent, 17.07.2004 tarihinde 5232 sayılı yasa ile değiştirilerek;

"Bakanlar Kurulu kararı ile veya Başbakanlık ve bakanlıklar ile bağlı kuruluşların merkez teşkilatında görevli olup, ortak kararla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ilgili bakan veya Başbakan" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Aynı Yasanın "Hazırlık soruşturmasını yapacak merciler" başlığını taşıyan 12. maddesinin 1. fıkrasında ise;

"Hazırlık soruşturması genel hükümlere göre yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılır. Ancak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, müsteşarlar ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili, kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması ise il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından yapılır." hükmüne yer verilmiştir.

Bu yasal düzenlemelere göre, Hazine Müsteşarı olan sanık hakkındaki soruşturmanın Yargıtay C.Başsavcılığı tarafından yapılacağı ve soruşturma izninin ise, gerek önceki düzenleme gerekse değişiklikten sonraki düzenlemeye göre Başbakan tarafından verileceği açıkça anlaşılmaktadır. Bu nedenle Yargıtay 4. Ceza Dairesince, Devlet Bakanı tarafından verilen soruşturma izninin yasaya aykırı görülerek yargılamanın durdurulmasına karar verilmesi ve daha sonra Başbakan tarafından sanık hakkında soruşturma izni verilmesi açıklanan yasal düzenlemelere uygundur.

Bu açıklamalar ışığında zamanaşımının hangi tarihte durduğu ve yeniden işlemeye başladığının belirlenmesine gelince;

Dava zamanaşımını durduran nedenler 765 sayılı TCY.nın 107. maddesinde;

"Hukuku amme davasının ikamesi, mezuniyet veya karar alınmasına, yahut diğer bir mercide halli lazım gelen bir meselenin neticesine bağlı bulunduğu takdirde, mezuniyet ve kararın alınmasına, yahut meselenin halline kadar müruruzaman durur" şeklinde açıklanmıştır.

5237 sayılı TCY.da da benzer düzenleme yapılarak, 67/1. maddede dava zamanaşımını durduran nedenler, izin veya karar alınması ya da bekletici sorun olarak sayılmıştır.

Bu yasal düzenlemelere göre, suçun işlenmesi ile başlayan dava zamanaşımı süresi, izin veya karar alınması için yetkili mercie başvurulduğu ya da bir bekletici sorunun ortaya çıktığı günde duracak, izin veya kararın alındığı tarihte ya da bekletici sorun çözümlendiğinde, kaldığı yerden işlemeye devam edecektir. Bu nedenle, durma süresinden önce geçmiş olan süre, durma süresinden sonra işleyen zamanaşımı süresine eklenecektir.

4483 sayılı Yasa uyarınca soruşturma izni istenmesi de, dava zamanaşımını durduran nedenlerden "izin" hali ile ilgilidir. Bir memurun işlediği görev suçu nedeniyle C.savcısının yetkili makama soruşturma izni almak için başvurmasıyla dava zamanaşımı duracak, 4483 sayılı Yasada belirtilen "yetkili makamın" soruşturma izni vermesiyle süre kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

Konu öğretide de aynı şekilde değerlendirilmiştir. Nitekim, Dönmezer-Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku adlı eserlerinin 3. cildinde, izin veya karar alınmasına bağlı suçlarda, savcının izin veya karar verilmesi için yetkili mercie başvurduğu günden itibaren zamanaşımının duracağını belirtmişlerdir. (sh. 274) Artuk-Gökçen-Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler adlı eserlerinin II.cildinde, 4483 sayılı Yasa uyarınca soruşturma izni verilme sürecinde dava zamanaşımının duracağını belirtmişler, bir kısım kamu görevleri hakkında idareden izin alınmasını öngören bu düzenlemenin temel dayanağının da Anayasa'nın 129. maddesinin son fıkrası olduğunu ileri sürmüşlerdir. (sh. 378-380). Keza, Prof. Dr. Timur Demirbaş da, Ceza Hukuku Genel Hükümler adlı eserinde, 4483 sayılı Yasa uyarınca C.savcısının yaptığı başvuruyla, yetkili makamın izin vermesine kadar dava zamanaşımının duracağını ifade etmiştir. (sh.634-635)

Bütün bu açıklamalara göre somut olay ele alınıp değerlendirildiğinde;

Sanık Hazine Müsteşarı hakkında 4483 sayılı Yasa uyarınca soruşturmayı yürütmekle görevli makam, Yasanın 12. maddesi uyarınca Yargıtay C.Başsavcılığıdır. Ankara C.Başsavcılığınca sanık hakkındaki soruşturma evrakının bu nedenle tefrik edilerek Yargıtay C.Başsavcılığına gönderildiği de 04.12.2003 tarihli yazı içeriğinden açıkça anlaşılmaktadır. Diğer sanıklar hakkında aynı yazı ile 4483 sayılı Yasa uyarınca soruşturma izni istenmiş olması, görevsiz olduğunu bildiren Ankara C.Başsavcılığınca sanık Hazine Müsteşarı hakkında da soruşturma izni istendiği şeklinde yorumlanamaz. Devlet Bakanınca yaptırılan ön inceleme sonucunda sanık hakkında da soruşturma izni verilerek Yargıtay C.Başsavcılığına ulaştırılmış ise de, 4483 sayılı Yasanın 3. maddesinin (e) bendi uyarınca, sanık hakkında soruşturma izni vermeye yetkili makam Başbakanıdır. Hal böyle olunca, sanık hakkında Yargıtay C.Başsavcılığınca herhangi bir soruşturma izni istenmediği de nazara alındığında, yetkili olmayan bir makam tarafından (somut olayda Devlet Bakanı tarafından) verilen soruşturma izni yasal dayanaktan yoksun olduğundan hukuki sonuç doğurmaya elverişli değildir. Dava zamanaşımını durdurmaya elverişli işlem ise, Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 17.03.2005 tarihinde verdiği durma kararıdır.

O halde sanığın, 05.10.1999 ve 06.01.2000 tarihlerinde görevini savsadiğı ileri sürüldüğüne göre, sanık hakkında uygulanması istenen 765 sayılı TCY.nın 230. maddesinde öngörülen özgürlüğü bağlayıcı cezanın üst sınırı gözetildiğinde, aynı Yasanın 102/4. maddesi uyarınca 5 yıllık asli dava zamanaşımı süresine tabi olup, bu süre 06.01.2005 tarihinde dolmuştur. Bu saptama ortaya koymuştur ki; Yargıtay C.Başsavcılığınca 17.01.2005 tarihinde sanık hakkında iddianame düzenlendiğinde dava zamanaşımı gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu itibarla Özel Dairece kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşürülmesine karar verilmesi isabetli ve yasaya uygundur.

Bu itibarla, Yargıtay C.savcısının temyiz itirazlarının reddi ile usul ve yasaya uygun bulunan Özel Daire hükmünün onanmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle;

1- Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 19.01.2006 gün ve 35-2 sayılı hükmünün ONANMASINA,

2- Dosyanın Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine, 28.03.2006 günü tebliğnamedeki isteme aykırı olarak oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2009/25
Karar : 2009/58
Tarih : 10.03.2009

- **KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA**
- **ZAMANAŞIMI KISA OLAN SUÇ SANIK LEHİNE DİR**

(5237 s. TCK m. 7 , 66 , 109)

YARGITAY KARARI

Sanık Kadir Güven'in kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan lehe olan 5237 sayılı TCY'nın 109/2-3-a-b maddeleri uyarınca 3 yıl 4 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına, hakkında 53. maddenin uygulanmasına ilişkin Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 05.01.2006 gün ve 122-3 sayılı hüküm,

Resen temyiz kapsamında bulunan hükümler ile birlikte sanık müdafii tarafından da temyiz edilmekle, dosyayı inceleyen Yargıtay 1. Ceza Dairesince 12.03.2008 gün ve 6246-1859 sayı ile;

"1- Sanık Zeki Sulhan müdafinin onama istemini içeren dilekçesi temyizden feragat niteliğinde olup, feragata yetkisi olduğu anlaşılmalı, kamu davasının ortadan kaldırılmasına ilişkin hükme yönelik isteminin reddine

2- Toplanan deliller karar yerinde incelenip, sanık Kadir Güven'in adam öldürme ve hürriyeti tahdit suçunun sübutu kabul, oluşa ve soruşturma sonuçlarına uygun şekilde suçlarının niteliği tayin, takdiri cezayı azaltıcı sebebin niteliği takdir kılınmış, savunması inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş, incelenen dosyaya göre verilen hükümde düzeltme dışında, isabetsizlik görülmemiş olduğundan sanık müdafinin sübuta, suç vasfına ve sair nedenlere yönelen ve yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle, 5237 sayılı TCK.nun 53. maddesi uyarınca belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılan sanık hakkında velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri açısından getirilen kısıtlamanın, 53. maddenin 3. fıkrası uyarınca şartla salıverilme tarihine kadar geçerli olduğunun hüküm fıkrasının mahsus bölümüne eklenmesine karar verilmek suretiyle CMUK.nun 322. maddesi gereğince düzeltilen, kısmen resen de temyize tabi bulunan hükmün tebliğnamedeki düşünce gibi onanmasına," karar verilmiştir.

Yargıtay C.Başsavcılığınca 23.01.2009 gün ve 228555 sayı ile;

Cebir kullanarak ve silahla kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden;

5252 sayılı Yasanın 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca; lehe olan hüküm, 'önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir.'

Yerel Mahkemece, hükmün tesis edildiği 05.01.2006 tarihinde, somut olaya, 765 sayılı Yasa hükümleri ile 5237 sayılı Yasa hükümleri bütünüyle uygulandığında, 24.07.1992-29.07.1992 tarihleri arasında gerçekleştirilen hürriyeti tahdit eylemi nedeniyle, 5237 sayılı Yasa hükümleri sonucu itibarıyla bütünüyle sanık lehine ise de; 765 sayılı Yasanın 102/3 ve 104/2. maddeleri uyarınca 15 yıllık zamanaşımı süresine tabi bulunan eylemde, Özel Dairece incelemenin yapıldığı 12.03.2008 tarihinde, suç tarihi ile inceleme tarihi arasında gereken süre geçmiş, atılı eylemde 765 sayılı TCY'nın 102/3 ve 104/2. maddelerinde düzenlenmiş bulunan dava zamanaşımına ilişkin koşullar gerçekleşmiştir.

Sanığa atılı suç, suç tarihinde yürürlükte olan ve dava zamanaşımı yönünden lehe hükümler içeren 765

sayılı TCK.nun 179/2. maddesinin gerektirdiği cezanın türü ve üst sınırına göre; 765 sayılı TCK.nun 102/3, 104/2. maddeleri uyarınca 10 yıllık asli ve 15 yıllık kesintili zamanaşımı süresine tabi bulunmaktadır. Suç tarihi olan 24.07.1992 tarihinden, Yargıtay 1. Ceza Dairesinde incelemenin yapıldığı 12.03.2008 tarihine kadar bu sürenin geçtiği anlaşıldığından, dava zamanaşımının dolması nedeniyle davanın ortadan kaldırılması yerine yazılı biçimde onanmasına karar verilmesi sanık aleyhinedir, gerekçeleri ile itiraz yasa yoluna başvurularak Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 12.03.2008 gün ve 6246-1859 sayılı onama kararının, hürriyetten yoksun kılma suçu yönünden kaldırılarak zamanaşımı nedeniyle kamu davasının ortadan kaldırılmasına karar verilmesi talep olunmuştur.

Dosya Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile Yargıtay C.Başsavcılığı arasındaki uyuşmazlık, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesine ilişkindir.

Somut olayda, suç tarihi 29.07.1992'dir. Sanığa isnat edilen (kişiyi hürriyetinden yoksun kılma) hürriyeti tahdit suçu 765 sayılı Yasanın 179/2. maddesinde düzenlenmiş olup 3 yıldan 8 yıla kadar ağır hapis ve ağır para cezasını gerektirmektedir. Her ne kadar somut olayda aynı maddenin son fıkrasının uygulanması koşullarının doğması nedeniyle cezanın üçte birden yarısına kadar arttırılması dolayısıyla eylemin cezasının üst sınırı 12 yıl ağır hapis olacak ise de, 765 sayılı Yasada, 5237 sayılı Yasanın 66/3. fıkrasında yer alan dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hallerinin de göz önünde bulundurulacağına ilişkin bir hükme yer verilmemiş olması karşısında, dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde 765 sayılı Yasanın 179/2. fıkradaki 8 yıl ağır hapsin nazara alınması gerekir. 765 sayılı Yasanın 102. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, beş seneden fazla yirmi seneden az ağır hapis veya hapis cezalarını gerektiren suçlarda dava zamanaşımı süresinin 10 yıl olduğu, bu sürenin, kesen nedenlerin varlığı halinde 104/2 maddesi uyarınca en fazla 15 yıl olabileceği, 765 sayılı Yasanın 102/3 ve 104/2. maddeleri uyarınca suç tarihi olan 29.07.1992 tarihinden itibaren 15 yıllık zamanaşımı süresinin Özel Dairenin onama kararı verdiği 12.03.2008 tarihinden önce, 29.07.2007 tarihinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

5237 sayılı Yasanın lehe olduğu kabul edilerek uygulama yapılması nedeniyle, zamanaşımı süresinin de 5237 sayılı Yasaya göre belirlenmesi gerektiği ileri sürülebilir ise de, ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 29.04.2008 gün ve 79/90 sayılı kararında da vurgulandığı üzere, cezalandırma olanağının bulunduğu bir ahvalde, 5237 sayılı Yasa hükümleri ceza süresi itibariyle sanık lehine ise de, zamanaşımı süresinin 765 sayılı Yasa hükümleri uyarınca gerçekleşmesi nedeniyle 765 sayılı Yasa hükümleri uygulandığında sanığa ceza verilebilme olanağı büsbütün ortadan kalkacağından 765 sayılı Yasa sanık lehine sonuç doğurabilme niteliğine kavuşmuştur.

Bu itibarla, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kabulü ile Özel Daire onama kararının bu suç yönünden kaldırılmasına ve 1412 sayılı CYUY'nın 322. maddesindeki yetkiye istinaden kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir.

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle,

1- Yargıtay C.Başsavcılığının itirazının KABULÜNE,

- 2- Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 12.03.2008 tarih ve 6246-1859 sayılı onama kararının, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden KALDIRILMASINA,
- 3- Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 05.01.2006 gün ve 122-3 sayılı hükmünün kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden BOZULMASINA,
- 4- 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca, yürürlükte bulunan 1412 sayılı CYUY'nın 322. maddesinin, Yargıtay Ceza Genel Kuruluna tanıdığı yetki kullanılmak suretiyle, sanık hakkındaki kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle, 765 sayılı TCY'nın 102/3 ve 104/2. maddeleri ile 5271 sayılı CYY'nın 223/8. maddesi uyarınca DÜŞMESİNE,
- 5- Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, tebliğnamedeki isteme uygun olarak 10.03.2009 günü oybirliği ile karar verildi.